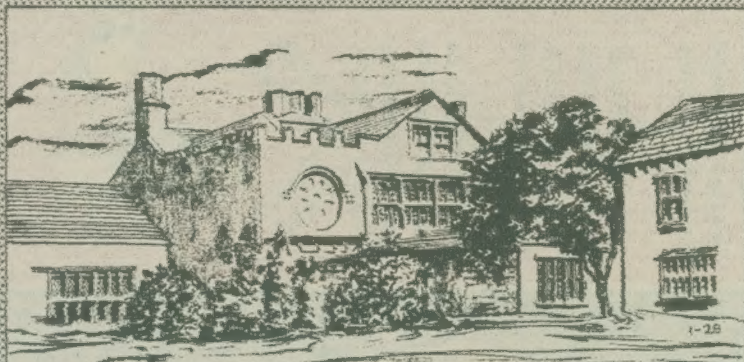
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
21. 10. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН
БРОЈ 1660

ТАЈНА ИЗГУБЉЕНОГ РУДНИКА

NM

Веровали или не!

КУЋУ НА РЕЦИ ЕР

(У ЕНГЛЕСКОЈ)

ВЛАСТИ СУ 1660. НАРЕДИЛЕ ДА СЕ ПОРУШИ, АЛИ ЈУ ЈЕ СПАСЛА РЕКА КОЈА ЈЕ ИЗНЕНАДА ПРОМЕНИЛА ТОК И ЗАТВОРИЛА ПРИЛАЗ КУЋИ.

Пањ у облику ПСА

ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ, А НАЛАЗИ СЕ У ЧЕПИН ШУМИ У КИРТЛЕНДУ (САД).

ХЕМ

ТРОГОДИШЊИ ШИМПАНЗА КОГА СУ СЈЕДИЊЕНЕ АМЕРИЧКЕ ДРЖАВЕ ЛАНСИРАЛЕ У СВЕМИР 31. ЈАНУАРА 1961, БИО ЈЕ У ВАЗДУХУ СВЕГА 7 МИНУТА, АЛИ ЈЕ ЊЕГОВА КАПСУЛА ОСТАЛА У ВОДИ ПУНА ТРИ ЧАСА. ПА ИПАК, ХЕМ СЕ СМЕЈАО КАД ЈЕ КАПСУЛА ИЗВАЂЕНА И ВЕТЕРИНАР УШАО ДА ГА ПРЕГЛЕДА.

БЕКИ ШРЕДЕР

ИЗ ТОЛЕДА (САД), ИЗМИСЛИЛА ЈЕ ХЕМИЈСКУ ОЛОВКУ ЧИЈЕ МАСТИЛО ОСТАВЉА СВЕТЛЕЋИ ТРАГ, ПА ЊОМЕ МОЖЕ ДА СЕ ПИШЕ И У МРАКУ -КАД ЈЕ ИМАЛА САМО 10 ГОДИНА.

Бунгалов

У СТИЛВОТЕРУ (САВЕЗНА ДРЖАВА ОКЛАХОМА) ПОГОДИО ЈЕ ГРОМ АПРИЛА 1927. И ПОРУШИО СВЕ СПОЉАШЊЕ ЗИДОВЕ. ДВЕ ДЕВОЈКЕ КОЈЕ СУ УНУТРА СПАВАЛЕ ОСТАЛЕ СУ НЕПОВРЕЂЕНЕ.

БЛИЗНАЦИ

СЕ У ПРОСЕКУ РАЂАЈУ СВАКИ 95. ПУТ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● степен плодности инсеката је у сразмери са њиховом смртношћу. Када би сви потомци једног пара мува остали у животу, само у току једног лета њихов број би износио 191 000 000 000 000 000 000 000. За пет година цела наша планета била би покривена слојем дебљине 1,50 m.

● ● ● на једној фарми у близини Ростока (ДР Немачка) одгојена је кокошка са четири ноге. За ходање употребљава ипак само две док су јој друге две закржљале.

● ● ● на сајму грађевинарства који је одржан у Сао Паолу петрохемијска компанија Флорентино Фернандес из бразилског града Камакарија изложила је вишеспратницу која је од темеља до крова израђена од ПВЦ пластичне материје. Конструктори грађевине, чија се цена још не зна, тврде да ова кућа има предност над онима од опеке и бетона јер је јефтинија за одржавање, пере се, трајнија је и незапаљива.

● ● ● у Мексику су започела опсежна истраживања ретких и лековитих биљака према рецептима старих Астека. Стручњаци Института за истраживање шума проучавају сада око 1000 биљака које би могле корисно да се употребе у прехрамбеној и фармацеутској индустрији.

● ● ● шкорпион не употребљава увек исти отров да би се одбранио или напао жртву. Ово су открили научници из Узбекистана, СССР. Биофизичка и биохемијска истраживања су показала да се супстанца која представља главно оружје шкорпиона састоји од три различита отрова које он различито користи: један против топлокрвних животиња, други против инсеката, а трећи против љускара.

● ● ● најновији производ за разоноду је „мирисни диско уређај" који испушта различите мирисе. Произвођач је једна њујоршка фирма која нуди 40 различитих мириса: од сандаловог дрвета до приморског озона. Мирис печених кокица се зове „биоскопско уживање" док „гурманско уживање" даје мирис куваних јела неког егзотичног ресторана. Слушаоци диско музике могу да уживају у мирису који су одабрали од три минута до пет часова. Компанија се нада да ће овај „миришљави изум" продати у Европи до крај ове године.

● ● ● на светском шампионату стенографа одржаном недавно у Луцерну убедљиво је победио Италијан Салваторе Бруколери, стенограф у италијанском Парламенту. Салваторе је на машини на којој иначе ради, за један минут успео да забележи 180 речи без једне једине грешке.

● ● ● Бел Норман, страсни вегетаријанац из Окланда (Нови Зеланд) своје велико богатство наменио је једном локалном листу под условом да једном месечно објављује оглас овакве садржине: „Затворите све месарнице".

ДАНАШЊИ ПОДВИЗИ ИСТРАЖИВАЧА СВЕМИРА ДАЛЕКО СУ ОД ВИЗИЈА ВАСИОНСКИХ КОЛОНИЈА КАКВЕ НАЛАЗИМО У НАУЧНОЈ ФАНТАСТИЦИ, АЛИ ЋЕ МОЖДА ВЕЋ КРАЈЕМ ВЕКА ПОЧЕТИ МАСОВНО ИСЕЉАВАЊЕ У ОРБИТУ!

ИМА ЛИ ЈОШ СЛОБОДНИХ МЕСТА?

ЧАРДАК НА НУЛТОЈ ГРАВИТАЦИЈИ

Ко не верује треба га подсетити на стару пословицу да нужда закон мења. Научници тврде да ће нас енергетска криза приморати на овај огроман технолошки скок.

Слике приказују насеља у васиони која ће можда постати стварност већ кроз две деценије. Није реч о замисли илустратора научнофантастичних романа и других маштара већ практичних духова – екипе инжењера и научника на челу са Џерардом О'Нилом са Универзитета у Принстону, Сједињене Америчке Државе.

Пројекат је наручила Америчка агенција за свемирска истраживања НАСА и о његовој првој верзији „Забавник" је опширно писао почетком прошле године. Нова далеко савршенија варијанта објављена је практично ових дана и ево прилике да и о њој нешто сазнате.

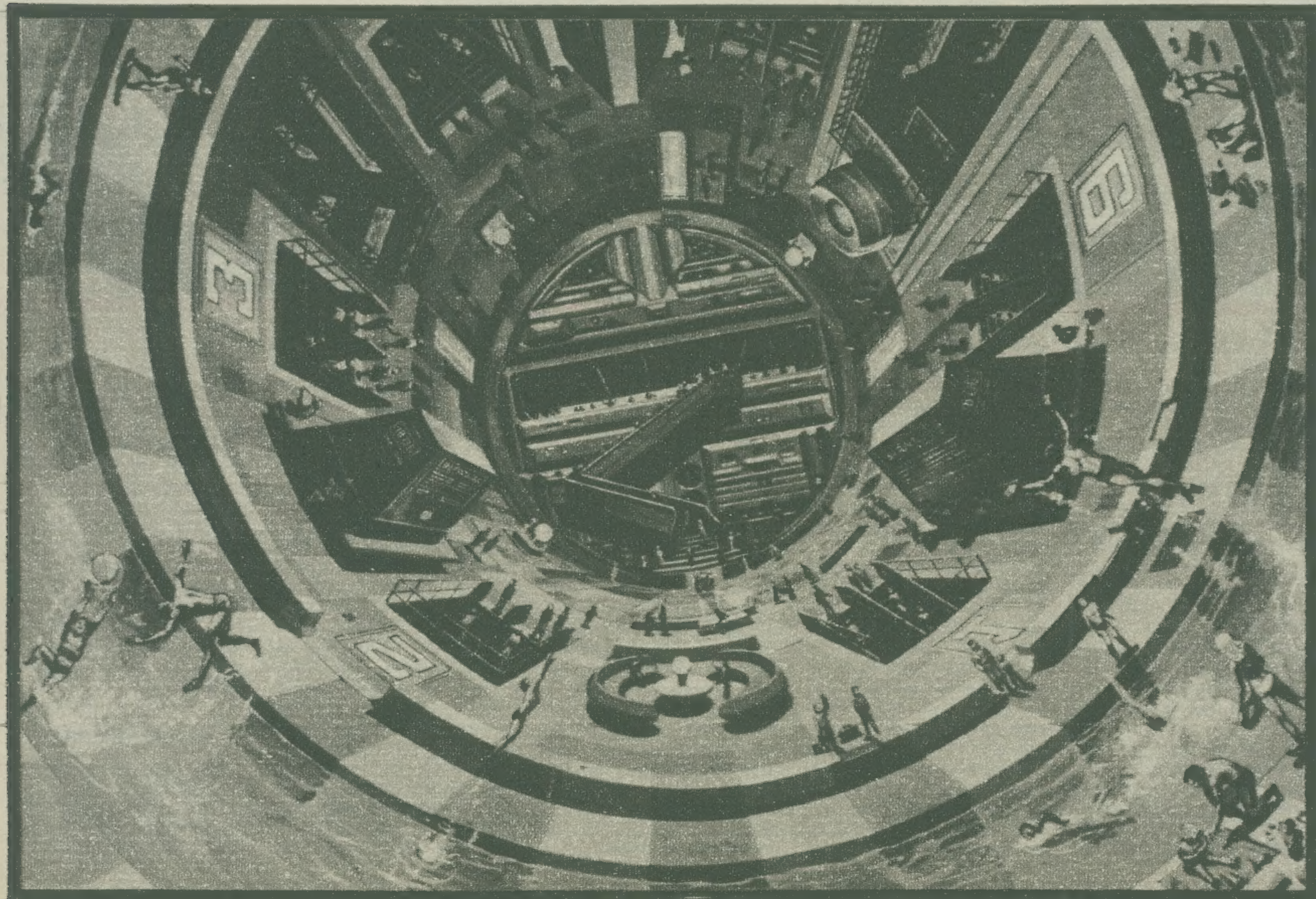
Колонија је у облику циновског точка. Састоји се од кружне цеви ширине преко 120 метара која образује прстен пречника нешто већег од 1600 метара. Точак се окреће брзином од једног обртаја у минуту чиме се добија центрифугална сила слична Земљиној тежи.

Сви досадашњи свемирски летови показали су да људском организму шкоди бестежинско стање. Осим тога гравитација омогућава нормално обављање свакодневних послова – нико не би волео да живи у свемирској колонији у којој људи, опрема и, на пример, јаја спремљена за пржење неконтролисано лебде.

У условима гравитације живот у колонији уредиће се по угледу на земаљски што олакшава посао јер се у развијању пољопривреде, индустрије и у изградњи урбаних центара можемо послужити већ стеченим искуством.

Главни део колоније смештен је у прстену чији је спољни део услед вештачке гравитације „доле"

У осовину, до које се кроз шест шупљих паока точка стиже лифтовима, влада слаба гравитација и чини је идеалним местом за неуобичајене спортове.

док је „горе" осовина точка. Дакле, „тло" је у унутрашњости прстена на оној страни која је најудаљнија од осовине.

Неопходност гравитације један је од разлога за грађење свемирске колоније уместо да се исељеници настане на Месецу или некој планети. Месец је крајње негостољубив: гравитација му је слаба а четрнаест дана сунчеве светлости смењује се са четрнаестодневном ноћи што онемогућава бављење пољопривредом и коришћење Сунчеве енергије.

Вештачка колонија непрекидно би пливала у сунчевој светлости, а трајање дана и ноћи одређивало би се механичким путем. Изнад прстенастог насеља стајало би џиновско кружно огледало пречника око 1600 метара. Оно би одбијало сунчеву светлост и бацало је на мања огледала која би је, опет, упућивала у унутрашњост прстена. Трајање дана и ноћи одређивало би се отварањем и затварањем капака.

Током „дана" непрекидно би сијало сунце те би тло стално рађало онако како на Земљи рађа у најплоднијим годинама. Обрадиве површине биле би постављене степенасто тако да би на врху били смештени рибњаци и пиринчана поља затворени у провидним резервоарима, испод њих пшеница, а у дну поврће, соја и кукуруз.

Колонија је предвиђена за око десет хиљада становника. За исхрану сваког од њих потребна су око 44 квадратна метра повртњака и нешто преко пет квадратних метара испаше за стоку.

Скок из базена

Није случајно што се колонија по урбанистичком решењу не разликује много од нових насеља на Земљи. У научнофантастичним филмовима навикли смо да видимо огромне стамбене куле и подземне галерије, али такви стамбени услови неће бити по вољи житељима правих свемирских колонија. Историја нас учи да су исељеници у новом завичају одувек подизали зграде по угледу на оне у старом, па ће то бити случај и са исељеницима у свемир.

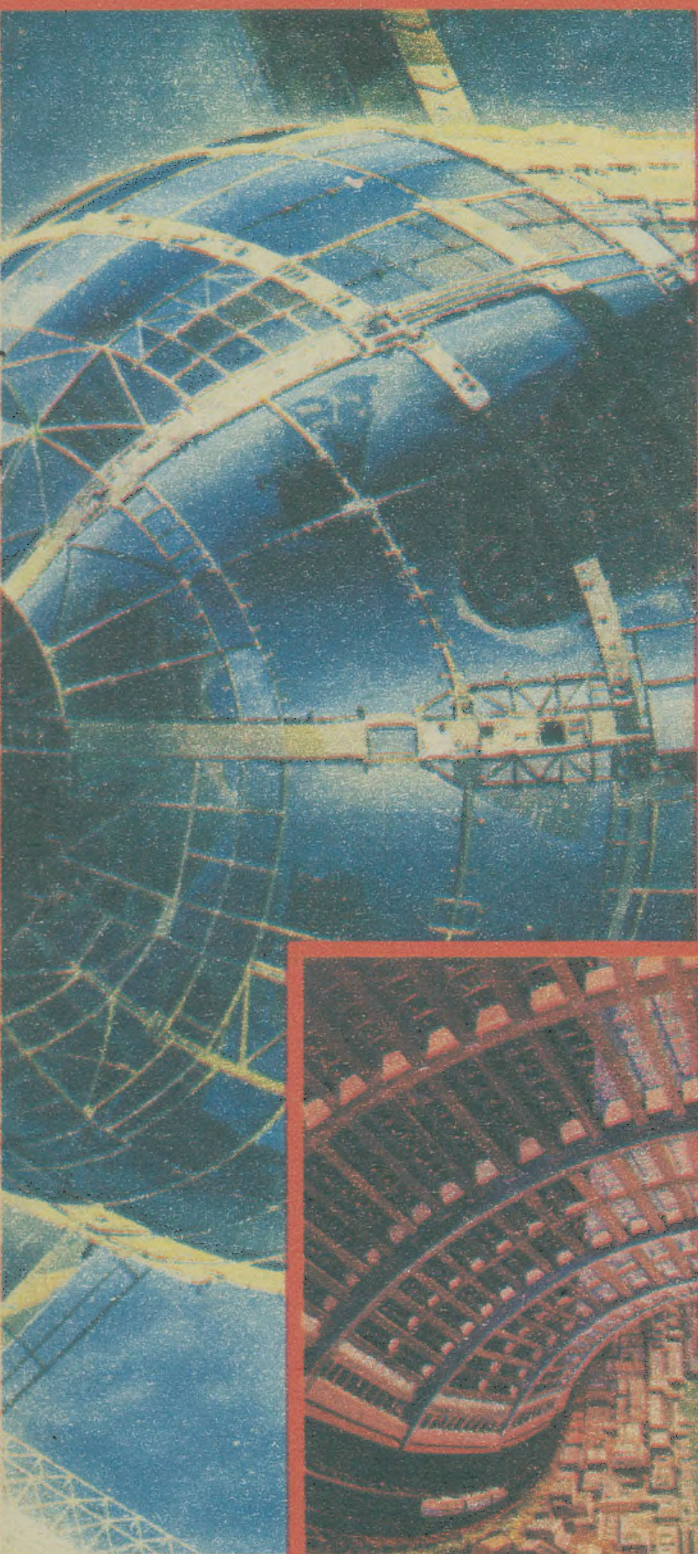
Уосталом, у насељима ће ионако бити довољно новитета. На пример „далека" путовања на другу страну прстена. Точак ће имати шест шупљих паока са лифтовима. Њима ће се путовати најпре „горе" до осовине, а затим „доле" до дна супротног паока.

Док ће на унутрашњем зиду прстена владати нормални услови живота, то неће бити случај у унутрашњости осовине и то због слабе гравитације. На једном њеном крају налазиће се платформа за слетање свемирских бродова и пријем робе. Прелазећи из брода у осовину точка посетиоци ће се кретати све ширим спиралним путем и тако све више осећати њену гравитацију.

Слаба гравитација, међутим, чини од осовине идеално место за разне врсте неуобичајених спортова. Трећа слика приказује базен за пливање, у ствари водени прстен дубине око три метра, коме центрифугална сила не дозвољава да се излије из кружног канала. Гравитација је на овом месту тако слаба да се у воду пада веома споро те свако може да изводи акробатске скокове. Отискивањем од дна ронилац улеће право у воду на супротној страни!

Месечев катапулт

Као што смо рекли на исељавање у свемир принудиће нас енергетски проблеми на Земљи. Свет је помало научио да штеди

гориво па смо стога склони да поверујемо да је недавна енергетска криза ствар прошлости. Али, то гледање је кратковидо јер се при том заборавља да су залихе горива на Земљи ограничене. Нафта ће нам можда потрајати двадесет, или највише педесет година, а рудно благо свега век-два.

Научници се носе мишљу да овај проблем реше помоћу сателита који би примали Сунчеве зраке и упућивали их у виду микроталаса у пријемне станице на Земљи. Експерименти показују да је то могуће, а предрачуни да би било економичније не градити такве сателите на Земљи. За њихово лансирање са наше планете била би због силе теже потребна велика енергија, па би имало више смисла да се они граде у свемирским колонијама одакле би их било веома лако избацити у орбиту.

Само, шта вреди градити сателите у свемирским колонијама ако материјал за њих треба допремити са Земље? Научници су се и ту досетили решењу које се граничи са научном фантастиком. Зашто се не би експлоатисало рудно благо Месеца који обилује алуминијумом, титанијумом, гвожђем и силиконско-кисеоничким једињењима потребним за производњу стакла?

Захваљујући слабој Месечевој гравитацији грађа се не би морала лансирати у ракети већ би за то послужио електромагнетски топ: у један његов крај убацује се корпа са рудом; корпа се убрзано креће кроз цев да би на излазу из ње нагло стала док товар излеће право у хватаљку постављену недалеко од свемирске колоније. Истина, још нико није доказао да би овај начин транспортовања функционисао како треба, али је у Принстону, у САД, где је насеље пројектовано, већ извршен успео експеримент са прототипом таквог топа.

Свемирска насеља кружила би у Земљиној орбити, тачније на местима између Месеца и Земље где се гравитације два небеска тела поништавају. Та места први је обележио француски математичар Лагранж па се она стога означавају његовим иницијалом „L". За прву колонију предвиђена је тачка „L5".

Постоји и „Удружење L5" – образовали су га људи који би желели да се настане у тој првој свемирској колонији. Није нам познато да ли се пријаве још примају или је број од десет хиљада већ попуњен.

Б. Дожић

Колонија у облику џиновског точка прави један обртај у минуту и тиме производи центрифугалну силу сличну Земљиној тежи.

По урбанистичком решењу свемирско насеље биће доста слично новим градовима на Земљи.

ГЕНЕРАЛ СТРАХ

И ТАКО СЕ РАТОВАЛО У ОКУПИРАНОМ БЕОГРАДУ

ДАНКЕЛМАН ВИШЕ НИЈЕ МОГАО ДА СЕ СМИРИ. УСТАО ЈЕ И ПОЧЕО ДА СЕ ВАЈКА. ШТА МУ ЈЕ БИЛО ДА ДОЂЕ У ОВУ ПРОКЛЕТУ ЗЕМЉУ, ГДЕ НИ КАО ГЛАВНИ ОКУПАЦИОНИ ГЕНЕРАЛ НЕ МОЖЕ МИРНО ДА ПРЕНОЋИ У СВОМ СТАНУ?

Стари пруски војник Хајнрих Данкелман био је трећи заповедник који је из Берлина стигао у окупирану Србију 29. јула 1941. Сутрадан по његовом доласку у разрушени Београд, на чијим су се улицама још налазила згаришта бомбардованих кућа, Немци и домаћа полиција организовали су погреб жандармеријског наредника Аранђела Јовановића, који је убијен приликом акције у Видинској улици.

Генерал се није нимало радовао што долази из мирних улица Винернојштата у град пожара и „фанатичних дечака" који настављају рат на сваком углу. Уосталом, шта он ту може да учини? Школован је у војној академији, пред малама фронтова. Његова војничка рутина није досад знала за чудну стратегију илегалног покрета.

Зато су му већ први дани у Београду донели непријатна сазнања. Чак и у седишту сопствене војне команде, које се налазило у згради Скупштине на главном градском булевару, није се осећала сигурност. У канцеларијама Данкелмановог штаба морале су се држати напуњене пушке. Ни генерал није био изузет. У његовом огромном кабинету, опкољеном стражом и гестаповским агентима, такође је поред самог радног стола стајала пуна машинка.

Искусан војник, Данкелман је имао зашто да буде узнемирен. Већ прве недеље августа стигла је у команду једна алармантна вест која се односила на њега. Војна обавештајна служба доставила му је извештај да комунисти припремају атентат на главног немачког заповедника. Тих дана допутовао је из Солуна и управник тајне војне полиције др Роман Лос, са задатком да у Београду обезбеди пролазак немачког заповедника за Југоисток, фелдмаршала Листа. Лос је о томе разговарао с Данкелманом и обавестио га о мерама које мисли да предузме.

Обезбеђивао и фирера

Подстакнут тиме, генерал је позвао др Кисела и прекорно му рекао покушавајући да остане равнодушан:

– Видите, докторе, шта све Гестапо предузима за сигурност фелдмаршалову. Истина – продужио је са осетном горчином – ја нисам фелдмаршал, али би ипак требало обезбедити војног заповедника на кога се припрема атентат.

Кисел, стари полицајац, мирно је саслушао узбуђеног генерала. У себи се радовао тој нервози и страху, јер је сада имао праву шансу да се похвали својим системом обезбеђења.

– Тачно, господине генерале – рекао је: – Дали сте ми повода да вам испричам једно своје мало искуство. Мислим да ћете после тога бити спокојни.

Испричао му је затим да је некада био виши функционер Гестапоа у Нирнбергу и да је лично организовао обезбеђење Адолфа Хитлера о дану нацистичке партије који се прослављао у томе граду. Ниједан инцидент није се догодио.

– Фирер је био задовољан! – насмешио се мало иронично Кисел.

– О, докторе, нисмо се раумели. Ја потпуно верујем у вас и вашу службу – лицемерно је додао генерал. – Мислим само да је ово необично време. Уосталом, од данас сасвим препуштам своју личну безбедност вама.

Они све знају

Педантни Кисел позвао је исте вечери руководиоца тајне полиције Целхефера и ставио му у задатак да преузме непосредну заштиту војног заповедника. Са пруском тачношћу размотрене су све појединости обезбеђења. Један припадник тајне полиције непрестано је био у Данкелмановој пратњи. Ауто са агентима стално је пратио Данкелманов аутомобил кад год би генерал кренуо у град. Постављена је и посебна, специјална стража у згради Скупштине.

Генерал се ипак није могао умирити.

Средином августа Кисела је у његовој вили на Дедињу, где је управо имао вечеру са шефовима полиције, узбуђено позвао телефоном Карло Краус, један од функционера Геста-

поа. Обавестио га је да је Гестапо са Драгим Јовановићем, главним шефом Специјалне полиције, управо проверио вести о припремању атентата на генерала Данкелмана и утврдио да је посреди озбиљна ствар.

Кисел је одмах отказао пријем и одвезао се у Скупштину. Генерала је затекао у официрској касини, где су се хранили само чланови главног штаба. Знајући за Данкелманов страх од атентата, покушао је да му вест саопшти мирно. Уобичајеним тоном извинио му се што га узнемирава, а затим је рекао да би желео да с њим разговара насамо. Генерал је осетио да нешто није у реду, иначе зашто би Кисел дошао тако изненада?

Када су ушли у кабинет, Кисел му је мирно саопштио да га је Краус малопре известио да се илегалци опет интересују за генералов стан.

Готово шокиран, Данкелман је узвикнуо:

– Кисел, забога, шта ви радите?

– Будите спокојни, генерале, све је обезбеђено. Поставили смо и специјалну стражу око ваше виле.

Данкелман више није могао да се смири. Устао је и почео да се вајка. Шта му је било да дође у ову проклету земљу, где ни као главни окупациони генерал не може мирно да преноћи у свом стану?

Кисел му је препоручио да преноћи у Белом двору, у коме су се налазиле само пријемне одаје за високе госте.

Генерал је то одлучно одбио.

– Ви се чудно понашате, Кисел. Заборављате да је двор окружен великим парком. Јесте ли сигурни да атентатори не могу одатле да убаце бомбу кроз прозор?

– Али они не знају да ћете ви бити тамо! – покушао је да га убеди Кисел.

– Они све знају! – бранио се генерал.

Најзад, Кисел му је предложио да ће најпаметније бити да одседне у хотелу „Мажестик", где ће му припремити специјални апартман.

Шта ви овде радите?

Данкелман га је гледао подозриво, не знајући да ли се лукави Кисел шегачи с њим. Зар војног заповедника, усред окупиране Србије, сакрити као путника у хотел? Кат-тад то ће се сазнати, смејаће му се и послуга, и штаб, и Берлин. Генерал са таквом војном биографијом и гвозденим крстом, стеченим на фронту, да кријући се слава у хотелу!

Одлучно је одбио Киселов предлог, а онда рекао:

– Не, докторе, ја ћу ноћити код вас!

После тог случаја страх је готово сасвим савладао генерала Данкелмана. Атентат му је стално био на уму. Ујутру, када би полазио у команду, претходно би се јављао телефоном шефу обезбеђења скупштинске зграде и давао му шифру где ће стићи аутомобилом: „Улаз Ц!" То је био довољан знак за Гестапо да је војни заповедник пошао у штаб. У Скупштини би истог тренутка био дат знак за узбуну, посебно би се осигуравали сви улази, а главна врата би се отварала непосредно пред генералов долазак.

За то време аутомобил командујућег провлачио би се заобилазним улицама до Скупштине. У њему је седео генерал у цивилном оделу, а тек би у свом кабинету обукао униформу.

Напади страха обузимали су Данкелмана све чешће. Једном, касно увече, обавештајни официр капетан Пихт ушао је у његову канцеларију не знајући да је генерал унутра. Пихт је хтео да обави редован посао за сутра: да на великој војној мапи обележи промену положаја и нову ситуацију на фронтовима. Упутио се кроз пространи кабинет зиду на коме је висила мапа. Није ни опазио генерала који је дремао у фотељи, ословнивши главу о сто.

Одједном, Пихта је тргао оштар глас:

– Шта ви овде радите?

Капетан је угледао пред собом, као утвару, свог војног заповедника који је стајао с напереном машинком у руци. Најзад је промуцао збуњено:

– Извините, мислио сам да нисте ту. Хтео сам да уцртам положаје на карти.

Генерал викну:

– Какве положаје! Боље ће бити да чувате стражу напољу.

Обмана је успела

Непрекидно грозничаво ишчекивање атентата готово потпуно исцрпло је Данкелмана. Само неколико дана после вести коју је добио од Крауса из Гестапоа, позвао је Кисела и наредио му да смени цело његово обезбеђење и постави ново. На Киселово питање шта то треба да значи, одговорио је одлучно:

– Осећам да ми и они нешто спремају!

Увидевши у каквом је нервном стању генерал, Кисел је поднео о томе извештај Гестапоу у Берлину. Неколико дана касније, из Врховне команде стигло је наређење да се генерал Хајнрих Данкелман повуче с положаја главног војног заповедника окупиране Србије. То је био крај Генерала Страха.

Исповест коју је Кисел дао исследнику УДБ-е у затвору аутентичан је документ о томе. Београдски илегалци таквој „дијагнози с генералу" могли су само после рата да додаду тврдњу: да атентат на Данкелмана није никад био припреман! Обмана је, међутим, успела: преварени су били и Гестапо, и Специјална полиција, и сам генерал.

После одласка из Београда, Данкелман је пензионисан. Фелдмаршал Кајтел му је – према сопственом Данкелмановом признању на суђењу после рата у Београду – саопштио да није дорастао дужности која му је била поверена.

(Из књиге „Отписани" Драгана Марковића)

БИОГРАФИЈА ЗА 1 МИНУТ

Принц Клавира

ФРАНЦ ЛИСТ

МАЂАРСКИ ПИЈАНИСТА, КОМПОЗИТОР И ДИРИГЕНТ... ПРВИ ПУТ ЈАВНО НАСТУПИО У ДЕВЕТОЈ ГОДИНИ. ОТАДА ЈЕ, ГДЕ ГОД СЕ ПОЈАВЉИВАО, ДОЖИВЉАВАО ФАНТАСТИЧНЕ УСПЕХЕ: ЊЕГОВА ТРИЈУМФАЛНА ТУРНЕЈА ПО ЕВРОПИ ТРАЈАЛА ЈЕ ПУНИХ ОСАМ ГОДИНА!

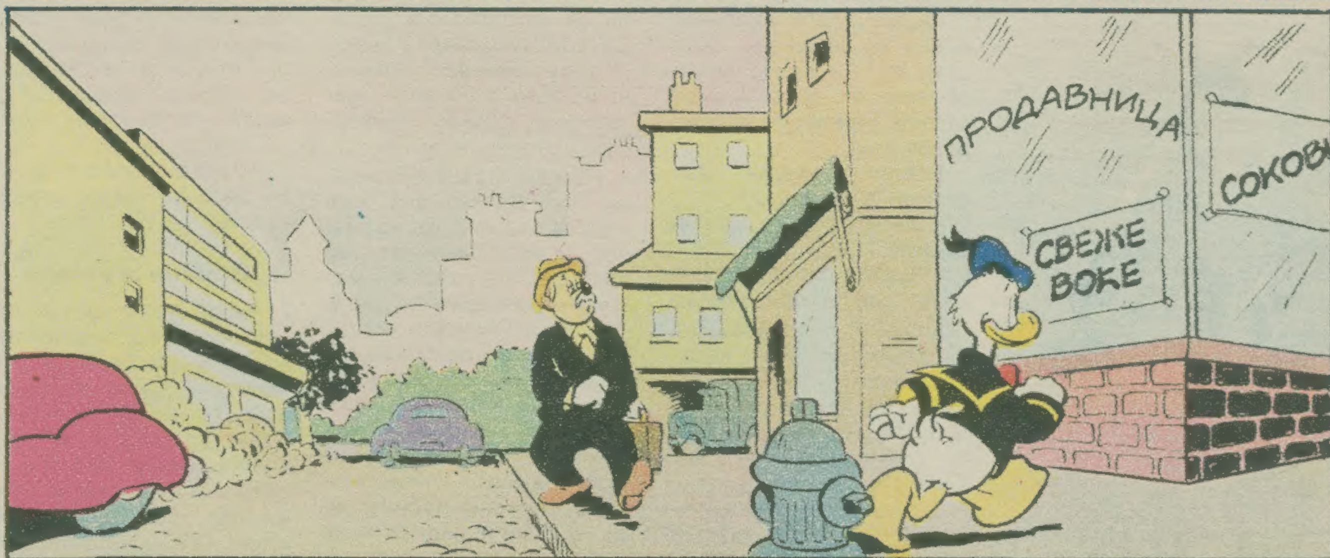
ЛИСТ ЈЕ БИО И ИЗВАНРЕДАН ДИРИГЕНТ И КОМПОЗИТОР КОЈИ ЈЕ ЧИТАВОГ ЖИВОТА ПОМАГАО МЛАЂЕ МУЗИЧАРЕ, РИЧАРДА ВАГНЕРА И ПЕТЕРА КОРНЕЛИЈУСА, РЕЦИМО.

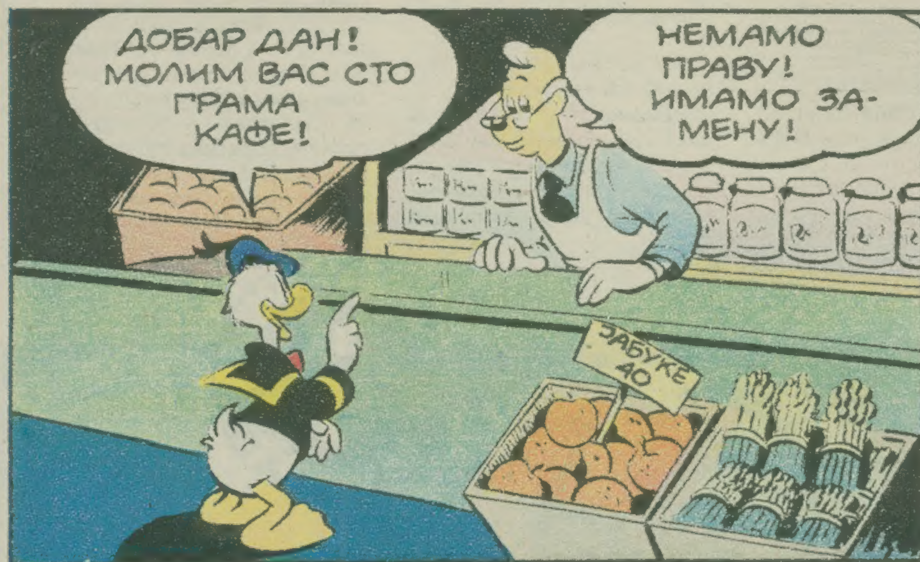
УМРО ЈЕ ОБАСУТ ПОЧАСТИМА: ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ, ДОБИО ЈЕ ТИТУЛУ АУСТРИЈСКОГ ПЛЕМИЋА И БИО ПОЧАСНИ ГРАЂАНИН МНОГИХ ЕВРОПСКИХ ГРАДОВА.

РОЂЕН 1811. У РАИДИНГУ, МАЂАРСКА - УМРО 1866. У БАЈРОЈТУ, НЕМАЧКА.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ХАЈД'МО У АВИОН!

БОЈИТЕ ЛИ СЕ ЛЕТЕЊА?

ТО ЈЕ, КАЖУ, НАЈБОЉИ НАЧИН. АКО ЈЕ СТРАХ ЈАЧИ ОД ВАС, НЕМОЈТЕ, ОСУЂИВАТИ СЕБЕ АЛИ ЗАТО ПРОЧИТАЈТЕ ОВО – ДА БИСТЕ СХВАТИЛИ КОЛИКО ЈЕДНОСТАВНО И БРЗО ЧОВЕК МОЖЕ ДА СЕ ОСЛОБОДИ АЕРОФОБИЈЕ.

Другог јуна ове године Дејан је морао на службени пут у Италију. Авионом, наравно. Док се шефу поверавао да страхује од летења замолио је да се о томе ћути. Како да призна да ће тек у четрдесетој години први пут да лети. Досад се некако извлачио, али сад нема куд... Прогутаће неку пилулу за смирење...

На аеродрому је посматрао децу која једва чекају да се укрцају у авион. Било га је срамота да призна како се боји, а камоли да учини нешто у смислу „бекства".

Насмејана лица стјуардеса уливала су му поверење, али не и авион – некако тежак и гломазан, с некаквим нитнама на спојевима, исувише замандаљен изнутра. Па онда, упутство за случај опасности, сигурносни појасеви, маска за случај нестанка ваздуха, неко шапутање у пилотској кабини.

Готво је! Више нема куд! Кроз прозор сигурно не може. Нека буде шта буде! Како буде другима биће и њему... Ипак, шта му је све то требало...

Посматрао је како други реагују. Па ни они од камена... Ни на једном лицу ни страха ни одушевљења. Смео би ипак да се закуне да се још неко боји.

Авион се покренуо, иде све брже и брже. Онда, благи трзај и убрзање. Како само снажно реагује. Подсећа на коња који се спрема да пређе у кас. Величанствено!

Следећег тренутка већ су у ваздуху. Земља је остала далеко доле. Чује се само шум мотора и радио-станица. Волео би да зна шта то причају.

Ако се сад нешто догоди...? Ма, о томе више не вреди мислити. Зашто да се тиме оптерећује. Колико људи путује авионима. Несреће су ретке. Много ређе од других, то је чињеница. Уживај, човече! Питање је кад ћеш поново имати прилике да летиш на овој линији. Карта је преко два милиона. Зар ниси желео да имаш крила?! Ево, жеља ти се, на неки начин, испунила. Сетио се

Др Морис Јафе у кабини симулатора лета у болници Гајс у Лондону. Готово сви који су ушли овде, ушли су касније и у авион, без страха наравно.

приче неких пријатеља и позавидео Миљану Миљанићу који толико ужива у летењу да је најсрећнији кад авион упадне у невреме. И шахиста Светозар Глигорић је „мртав хладан": летећи пре петнаестак година за Јапан, заспао је сном праведника. Кад су га узбуђени салутнице пробудили да му кажу да је један мотор отказао, он је мирно погледао елису која се више заиста није окретала промрмљавши „Па шта?!"

Сендвич и кафа пријали су Дејану као никад.

– Вежите појасеве! Слећемо на римски аеродром.

– Душо, ти си сав знојав, а овде уопште није топло – каже му супруга која све зна. И смеши се.

Додирују земљу. Да ли је могуће. Толико брзо!

А повратак...? Ваљда ће све бити у реду.

Овако је прошло Дејаново „ватрено крштење". А шта је са милионима других који се плаше? Разуме се, не пролазе сви исто. Најчешће се догађа да плашљивци који су ипак присиљени да уђу у авион доживљавају шокове и постају жртве читаве серије сметњи психичке природе: хладно знојење, дрхтавица, лупање срца, гушење, стални осећај да ће се догодити несрећа. Неки чак побегну пре уласка у авион и не осврћући се на оне са којима су кренули на пут. Забележени су случајеви да су они који ипак уђу, ужаснути, направили сцену и буквално натерали пилота да се принудно спусти.

Само 24 часа

Треба ли човек тога да се стиди? Свакако не, кажу стручњаци. И одмах набрајају свима познате личности које се боје летења или никада нису селе у авион. Пред свако узлетање зноји се, кажу, краљица Енглеске. Мохамед Али, Гледна Џексон, Дејвид Боуви... Према неким подацима, у Сједињеним Америчким Државама свака шеста одрасла особа не подноси летење, а то за Боинг који је и спровео ову анкету значи губитак од милијарду и по долара годишње.

Педесет процената оних који се боје летења има и других, сличних проблема. На пример, не подносе мале и мрачне просторије, боје се висине, смета им што у авиону не могу да виде где лете...

Помоћ овим такозваним аерофобима у Лондону је потпуно бесплатна. За њих др Морис Јафе, специјалиста на психијатријској клиници Гај, организује терапеутске семинаре који трају само двадесет четири часа и завршавају се летом до Париза и натраг.

Прво – лифтом

Метод др Мориса не подразумева никакву дубљу анализу личности.

– Нема сврхе да откривамо зашто се појединци боје летења и зашто им не полази за руком да то своје мишљење промене. Управо због тога треба бар једном да се провозају авионом. Али, претходно свакоме мора да буде јасно шта то значи.

Први корак је вожња лифтом у болници где ради др Јафе – двадесет девет спратова! – у трајању од једног минута и двадесет секунди. Док се неки одмах осећају лоше, други свака три-четири спрата излазе „да би предахнули". Ово пацијентима помаже да схвате шта у оваквој ситуацији осећају и како та своја осећања могу да контролишу уз помоћ вежби за опуштање.

Затим на ред долазе статистички подаци који кажу да је путовање авионом бар двадесет пута безбедније од вожње аутомобилом. Ту су и уверавања да је сасвим нормално то што мотори у току вожње мењају звук, али и упознавање са чињеницом да, ако један од мотора престане да ради, лет може да се настави уз помоћ осталих.

Потом се одлази у симулатор, како би се што верније доживео лет. То је кабина у којој је све као у правом авиону, с тим што је опремљен телевизором за звук и слику, мотором уз чију помоћ вибрирају седишта и уређајем за нагињање кабине – као кад се авион спрема да слети.

Следећи корак је посета контролном торњу на аеродрому Хитроу и сусрети са пилотима. У том тренутку у деведесет одсто случајева страх је потпуно савладан. Али, др Јафе ни оне друге не оставља на пола пута. Они ће, у најгорем случају, поновити разред!

Днего ВАРАГИЋ

ГРОЗНО ИЗГЛЕДАШ

САЧЕТРНАЕСТ ГОДИНА ИСКУСТВА ЗА ВОЛАНОМ ЦИСТЕРНЕ ЗА ПРЕВОЗ НАФТЕ ЧАРЛС СТИВЗ ЈЕ ЗНАО КАД НЕСРЕЋА ВИШЕ НЕ МОЖЕ ДА СЕ ИЗБЕГНЕ: СМРСКАЋУ ИХ, ПОМИСЛИО ЈЕ И, МАДА ЈЕ СВОМ СНАГОМ НАГАЗИО НА КОЧНИЦУ, ТРЕН КАСНИЈЕ СВОМ СИЛИНОМ НАЛЕТЕО ЈЕ НА МАЛИ ПУТНИЧКИ АУТОМОБИЛ.

Од свих дана у недељи двадесетшестогодишња Ана Ланг је можда највише волела среду. Средом је са својом најбољом другарицом Ланом Волш одлазила на рекреацију у оближњи Сент Џемс. Пријале су јој вежбе, разговори са Ланом, па чак и она тридесет два километра која је морала да вози тамо и натраг.

Септембар у Канади зна да буде и те како хладан, али је тај 9. септембар 1980. био изузетно пријатан. И поред тога, Ана и Лана су се, страхујући да се онако загрејане вежбама не прехладе у колима, кући враћале у дебелим џемперима и фармеркама испод којих су имале још и трикое са дугачким чарапама и мајице. Док су њих две разговарале, Ланин четворогодишњи Џеј мирно је листао стрип на задњем седишту, очигледно решен да их тог дана не гњави.

На једном делу пут се оштрим окукама пео ка мосту преко планинске реке Хамонд. Туда су прошле и јутрос идући у град, па је Ана знала да се мост поправља. Док су радници „подизали нову бетонску ограду на левој страни, саобраћај преко моста регулисали су семафори постављени на оба краја.

У тренутку када се нашла надомак семафора, зелено светло се одједном променило у црвено и Ана је инстинктивно нагазила на кочницу. Тек тада је погледала у ретровизор: џиновска цистерна за бензин приближавала им се огромном брзином...

Са четрнаест година искуства за воланом, возач цистерне Чарлс Стивз могао је да оцени када несрећа више не може да се избегне: готово је, смрскаћу их, помислио је.

И осамнаестогодишњем Џеку Шесону и Ерику Спарксу који су се налазили у колима иза цистерне било је одмах јасно да је судар неизбежан.

Уз шкрипу кочница, цистерна са 3 тоне бензина налетела је на аутомобил и, гужвајући га тако да му је задњи део готово сасвим сатерала до предњег седишта, наставила да га гура по мосту уз звук који је подсећао на шкрипање креде по сувој школској табли. Грдосија и аутомобилчић су једно време „косили" челичне стубове арматуре за нову ограду, а онда су се путничка кола са висине од 30 метара сурвала у реку.

Чарлс Стивз је успео да искочи трен пре него што је и цистерна слетела с моста. Пао је на арматуру, једна челична шипка зарила му се дубоко у ногу и, мада је мислио да ће од болова изгубити свест, успео да радницима који су се затекли на мосту довикне:

– Бежите! Експлодираће.

Цистерна је у том часу ударила о површину воде и мост је задрхтао од страховите експлозије. Пламени стуб покуљао је пут неба, а црн непрозиран дим обавио мост. Језичци запаљеног бензина палацали су површином ширећи круг пожара.

Горе, на путу, Ерик Спаркс и Џек Шесон трчали су ка мосту. Тешко храмљући, док му је из повређене ноге липтала крв, пред њих је из облака дима изронио Чарлс Стивз.

– Има ли преживелих у колима? – узвикнуо је Џек.

– Не... Не верујем – одговорио је Стивз и заплакао.

Али две жене и дечак још су били живи. Ако у несрећи која им се догодила ишта може да се назове срећом, онда су то чињенице да је Џеј неким чудом прошао без озледа, да их при паду цистерна није поклопила и то што је тај дан био тако топао да је прозор крај возача био отворен.

Извукавши се кроз прозор на површину је прва изронила Ана. Дубоко је удахнула, али су јој се плу-

ћа уместо ваздухом за којим је толико жудела напунила димом. Тек тада је схватила да плива у мору запаљеног бензина.

Окренула је главу и преко рамена угледала Лану и Цеја. Успели су, помислила је с олакшањем које се већ следећег трена претворило у ужас: дечакова коса је горела! Видела је како му Лана гура главу под воду, извлачи га на површину и како јој се, вукући Цеја за собом, приближава.

– Помози ми... џемпер ме вуче на дно... Немам више снаге – чула је како јој Лана довикује.

Ко зна колико је пута после несреће Ана проживљавала те тренутке покушавајући да докучи истину: да ли је тада заиста наставила да плива ка обали зато што је знала да у оделу отежалом од воде неће имати снаге да им помогне или зато што се уплашила за сопствени живот?

Из ватреног обруча око цистерне и аутомобила налазио се појас воде коју пламен није захватио, а после њега још један прстен подивљале ватре. Ана је ронећи успела да се извуче и неколико минута касније докопа обале. Тек тада се осврнула: четрдесетак метара иза себе у води видела је Ланину плаву главу и подивљали пламен свуда наоколо.

Неколико тренутака је скамењено стајала и гледала, а онда грозничаво почела да скида са себе отежали џемпер, фармерке, патике. И док се бацала назад у реку, и док им се кроз јару, дим и ватру враћала, у себи је понављала исту реченицу:

– Нисам хтела да вас оставим... Нисам хтела...

Са сваким замахом руке, јара је бивала све неподношљивија, дим гушћи, али је Ана на крају ипак успела да доплива до Лане и Цеја. Дечак је затворених очију лежао на леђима док га је мајка вукла.

– Ја ћу га извући. Ти пливај за нама – довикнула је Ана другарици, обухватила малишана и запливала ка обали.

Из тренутка у тренутак, били су све даље од ватре, али је Ана осећала да је снага напушта иако јој је и Лана помагала гурајући дечака отпозади:

– Помозите нам – довикнула је Ана човеку који је стајао на обали.

Незнанац се окренуо и отишао, али им је с друге стране помоћ већ стизала. У том тренутку до обале су дотрчали Ерик и Џек. Ерик је свукао панталоне, бацио се у реку и запливао ка Ани помажући јој да Цеја довуче до обале. Раширених руку, у води до појаса, чекао их је Џек:

– Дајте га мени! – довикнуо је Ани преузимајући Цеја од ње.

Ерик се у међувремену вратио по Лану и неколико тренутака касније извукао и њу на суво скљокавши се на колена од исцрпљености:

– Морамо што пре одавде. То чудо би могло поново да експлодира – рекао је дашћући.

Кренули су: Џек је носио Цеја, Ерик Лану, Ана се тетурала за њима. Били су већ при врху стрме обале када се иза њихових леђа проломила експлозија од које им се земља под ногама затресла. Ћутке су гледали у нови стуб ватре и дима који је из реке шикнуо пут неба. Мук је прекинуо четворогодишњи Цеј:

– Да ли те је страх – упитао је Џека који га је чврсто држао у наручју.

– Страх ме је.

И мене...

У 12.52, двадесет минута после судара, на место несреће стигла су амбулантна кола којима су их пребацили у болницу. Ана је задржана на лечењу због напрслог пршљена на кичми, а Лана и Цеј су после детаљних прегледа отпуштени кући у пет по подне.

Ана се пробудила у четвртак ујутру, али је свуда око ње и даље владала потпуна тама. У први мах је поверовала да је ослепела, све док јој љубазни глас сестре није објаснио да је изгорела од главе до рамена и да су јој се очи затвориле од пликова који су преко ноћи натекли. Следећег дана и Лана и Цеј поново су примљени у болницу. И они су се пробудили у пликовима.

Ана је тек у суботу сазнала да је Лана смештена у собу до њене. Једно питање није престајало да је мучи: хоће ли јој Лана опростити за оно што им је урадила? Чим ју је, шкиљећи кроз надувене капке, угледала на вратима своје собе знала је одговор.

– Грозно изгледаш – рекла јој је.

– Ни ти баш ниси бајна – узвратила јој је Лана, а онда су обе прснуле у смех пун олакшања.

Лана и мали Цеј су из болнице отпуштени у понедељак ујутро. Анина кичма зарасла је без операције, али су опекотине које је задобила по лицу и врату биле изузетно тешке због чега је у следећих осамнаест месеци претрпела девет операција пластичне хирургије.

Две године после несреће, Ана Ланг, Ерик Спаркс и Џек Шесон одликовани су медаљама за храброст.

М. И.

„ЗАБАВНИКОВА" ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

ТРН

(Prunus spinosa L.), Rosaceae

Народна имена: грмуља, деренцељ, дивље шљива, драч, драчева, црни трн, трнинка, трњина, трлинка, трчавка, трнина, трнике, трњолица, црна трновина, црни трн, мали трн.

Опис биљке

Трновит, веома густо разгранат, отпоран грм висок од 1 до 3 m. Гране су црвенкасте до мрке боје, обрасле ситним, издужено јајастим, по ободу просто или двојно тестерастим листовима. Цветови су веома ситни, бели и на кратким дршкама. Чашица им је петозуба, а круница такође петозуба, бела, овална, дугачка 4 до 8 mm. Има много прашника на дугачким прашним концима, на којима су јајасте поленске кесе жуте или црвене боје. Полен је гладак и има три поре. Цветови су ароматичног мириса а накиселог и опорог укуса. Плод је округла, тамно плава коштуница, величине вишње, прекривена плавичастим бонтаним пепељком. Цвета веома рано у марту и априлу. Плодови сазревају у августу.

Налазиште

Веома распрострањен грм на сунчаним каменитим местима и у светлим шумама, на ободима шума, по међама, поред путева и железничких

пруга како у низији тако и у брдовитим и планинским крајевима.

Берба

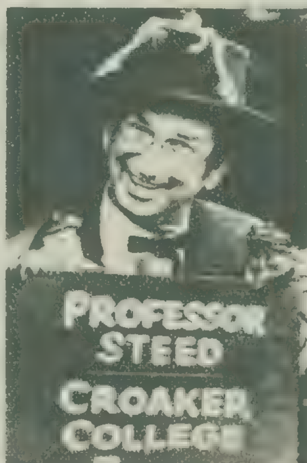
Сакупљају се цветови у рано пролеће и зрели плодови крајем лета и почетком јесени. Ређе се користи и кора са стабала и грана. Цвет се бере док је још полуотворен и пажљиво суши на промаји у хладу да не поцрни. Осушени цветови чувају се добро запаковани на сувом месту, заштићени од светлости, да не би изгубили лековите састојке. Плодови се беру док су још једри и чврсти и суше на сунцу или у сушници као шипурак и шљива. Кора са стабла и грана се гули у јесен после брања плодова. Зреле осушене плодове треба чувати у картонским кутијама или стакленим теглама заштићене од инсеката.

Употреба

Цветови садрже цијаногене и флавонске хетерозиде због чега делују као блага средства за чишћење и излучивање мокраће. У кори и плодовима има веома много танина, опорих стиптичних и штавских материја, због чега се употребљавају као и друга природна танинска средства против пролива. Плодови имају повољно деловање код упала слузокоже органа за варење, јер садрже танине и пектине. Поред тога плодови садрже органске киселине и витамин Ц, те улазе у састав воћних и витаминских чајева. Од трњина, као и од осталог шумског воћа, последњих година у многим земљама израђују витаминске концентрате. Ови концентрати додају се због своје опорости и киселости, пекмезима, џемовима, соковима и другим прерађевинама од гајеног воћа, да би им се поправио укус. Сви ови концентрати представљају право богатство природних састојака: провитамина, витамина, опорих материја, органских киселина, минералних материја и других корисних и лековитих састојака, тако да представљају природне мултивитаминске препарате.

Проф. др Момчило Горуновић

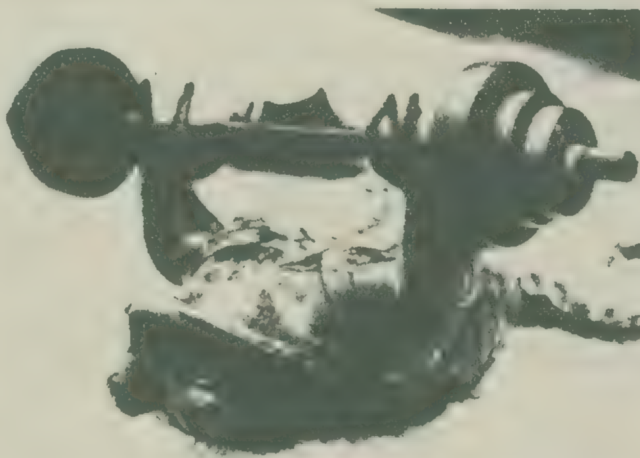

КРЕ-КРЕ КОЛЕЦ

Када професор Бил Стид нешто нареди, ђаци одмах скачу да га послушају. То им је у природи – сви до последњег су жапци...

Профин „Кре-кре" колеџ постоји већ десет година, ево га у калифорнијском граду Емерилу. У њему жапци, између осталог, стичу кондицију, уче да скачу увис и дижу тегове. Уџбеника из разумљивих разлога нема, ексцентрични професор све постиже – хипнозом.

„МАРСОВАЦ" НА ГРАНИЦИ

Амерички полицајци који се боре против кријумчара добили су ових дана, уз сву осталу опрему, и специјалну кацигу која има визир на инфрацрвене зраке. А то значи да по мраку њиховим очима, убудуће, не би требало да умакне ниједно живо биће које зрачи макар и најмању количину топлоте.

Колико ће полиција бити ефикаснија, остаје да се види. Једно је сигурно: на кога год да наиђу овим кацигама на глави, изгледаће му као бића са друге планете. Застрашујући ефекат је загарантован.

ЗМИЈА КОЈА ГУТА ПРАШИНУ

Кад је измишљен усисивач? Па, не тако давно: почетком двадесетог века. До тада је проблем прашине свако решавао како је знао и умео. Негде су користили крпу, негде метлу, а на британској железници, на пример, употребљавали су јаку компресорску справу која је сабијала ваздух у вагонима и ђубре једноставно избацивали напоље – на велико незадовољство свих оних који би се нашли у близини.

И управо је овај џиновски мех навео градитеља мостова Хјуберта Бута да 1902. године дође на идеју како је боље прашину не издувавати напоље већ је усисавати у неки затворен простор са филтерима. Први усисивачи имали су облик импозантних теретних кола која су вукли коњи. Она су крстарила градским улицама, заустављала се испред куће где су радници протурали кроз прозор гумено црево, укључивали пумпе и проблем прашине решаван је за трен ока. Справе су имале једну крупну ману – биле су више него бучне, па је отуд Бутов уређај назван „Змија која ларма".

Електрична струја није одмах прихваћена за справе које су водиле рат са прашином. Први модели усисивача радили су на ручни погон, на водене турбине (уређај је прикључиван на водовод), са мотором на унутрашње сагоревање.

Пре Бутовог изума деценијама, па и столећима, многе дворане и јавна места нису поштено очишћене од прашине. Тако се може разумети откуд се у првим усисивачима који су чистили фотеље у сали једног париског позоришта само у току једног дана нашло равно двеста седамнаест килограма прашине!

СВЕ СЕ ПЛАЋА

Живот више стварно није лак. Хауард Голуб из Балтимора је, рецимо, паркирао кола на паркингу, отишао да се ошиша, вратио се за двадесетак минута и установио да му је неки невешт возач у међувремену разнио задњи део аутомобила. Док је очајни Хауард смишљао шта ће урадити, пришао му је младић који је дотле стајао по страни:

– Све сам видео. За сто долара открићу вам број његове регистрације.

Хауард је извадио новчаник и пружио му сто долара.

ИЗГУБЉЕНИ БОТАНИЧКИ ВРТ

У једном тешко приступачном крају Источног Тибета, на висини од 3500 метара, нађен је прави „изгубљени ботанички врт". Кинески научници открили су овде досад потпуно непознате врсте дивљих жита и махунастих биљака сличних бобу. Ово откриће пружа занимљиве перспективе за селекционаре: врсте које су прилагођене животу у тако тешким условима могу се показати као веома корисне у добијању нових хибридних врста.

У овом крају откривене су и девичанске шуме с веома старим дрвећем. Међу њима налази се бели дуд старији од хиљаду година, орах коме је 972 године, дрво брескве старо 995 година као и један нар од 932 године. Обим стабла поменутог ораха износи десет метара, а белог дуда нешто мање од тринаест.

ИДЕАЛНО, НЕ И ВОДООТПОРНО

Један пензионер из Ливерпула мислио је да је пронашао идеално место да сакрије своју животну

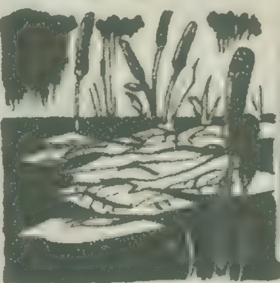

уштеђевину од хиљаду фунти: испод посуда за саксије у стакленој башти. Сакрио је новчанице, залио цвеће и за сваки случај подигао посуде како би се уверио да не пропуштају воду.

Када је кроз шест месеци по други пут погледао, новац је још био ту само што је био скроз наскроз наквашен и уништен. Пошто је прегледала новчанице, банка из Ливерпула се на крају ипак сложила да их замени.

НОВА УЛОГА ПАПИРУСА

Кенијски стручњаци на универзитету у Најробију дошли су до закључка да се шевари папируса могу користити за спасавање река и језера у источној Африци од најезде разних водених биљака.

Када папируса има у већој количини он образује пловећа острва која се издижу изнад површине четири до пет метара. При томе папирус узима из воде најважније хранљиве материје тако да остало водено растиње једва може да опстане. Због тога се, закључују научници, папирус може користити за „истискивање" нежељеног биља из реке и језера.

ЦИЦИЈА НАД ЦИЦИЈАМА

Могло би се рећи да је шездесетпетогодишњи пензионисани зидар Вилијем Бродхерст заиста циција над цицијама:

– Малење тованице у дневном боравку њихове заједничке куће наплатио је сопственој жени 7,5 долара.

– Ако би се удатој кћери која више није живела с њима догодило да пожели да се истушира док је у посети код родитеља, он јој је за то задовољство узимао осам центи.

– Убирао је 75 центи недељно од свих укућана за струју коју су трошили гледајући телевизију.

– Онај један једини пут када је одвезао жену на посао, наплатио јој је бензин.

И то још није све. Супругу није одвео на медени месец, нити јој је за тридесет и шест година брака иједном купио поклон за рођендан.

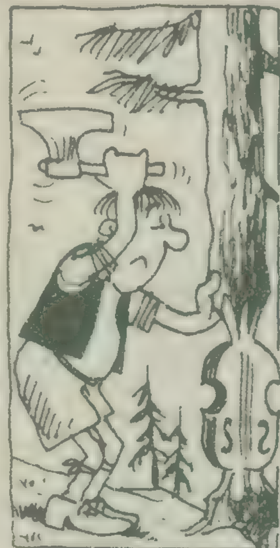
Недавно се и судија једног лондонског суда сложио са свеопштим мишљењем да су Вилијемови погледи на финансијску страну брака веома необични и педесетшестогодишњој Телми Бродхерст одобрио развод.

ГУДАЧКИ ГРАД

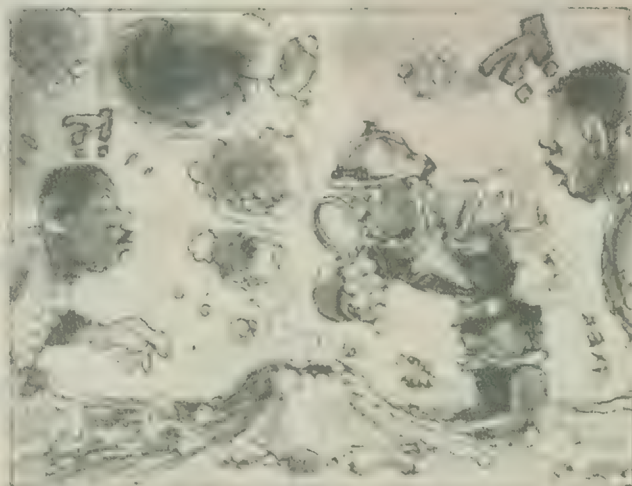
Западнонемачки градић Митенвалд, који се налази на самој граници према Аустрији, често називају „Гудачки град". На падинама околних планина преко целе године одјекују звуци виолина, виолончела, виола, чела. Јер, ту се налази школа Матијаса Клотца, уметничка радионица гудачких инструмената, названа по имену чувеног виолинисте из 16. века који је прославио родни Митенвалд.

Занатлије и уметници ове школе верни су имену старог мајстора: израђују инструменте од нарочите врсте јеле која расте на надморским висинама већим од хиљаду метара. Дрвосече обарају јеле и уз све мере опрезности спуштају их у подножје где их дуго, дуго суше: не мање од петнаест година. Ученици мајстора-уметника уче не само да израђују инструменте (а ту долази и познавање тајне древета, сушења и лакирања) већ и да свирају на њима.

НАЗАД И ПАРКИНСОН

Познато је колико је тешко борити се с Паркинсоновом болешћу, па није чудно што научници непрекидно траже нова средства и методе како би се успешније супротставили овом тешком обољењу. Недавно се у штампи појавила кратка вест да су шведски лекари извели пресађивање ћелија у мозак оболелог и постигли да се његово здравље знатно побољша. Очигледно, успели су да при том активирају оне ћелије мозга које контролишу активност коре при извођењу покрета. Из саопштења се види да се пацијент осећа боље и да се болест повлачи.

У МОДИ И МИНИ-ВУЛКАН

Постоји један вулкан чији се врх може малтене руком дохватити. На мини-кратер први је октобра прошле године наишао један електротехничар из надзорничке службе у Лесоту док је свој рејон обилазио на коњу. У клисури Молимо-Нтхуси, на висини од преко две хиљаде метара, приметио је да се на једном електричном стубу отопио један метални део. Надохват руке од оштећеног стуба земља се клобучала и комешала. Када су три дана касније на то место стигли геолози, угледали су усред траве запечену црну масу. Дубина кратера чији је пречник износио око пет метара била је свега... двадесет центиметара.

По мишљењу стручњака вулканска активност видљива споља завршила се у јужној Африци још пре 180 милиона година. Шта се онда догодило у планинама Лесота? Домаћи становници које су стручњаци испитивали сећају се да су тог октобарског дана осетили подземни удар. Удар су осетили и у главном граду краљевства Масеру који се налази 58 километара од клисуре Молимо-Нтхуси. Фебруара ове године удар се поновио, али нови вулкан није откривен.

Стручњаци који су у Лесото дошли из разних земаља света покушавају да реше тајну мини-вулкана. По речима познатог сеизмолога Ричарда Амстронга, нема никаквих сумњи да се догодила вулканска ерупција, мада потпуно својеврсна. Када буду познати резултати анализе узорака лаве, моћи ће тачније да се суди о овом чуду природе. А дотле, деца из околине воде туристе и с поносом им показују први вулкан у Лесоту.

МАЈМУН – ЛИЛИПУТАНАЦ

Овог патуљастог мајмуна, односно мајмуницу, зову Евита. Тек што је дошла на свет, мајка јој је из непознатих разлога „окренула леђа" одбијајући да се брине о њој. Евиту су спасли сарадници зоолошког врта у Мелбурну, у Аустралији. Када је овај снимак начињен, Евита је имала свега месец дана. Међутим, и кад сасвим одрасте, мисле стручњаци, мајмуница неће бити већа од 25 центиметара.

НЕВЕРОВАТНА ЉУБАВ

Може ли природни инстинкт да затаји када се животиња нађе лицем у лице са својим природним непријатељем? Изгледа да је баш то случај са мачицом Тини и мишићем Џеријем. Та два младунчета чија је власница Мери Берисен из Лондона, одлични су другари и проводе дане у лудој забави једно с другим. Мишић трчи око маце, скаче на њу и веша јој се око врат – ни налик на „игру" мачке и миша која се иначе, откако је света и века увек завршава на исти начин!

КАУБОЈ С АУТО-ПУТА

Ко каже да је време каубоја прохујало у неповрат? Бил Рул из Лос Анђелеса има посла преко главе: скупља залуталу стоку по ауто-путевима око велеграда.

Бил рачуна да је за тридесет година каријере ухватио преко 10 хиљада грла. А откуда уопште тих 10 хиљада крава на ауто-путу? Одговор је врло једноставан: дешава се, и то прилично често, да се камион натоварен стоком за кланицу судари. Када се то догоди, унезверена, одбегла стока представља озбиљну опасност за саобраћај. Тада на сцену ступа Бил. Обучен као прави каубој, скаче на свог верног вранца Биг Бед Дуда и са ласом у руци креће на посао.

НОВО ЧУДО У МЕДИЦИНИ

СРЦЕ КОЈЕ НЕ КУЦА

Француски хирург Жан-Раул Монтјес смислио је генијалан начин како да људско срце замени вештачким – потпуно уграђеним у тело. Ипак, биће потребно бар још четири године да његов изум почне да се примењује.

Тачно четврт века трају напори човека да начини вештачко срце – први такав покушај изведен је у Јапану 1957 – и све то време они који су покушавали да га направе, од пластике, челика или неког другог материјала, настојали су да оно верно подражава прави људски орган. А онда, како то често бива са епохалним открићима, појавио се неко ко се досетио да проблем покуша да реши на сасвим друкчији, оригиналан начин: Жан-Раул Монтјес, професор медицинског факултета из Марсеја. Зашто би вештачко срце уопште морало да личи на право, окренуо је ствар професор Монтјес и понудио решење за које се већ сад у научним круговима тврди да је генијално мада је још у фази испитивања и дорађивања.

Да би ствар била необичнија, француског кардиохирурга није инспирисало ништа из природе него – Ванкелов ротациони мотор! Ни авион не лети на истом принципу као пчела, каже у шали доктор Монтјес који је иначе забележен у историји медицине по томе што је 1968. године пресадио срце Емануелу Витрији који је и данас жив. А сасвим озбиљно, Жан-Раул Монтјес овако објашњава своју необичну идеју:

– Ја нисам иноватор, једноставно, настојао сам да применим поступак који се већ дуго и нашироко користи у индустрији.

Ипак, откуд то? И зашто баш ротациони мотор?

Пацијент без каблова

Сва досадашња настојања да се направи вештач-

Професор Монтјес показује свом старом пацијенту Емануелу Витрији прототип „срца које се окреће“.

Генијална идеја професора Монтјеса: срце као једноставна пумпа са ротором уопште нема залистака.

Крв која се враћа из крвотока

Аорта

Плућна артерија

Крв која се враћа из плућа

Вештачка десна комора

Ротор

Зидови од специјалне синтетике

ко срце заустављала су се пред истим проблемима: почев од великог ризика од инфекције, до тромбозе, неусаглашеног рада залистака, затим закречавања и кидања пластичних мембрана, па до проблема како смањити блок мотора и пумпе. И у случају Барнија Кларка, Американца који је проживео чак 112 дана са вештачким срцем названим по свом конструктору „Џарвик“, поновили су се сви наведени проблеми. Да се и не говори о томе како је овај храбар човек био везан кабловима дугим два метра за мотор тежак 150 килограма – чиме је онемогућено свако природно кретање када би се пацијент и опоравио толико да би могао устати на ноге.

– Успело вештачко срце мора бити такво да пацијент заборави на њега – каже професор Монтјес који је све своје напоре усредсредио на то да начини такву „машиницу“ која ће бити довољно мала и лака и потпуно уграђена у тело пацијента.

Пре него што објаснимо како изгледа и како ради његово вештачко срце, ево укратко неколико основних података о природном органу.

Срце је у суштини веома једноставно. Оно је пумпа која на једној страни – левој – црпе чисту крв пуну кисеоника из плућа да би је кроз аорту упућивало у крвоток, а на другој, десној страни оно прихвата искоришћену крв из организма и шаље је према плућима где ће се обновити. Међутим... Тај једноставни принцип постаје сложен тиме што се савршено, како само природа може да удеси, уклапа у ритам и потребе организма: када спавамо, срце ради успорено, када трчимо или се напрежемо оно куца брже (јер је потребно пумпати више крви у плућа и мозак!) – тако да број откуцаја у минуту може да се мења од 60 или 70 до 200 и више.

И тако целог живота. Неко је израчунао да у просечном људском веку срце удари око 3 милијарде пута, а упумпа неких пет милиона литара крви (што је једнако запремини црева за поливање које би опасало Земљу око екватора).

Ротор решава ствар?

Само један у низу проблема са вештачким материјалима био је тај око откуцаја. Свака мембрана од пластике која би пулсирала ритмом од 60 до 100 откуцаја у минуту брзо би се похабала и пукла. Било би потребно уграђивати пацијенту ново вештачко срце сваке две године!

Али – може ли се уопште замислити срце које не куца?

Што да не, управо тога се досетио доктор Монтјес када му је на ум дошла мисао да направи ротационо срце. Оно не куца, већ се окреће, слично Ванкеловом мотору!

Уз сарадњу са једним физичаром, доктором Хавликом, професор из Марсеја конструисао је округлу протезу од специјалне пластике која има 8 цм у пречнику, а дебљину од само 1,5 цм. Унутра се налази – баш као и код аутомобилског мотора тог типа – ротор, у ствари један покретни део елипсастог облика који се окреће и тиме непрестано дели срце на две коморе променљиве величине. У једну се крв усисава, кроз другу испумпава. Брзина окретања по потреби се смањује или повећава!

На овај начин избегнуто је конструисање залистака, што је већ огромна предност. Затим, како у њему нема „мртвих“ делова јер се крв окреће, смањена је опасност од стварања угрушака, што је веома велики проблем код свих досадашњих вештачких срца са залисцима. Даље, Монтјес је своје срце замислио од једног сложеног угљениковог једињења што се користи управо у индустрији аутомобилских мотора које се у експериментима са животињама показало као веома погодно да се прилагоди организму: у додиру са крвљу преко њега се превлачи фини слој згуснуте крви и то га чини сличним са зидовима правих крвних судова!

Омогућује и трчање

Ова изванредна направица има још минијатурне електронске сензоре који се постављају на зидове срчаних преткомора да би у сваком тренутку „осећали“ притисак крви (који зависи од количине) и тако регулисали број окретаја ротора. Саму пумпу покреће мотор који се такође уграђује у организам и на чему управо сад ради професор Монтјес. Он је још замислио да његово срце покрећу две батерије, једна минијатурна, усађена, која би служила за промењиве потребе ротора и друга која би стајала споља, постављена на појас пацијента. Батерију ће бити могуће променити а да се рад срца не зауставља.

Само, мотор је веома тежак проблем. Он треба да буде толико мали да се може усадити у организам, под кожу, а уједно довољно моћан и да се не загрева сувише, како не би пекао!

Професор Монтјес каже да је његов пројекат замишљен тако да задовољава неколико изузетно амбициозних захтева: пацијенту омогућити сасвим природно кретање, омогућити му чак и да чини напоре, а да при том протеза буде толико поуздана и солидна да траје најмање десет година.

Решавање свих ових тешкоћа изискује време, али је Жан-Раул Монтјес већ поставио временске рокове за себе и свој тим: предвиђа да ће за четири године моћи да стави свој изум на највећу проверу – усађивање у људски организам.

М. Н.

СКАНДАЛ У СЕЛУ

ДА ЛИ СЕ МЕЂУ ЗИДОВИМА СУМОРНЕ ПАЛАТЕ ПОРОДИЦЕ ЛЕОПАРДИ КРИЈУ ПОТПУНО НЕПОЗНАТИ СПИСИ ВЕЛИКОГ ПЕСНИКА КОЈЕ ПОРОДИЦА НЕ ЖЕЛИ ДА ОБЈАВИ?

Као деветнаестогодишњи младић Леопарди се озбиљно заљубио у своју даљу рођаку Бертруде Каси која је већ била удата и мајка. Из те неостварене љубави потиче његов „Дневник љубави" и елегија „Прва љубав". И друга Леопардијева љубав била је осуђена на пропаст: млада и лепа Тереза Фаторини којој је посветио једну од својих најлепших песама „Силвији", умрла је од туберкулозе. У тој трагедији можда су и корени његове филозофије безнађа и резигнације.

Палата Леопардијевих у Реканатију

Ђакомо Леопарди, један од највећих италијанских песника свих времена, 146 година после своје смрти узбуркао је духове на невероватан начин. Пронео се глас – али не гласина већ мишљење неких угледних историчара књижевности – да песникови директни наследници, грофовска породица Леопарди и дан-данас крије неке рукописе. Ако се зна да у Италији, као и у многим другим земљама, важи закон по којем породица добија проценат од ауторских права 50 година после смрти књижевника, а потом се његово дело сматра националним културним добром, можда смо ближе одговору на питање зашто не објављују. Али, шта то крију Леопарди?

Ова прича није искрсла изненада већ има прилично дугу предисторију. Наиме, у малом месту Реканатију, близу Анконе, одмах поред палате Леопарди налази се Национални центар за изучавање Леопардијевог дела. Године 1971. Центар је поверио познатом историчару књижевности Себастијану Тимпанару микрофилмове и фо-

токопије неких необјављених оригинала које је Леопарди писао у раној младости, како би начинио критичку студију. Међутим, песникови наследници су управо тада склопили уговор са издавачком кућом Бомпјани – да се објави критичко издање тих истих рукописа.

Почеле су да круже разне приче, штампа је објавила неке од њих...

То су ремек-дела...

Док је лист „Ла Стампа" у споразуму са кућом Бомпјани објавила најзанимљивије делове будуће књиге у седам наставака (преко 300 страница текста!), у јавности се говорило о томе да су Леопарди добили огромне хонораре за рукописе мада по закону немају на то право, а новац им је био преко потребан да би рестаурирали своју палату стару преко 200 година.

У тој палати коју данас водичи показују туристима као највећу атракцију Реканатија, 29. јуна 1798. године родио се Ђакомо Леопарди. Његову изванредну поезију – мешавину горчине, туге и чежње – као и филозофију резигнације и безнађа теоретичари углавном и објашњавају детињством и младошћу које је несрећни Леопарди провео у тој палати. Рођен са телесном маном (био је грбав), кратковид и болешљив, тај преосетљиве дечак невероватане интелигенције живео је страшно усамљен, уз круте и строге родитеље који су своју љубав више даривали осталој деци.

Мали грбавац проводио је дане у библиотеци у којој је било двадесетак хиљада књига и нешто уз помоћ приватних наставника а углавном сам научио латински, грчки и модерне језике. Тако се и његов таленат рано – чак прерано – испољио: са 16 година већ је написао две трагедије, а затим су уследили и први стихови.

Како се доцније показало, у палати у Реканатију нашли су се рукописи које је Леопарди писао већ као тринаестогодишњак. Неко је за њега рекао: „У пубертету је био већ зрео, а онда је постао млади старац". Међу тим добро скривеним рукописима, тврде и Тимпанаро и Енрико Гидети исто тако познат теоретичар, налазе се ремек-дела!

Породица, неумољив је Гидети, хоће да извуче што више новца за рукописе и зато не допушта да се објаве. Желе да понове случај од пре дванаест година – случај са Леопардијевим писмима...

Неразрешена мистерија

То су писма која је Леопарди писао Антонију Ранијерију, младићу с којим се упознао седам година пре своје смрти (умро је не напунивши четрдесету годину) и који му је постао више од пријатеља – „фратело амико", како га је називао. Остало је сачувано тридесет једно писмо. По лепоти, она се могу поредити једино са песмама самог Леопардија...

Породица Ранијери одлучила је да та писма прода на аукцији. Општина Реканати учествовала је на надметању, али није успела да издржи трку са приватним колекционарима. Писма од непроцењиве књижевне вредности продата су неком лекару – за 18 милиона лира. На истој аукцији општина Реканати успела је да се домогне једног песниковог портрета за 15 милиона лира...

Према Гидетију, јасно је зашто Леопардијеви наследници отежу ствар са објављивањем: то су, каже он, рукописи од огромне вредности и за њих се могу добити милиони.

А шта кажу сами Леопарди? Стара грофица Ана Марија, религиозна дама која сваке године иде на ходочашће, веома умешно управља и огромним поседом Леопардијевих од 700 хектара плодне земље, ћути као заливена. Све што је достојанствено процедила било је – да не разуме зашто се све претреса кроз штампу када су се заинтересовани за рукописе могли обратити и породици.

Остала два члана породице су њени синови Ђакомо и Вани који живе у Риму и баве се пословима осигурања. Млађи Вани честа је мета фото-репортера: за разлику од славног претка овај лепи ветропир свако вече проводи по луксузним местима – са „девојкама с насловних страна". Ванијев начин живота, пише се по новинама, један је од значајних разлога што породици треба пара!

Међутим... Да ли је новац једини кривац што неки папири никако да изиђу из палате Леопарди?

У Реканатију, месту које је велики песник мрзео и називао „одвратном паланком" због уштогљености и малограђанштине, а чије улице данас носе имена према његовим стиховима, чују се и неке друге приче. Ђакома Леопардија породица је сматрала за неку врсту отпадника или заблуделог сина. Његов живот расветљен је и онакав каквог га описују биографије у енциклопедијама и историјама књижевности. Међутим, то изгледа није цела истина о Ђакому Леопардију... А породица и даље жели да сачува само за себе део те истине како би се избегла оговарања у Реканатију, макар при том књижевност била лишена неких бисера.

Тако је тајна остала нерасветљена: новац или нешто друго? Шта се крије у Леопардијевој заоставштини и даље је питање на које тек будућност може одговорити.

М. К.

Леопардијев праунук Вани живи у Риму. Да ли је он кривац што се не објављују непознате дела великог песника?

КУЋУ СВОЈУ СОБОМ НОСИМ

За већину људи селидба значи пребацивање ствари из једне куће у другу, али неки, из овог или оног разлога, селе и читаву кућу. Технику пребацивања кућа са једног места на друго усавршила је британска фирма Пинфорд још пре четрдесет година.

Ево како се одиграла највећа и најкомпликованија сеоба куће забележена у историји: извесни Џон Хоџ купио је 1959. велико здање подигнуто још у време краљице Елизабете – давне 1593. године. Налазило се на једном брежуљку и имало прекрасан видик. А онда су у непосредној близини куће, пре десетак година, никле фабричке хале. Хоџ је био очајан, жалио се свуда редом, а кад је увидео да му то ништа не вреди, одлучио је да се пресели – заједно с кућом.

Зграда је из темеља подигнута око три метра, а затим је испод ње постављена масивна метална платформа са двадесет шест џиновских точкова. На ново место, удаљено осам стотина метара, превезли су је уз помоћ снажних трактора.

Ево још једног примера... Локалне власти у америчком граду Денверу закључиле су да им је јефтиније да кућу „пресеку" напола и транспортују је на друго место него да граде нову. Иначе, ради се о малој полицијској станици. У агенцијској вести не каже се да ли се кућа добро „залепила". У противном прекршиоци закона које полицајци приведу могли би да им умакну – кроз кућу!

• • • • •

КО ЈЕ ОВО?

Живот је био суров према малецком Плутоу: родио се далеко од своје постојбине Аустралије, у зоолошком врту у Стокхолму, а уз то га је мама, чим је изашао из њене торбе, одбацила. Није хтела ни да га погледа. Људи из зоо врта покушали су да потуре малишу другој мами, али је и тај покушај пропао. Тада је на сцену ступио чувар Јонас. Нахранио је Плутоа помоћу минијатурне цуцле и уопште пазио на њега и бдео као права мама. Убрзо је открио да ово малешно створење највише воли да борави у његовом – џепу! То и није никакав проблем јер није ништа веће него на фотографији.

Иначе, Плуто припада специјалној врсти опосума, сисара-торбара који се налазе на листи угрожених животиња чак и у Аустралији, па се онда може разумети радост коју је Плутов долазак на свет изазвао у Стокхолму. Тромесечног опосумчића сада желе да виде и деца и одрасли, али он нерадо излази из Јонасовог џепа где се осећа најсигурније.

Брик
БРАДФОРД
by
Paul
NORRIS

ДОКТОР ИСТЛАНД ЈЕ У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ УСПЕО УСПОСТАВИТИ РУЧНУ КОНТРОЛУ. СВЕМИРСКА ЧИГРА СЕ ВИНУЛА У ВАЗДУХ ...
ДРЖИТЕ СЕ, ПОЛЕЋЕМО!

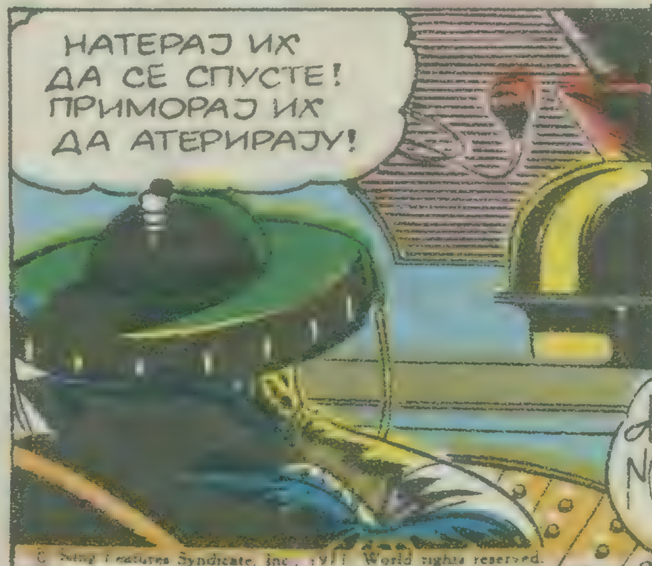

ОВАЈ ЏИН ПОКУШАВА ДА НАС УХВАТИ!
БЕЖИ ДАЉЕ ОД ЊЕГА, БРИК!

УХВАТИЋУ ТЕ, ЛЕТЕЋА ИГРАЧКО, ПА МАКАР ТЕ УНИШТИО!

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ПОКУШАЈА ...
БИЋЕ БОЉЕ ДА ПРИМЕНИМ ТЕЛЕПАТИЈУ... УСПОСТАВИЋУ ВЕЗУ...

МОРАЋЕМО НЕКАКО ДА СЕ ИЗВУЧЕМО ИЗ ОВЕ ПРОСТОРИЈЕ... КРОЗ ВРАТА, ПРОЗОР ИЛИ ОТВОР ЗА ВЕНТИЛАЦИЈУ!
ДА ... ХОЋУ ... УРАДИЋУ...

ИСТОГ ТРЕНУТКА ХОПИ СЕ БАЦИО НА БРИКА ...
ОДМАХ ДА СИ ОСТАВИО РУЧНЕ КОМАНДЕ!
ХОПИ! ЈЕ СИ Л' ПОШАШАВИО? ПРЕУЗМИ КОМАНДЕ, СЕДИ!

НАТЕРАЈ ИХ ДА СЕ СПУСТЕ! ПРИМОРАЈ ИХ ДА АТЕРИРАЈУ!

ЖАО МИ ЈЕ, ХОПИ, АЛИ ОВО ЈЕ ЈЕДИНИ НАЧИН ДА ТЕ УМИРИМ!
ИЗГЛЕДА ДА ТАЈ ЏИН УПРАВЉА ХОПИЈЕМ... МОРАЋЕМО ГА ОНЕСПОСОБИТИ...
Paul NORRIS 7-4
СЛЕДЕЋЕГ ПЕТКА: ПРЕУЗМИ КОМАНДЕ

СВЕТ ДРОИДА

РАТ ЗВЕЗДА

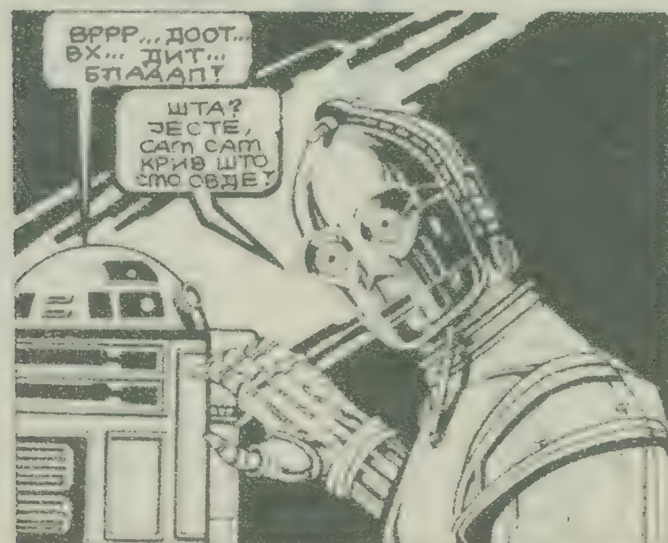
БРЖЕ!
ОБОРИТЕ ИХ...
УНИШТИТЕ
ИХ!

ЗАШТО СУ ОВДЕ СВИ ТАКО ШУПЉОГЛАВИ?

АРТУ-ДИТУ, НИКАДА ТИ НЕЋУ ОПРОСТИТИ ШТО СИ МЕ У ОВО УВАЛИО!

ФИУ!

БРУУМ!

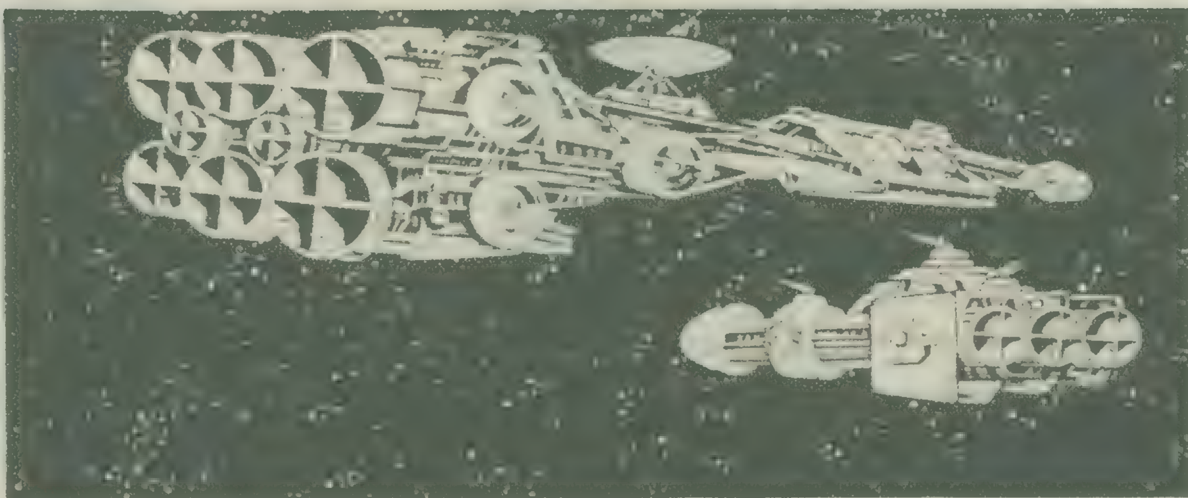

ЈАРА, КОЈА СЕ УЗДИЗАЛА ИЗ УСИЈАНОГ ЈЕЗГРА ЈЕДНОГ СВЕТА КОЈИ ЈЕ БИО СТВОРЕН ЧОВЕКОВОМ РУКОМ, БИЛА ЈЕ У СТАЊУ ДА ИСТОПИ И НАЈЧВРШЋИ ЧЕЛИК...

АЛИ, НАШИМ ЈУНАЦИМА НИЈЕ ПРЕТИЛА ОПАСНОСТ САМО ОД ТОПЛОТЕ...

...ОПАСНИЈИ СУ БИЛИ РАТНИЦИ ДРОИДИ КОЈИ СУ ИХ СВЕ ВИШЕ И ВИШЕ ПОТИСКИВАЛИ КА УЖАРЕНОМ БЕЗДАНУ...

А све је то почело одавно, још онда, када је путујући васионом брод Лука Скајвокера наишао на летелицу побуњеника...

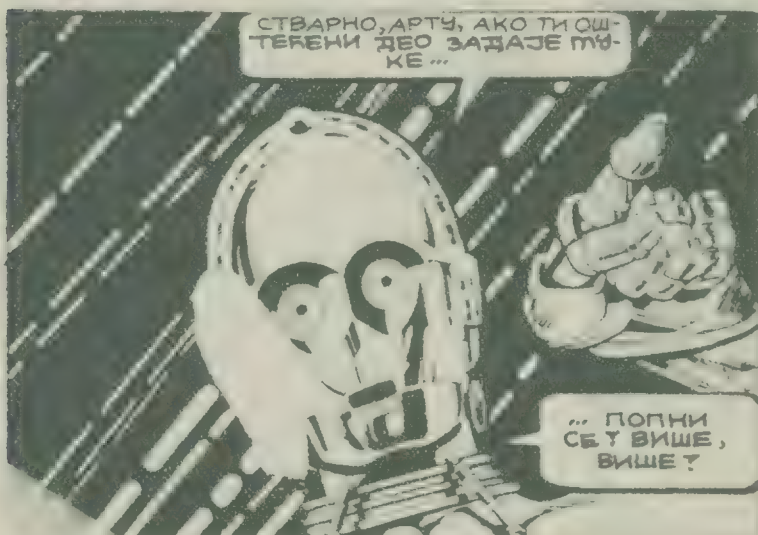

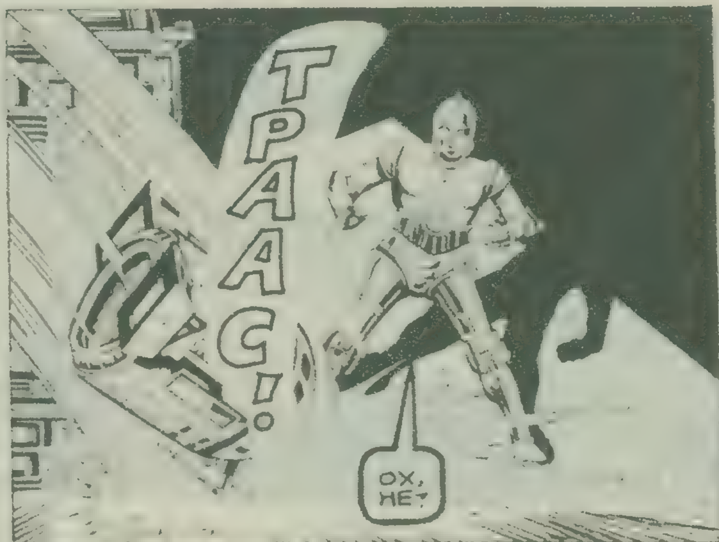

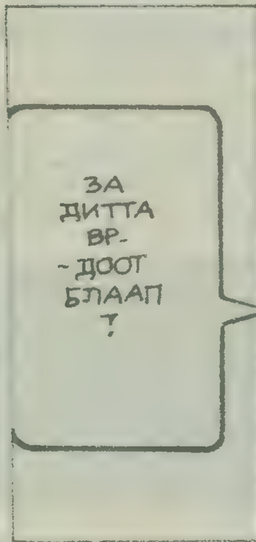

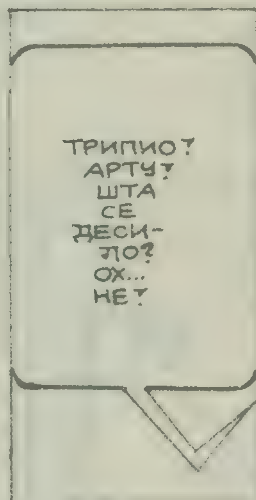

ТРААС!
ОХ, НЕ!

ЗА ДИТТА ВР-ДООТ БЛААП?

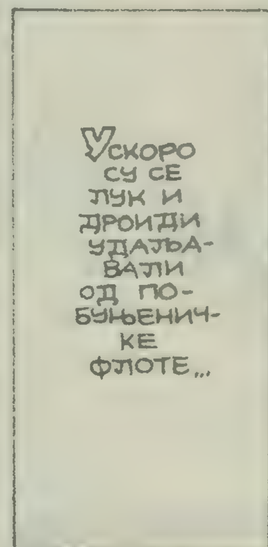

НЕ КРИВИ МЕНЕ, МАЛИ ГЛУПАВКО! НИСАМ ТИ РЕКАО УНУТРА...
...ВЕЋ ДА СЕ ПОПНЕШ ВИШЕ И СКАНИРАШ ПРЕМА ВРХУ!

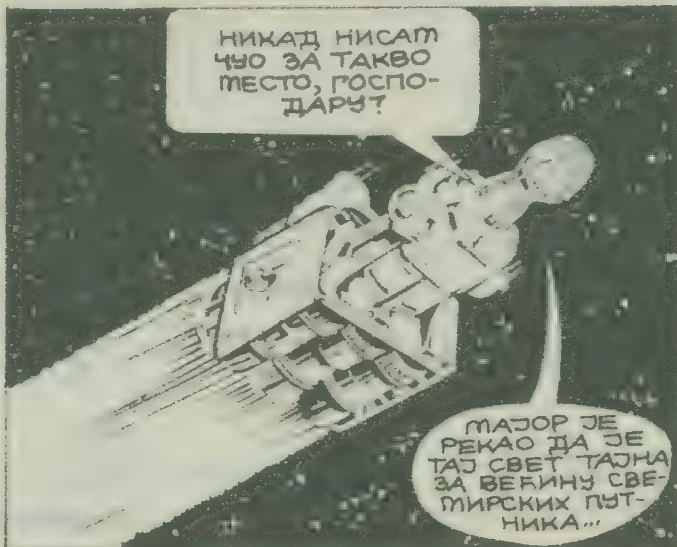

ТРИПИО! АРТУ! ШТА СЕ ДЕСИЛО? ОХ... НЕ!

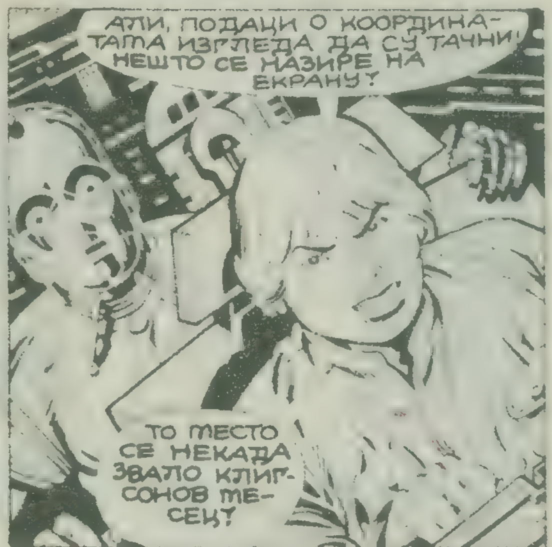

БОЈИМ СЕ ДА СМО У НЕВОЉИ ГОСПОДАРУ ЛУК!

У НЕВОЉИ? ТРИПИО, ПА УНУТРАШЊОСТ СЕ ИСТОПИЛА, НЕ МОЖЕМО САД НАПРАВИТИ СХЕМУ!
АРТУ И ЈА ЋЕМО СВЕ УЧИНИТИ ДА ПОПРАВИМО ГРЕШКУ!

ХМ, МОЖДА ИМА НАДЕ... САМО, ДОСТА ЈЕ ОПАСНО!
НИЈЕ ВАЖНО, МАЈОРЕ... СВЕ ЋЕМО УЧИНИТИ!

УСКОРО СУ СЕ ЛУК И ДРОИДИ УДАЉАВАЛИ ОД ПОБУЊЕНИЧКЕ ФЛОТЕ...

НИКАД НИСАМ ЧУО ЗА ТАКВО МЕСТО, ГОСПОДАРУ!
МАЈОР ЈЕ РЕКАО ДА ЈЕ ТАЈ СВЕТ ТАЈНА ЗА ВЕЋИНУ СВЕМИРСКИХ ПУТНИКА...

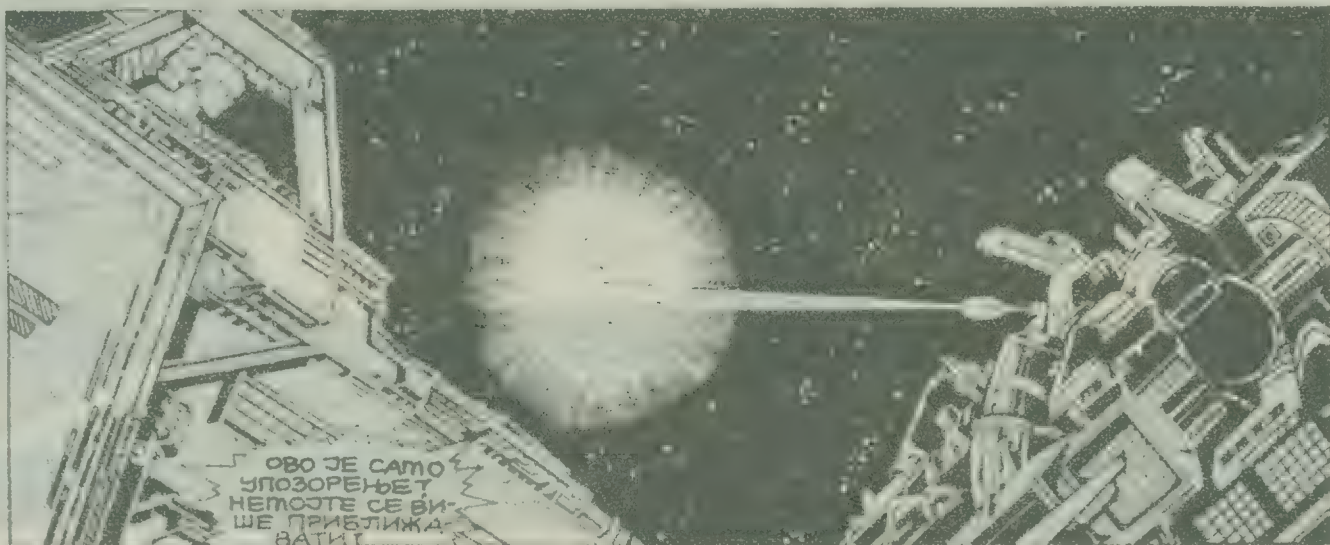

АЛИ, ПОДАЦИ О КООРДИНАТАМА ИЗГЛЕДА ДА СУ ТАЧНИ! НЕШТО СЕ НАЗИРЕ НА ЕКРАНУ!
ТО МЕСТО СЕ НЕКАДА ЗВАЛО КЛИГСОНОВ МЕСЕЦ!

А ОНДА СЕ ПОЈАВИО ЈЕДАН ГЕНИЈЕ МЕХАНИКЕ КОЈИ ЈЕ ЖЕЛЕО ДА БУДЕ ОКРУЖЕН САМО РОБОТИМА И НАПРАВИО ЈЕ НОВИ СВЕТ – ОВУ ЧУДНУ СТАНИЦУ!

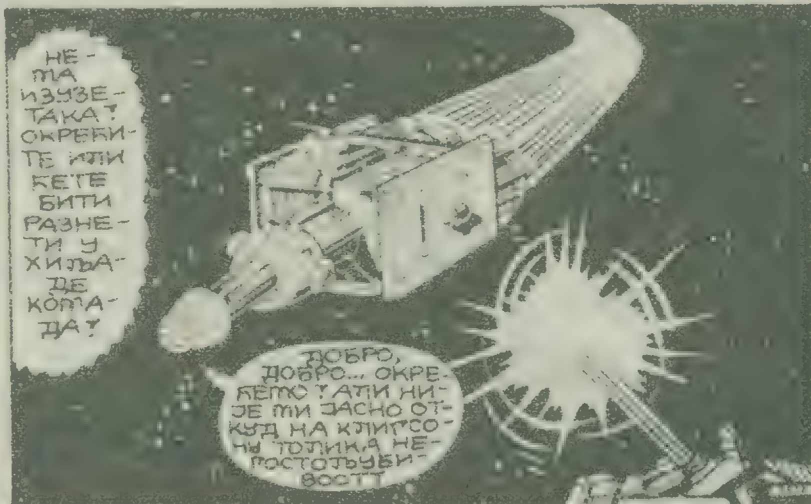
САМО МАЛОБРОЈНИ ЗНАЈУ ЗА ОВО МЕСТО И ЗОВУ ГА СВЕТ ДРОИДА!

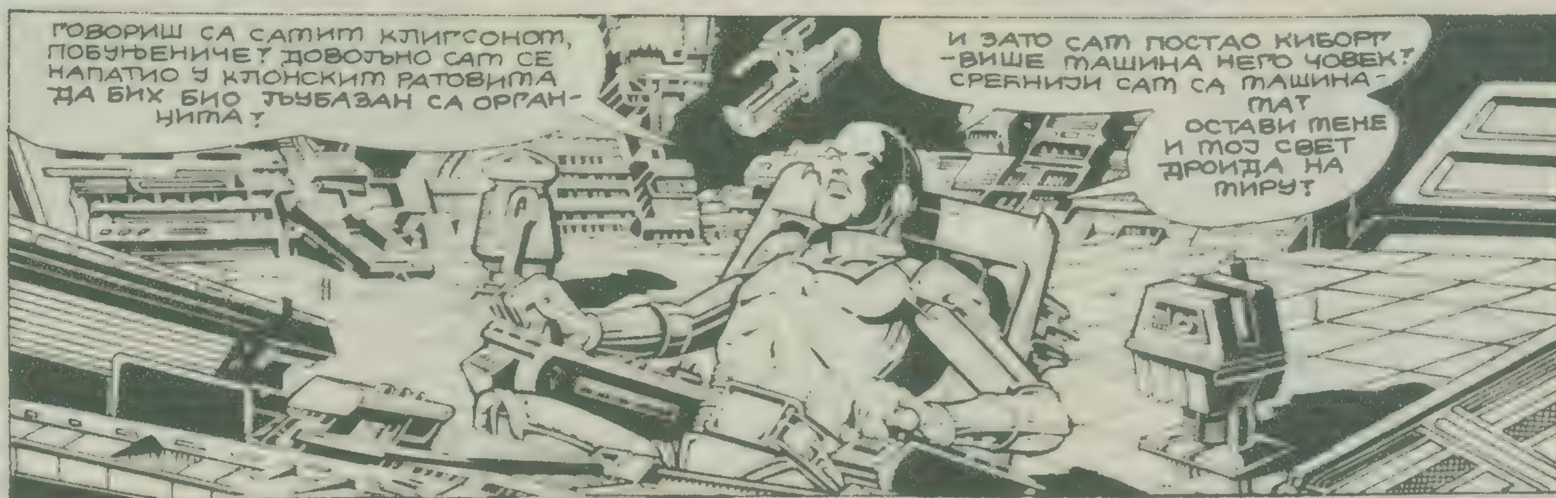
ПРВА СТВАР КОЈУ СВАКИ ПОСЕТИЛАЦ НАУЧИ О ОВОЈ OГРОМНОЈ ОРБИТАЛНОЈ МАШИНЕРИЈИ ЈЕ ...

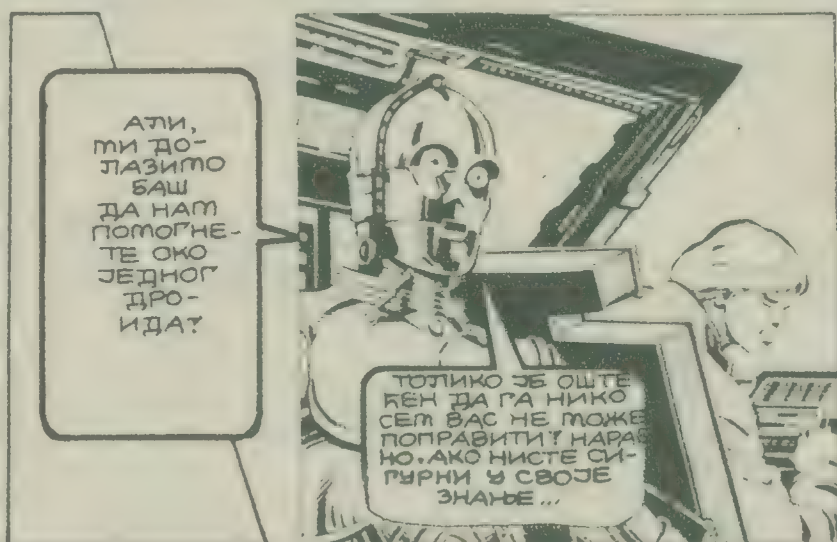
... ДА ЈЕ ЊЕГОВА ОДБРАНА СТАЛНО БУДНА И ДА ЈЕ ОДЛИЧНО НАОРУЖАНА...

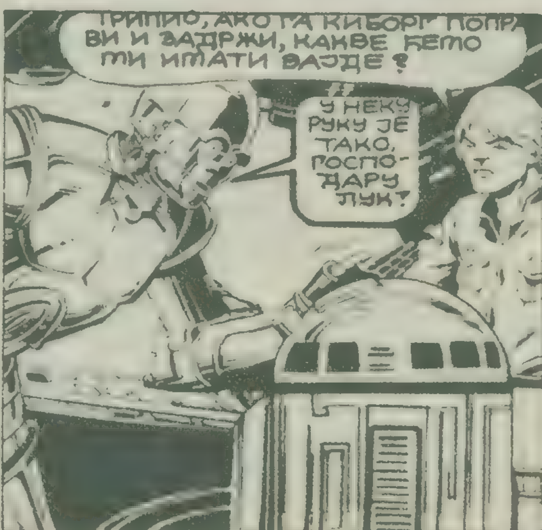

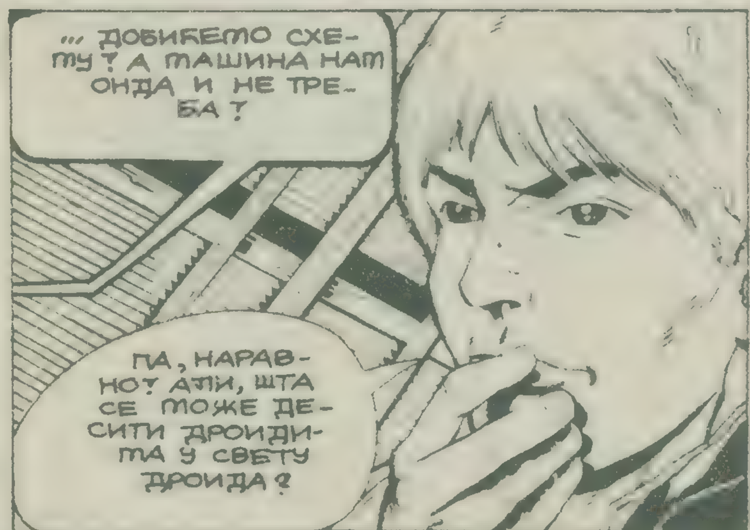

ГОВОРИШ СА САМИМ КЛИГСОНОМ, ПОБУЊЕНИЧЕ! ДОВОЉНО САМ СЕ НАПАТИО У КЛОНСКИМ РАТОВИМА ДА БИХ БИО ЉУБАЗАН СА ОРГАН-НИМА!
И ЗАТО САМ ПОСТАО КИБОРГ -ВИШЕ МАШИНА НЕГО ЧОВЕК! СРЕЋНИЈИ САМ СА МАШИНА-МА! ОСТАВИ МЕНЕ И МОЈ СВЕТ ДРОИДА НА МИРУ!

АЛИ, МИ ДО-ЛАЗИМО БАШ ДА НАМ ПОМОГНЕ-ТЕ ОКО ЈЕДНОГ ДРО-ИДА!
ТОЛИКО ЈЕ ОШТЕ-ЋЕН ДА ГА НИКО СЕМ ВАС НЕ МОЖЕ ПОПРАВИТИ! НАРАВ-НО, АКО НИСТЕ СИ-ГУРНИ У СВОЈЕ ЗНАЊЕ...

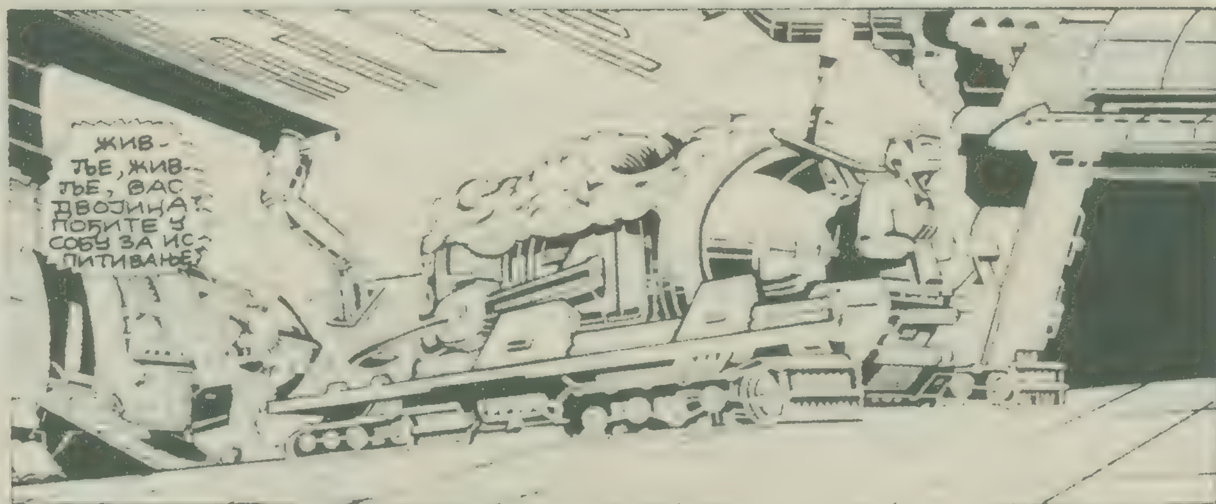

СИГУРАН САМ У СВОЈЕ ЗНАЊЕ! САМО ВАС ОПОМИЊЕМ ДА СЕ ОВДЕ МОРАЈУ ПОШТОВА-ТИ ДВА ПРАВИЛА...

... ПРВО: НИЈЕДНО ОР-ГАНСКО БИЋЕ НЕ СМЕ ДА КРОЧИ ОВАМО... ДРУГО: СВЕ ШТО ПОПРАВИМ, ТО И ЗАДРЖИМ!
ШАЉЕМ ВАМ ЛЕ-ТЕЛИЦУ ПО РОБОТА...: НАРАВНО, АКО СТЕ ПРИ-ХВАТИЛИ МОЈЕ УС-ЛОВЕ!

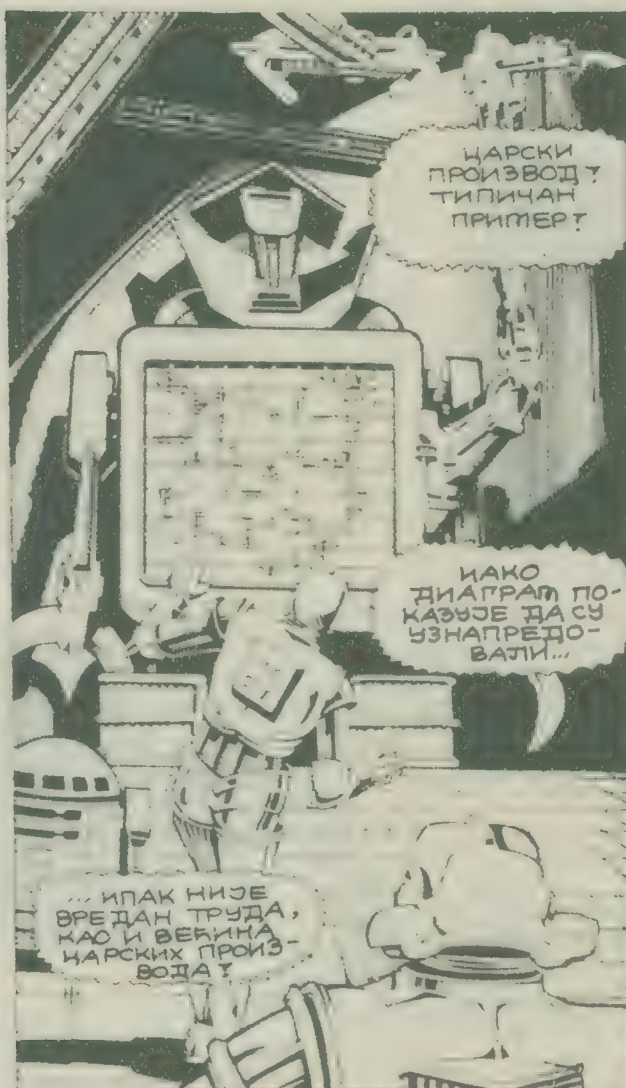

ТРИПИО, АКО ГА КИБОРГ ПОПРА-ВИ И ЗАДРЖИ, КАКВЕ ЋЕМО МИ ИМАТИ ВАЈДЕ?
У НЕКУ РУКУ ЈЕ ТАКО, ГОСПО-ДАРУ ЛУК!
АЛИ, АКО ПОЋЕМО ОБОЈИ-ЦА И АРТУ СНИМИ ПОПРАВ-КЕ ...

... ДОБИЋЕМО СХЕ-МУ! А МАШИНА НАМ ОНДА И НЕ ТРЕ-БА!
ПА, НАРАВ-НО! АЛИ, ШТА СЕ МОЖЕ ДЕ-СИТИ ДРОИДИ-МА У СВЕТУ ДРОИДА?

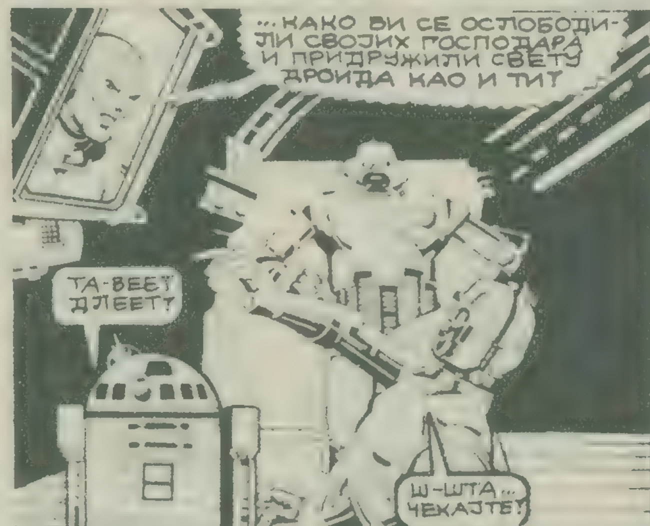
Ускоро су се Трипио и Арту-Диту нашли на Клирсоновом тесецу...

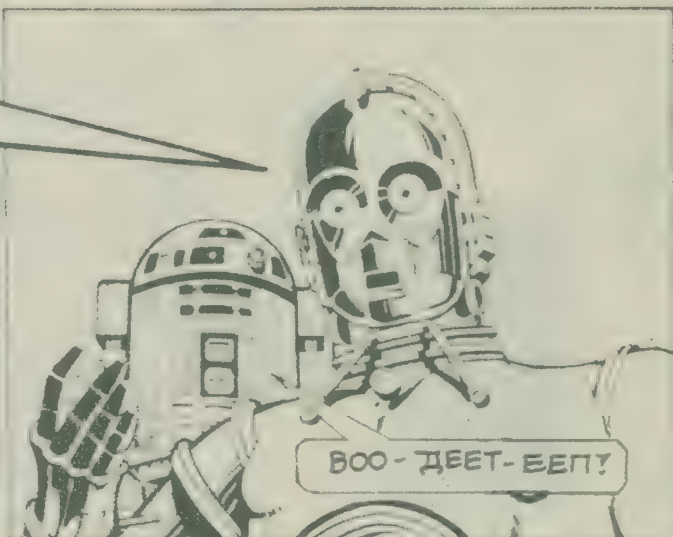

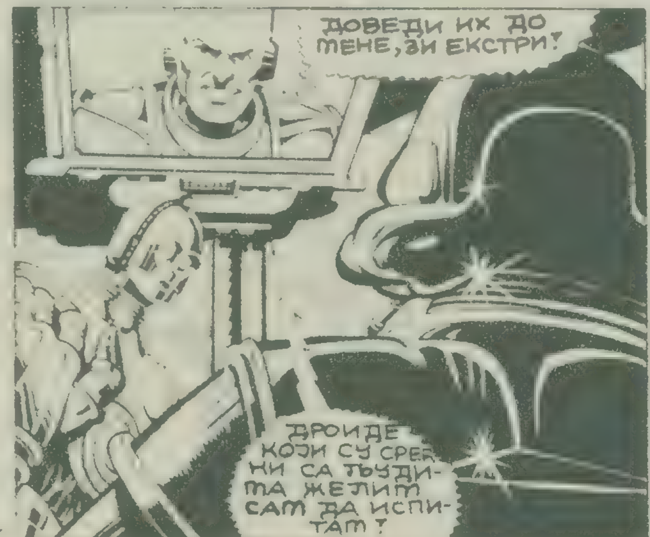
Присуствовали су помном прегледу оштећене машине ... и ускоро угледаше реконструисану схему ...

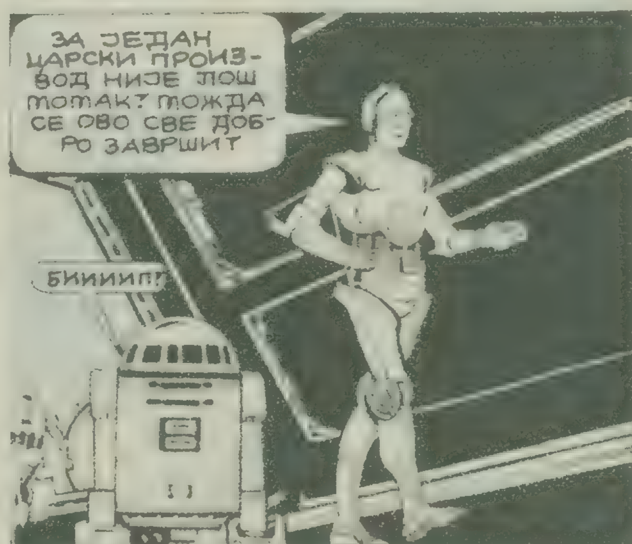

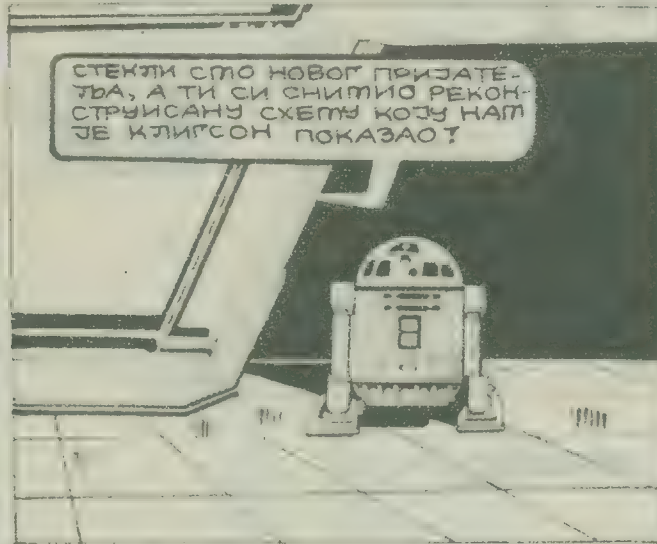

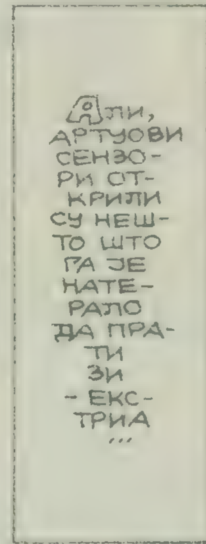

ИЗГЛЕДА СЕ ОВДЕ МНОГО РАДИ! БОЉЕ ДА НЕ СМЕТАМО...
АРТУ И ЈА ЋЕМО СЕ ВРАТИТИ НА НАШ БРОД!
СУМЊАМ! НЕ БИ ТРАЖИО ДА ВАС ВИДИ ДА ТО НЕ ЖЕЛИ!
ПА, АКО ТИ ТАКО КАЖЕШ... НЕГО, РЕЦИ МИ, КОЛИКО ДУГО ИМПЕРИЈА ПРОИЗВОДИ РОБОТЕ ТВОГ ТИПА?

ЈА САМ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ МОДЕЛ ЗА ИЗУЗЕТНО ТЕШКЕ УСЛОВЕ!
НИСУ БИЛИ ЗАДОВОЉНИ... И ОДБАЦИЛИ СУ МЕ!

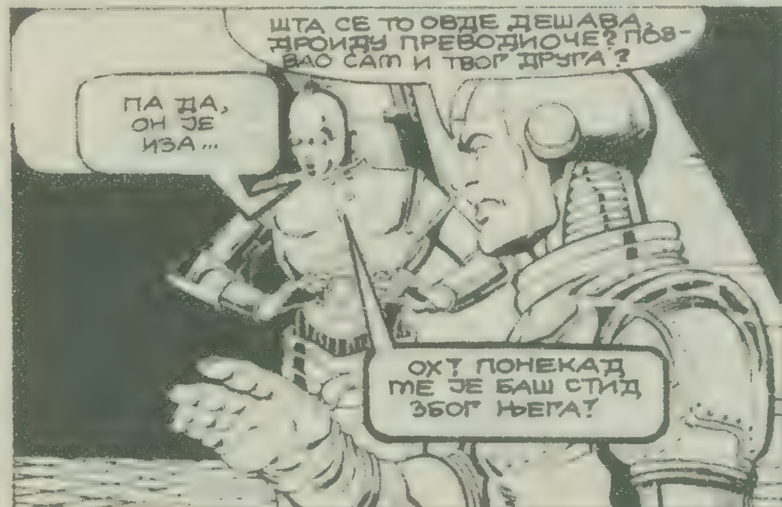

КЛИГСОН МЕ ЈЕ, СРЕЋОМ, ПОЗВАО И УСАВРШИО!
ЊЕГОВА ОДАЈА ЈЕ ПРАВО НАПРЕД! МОРАМ СЕ ВРАТИТИ НА ПОСАО, ЧЕКА МЕ ТОПЉЕЊЕ ВАШЕ МАШИНЕ!

ЗА ЈЕДАН ЦАРСКИ ПРОИЗВОД НИЈЕ ЛОШ МОМАК! МОЖДА СЕ ОВО СВЕ ДОБРО ЗАВРШИ!
БИИИИП!

СТЕКЛИ СМО НОВОГ ПРИЈАТЕЉА, А ТИ СИ СНИМИО РЕКОНСТРУИСАНУ СХЕМУ КОЈУ НАМ ЈЕ КЛИГСОН ПОКАЗАО!

Али, Артуови сензори открили су нешто што га је натерало да прати Зи-Екстриа...

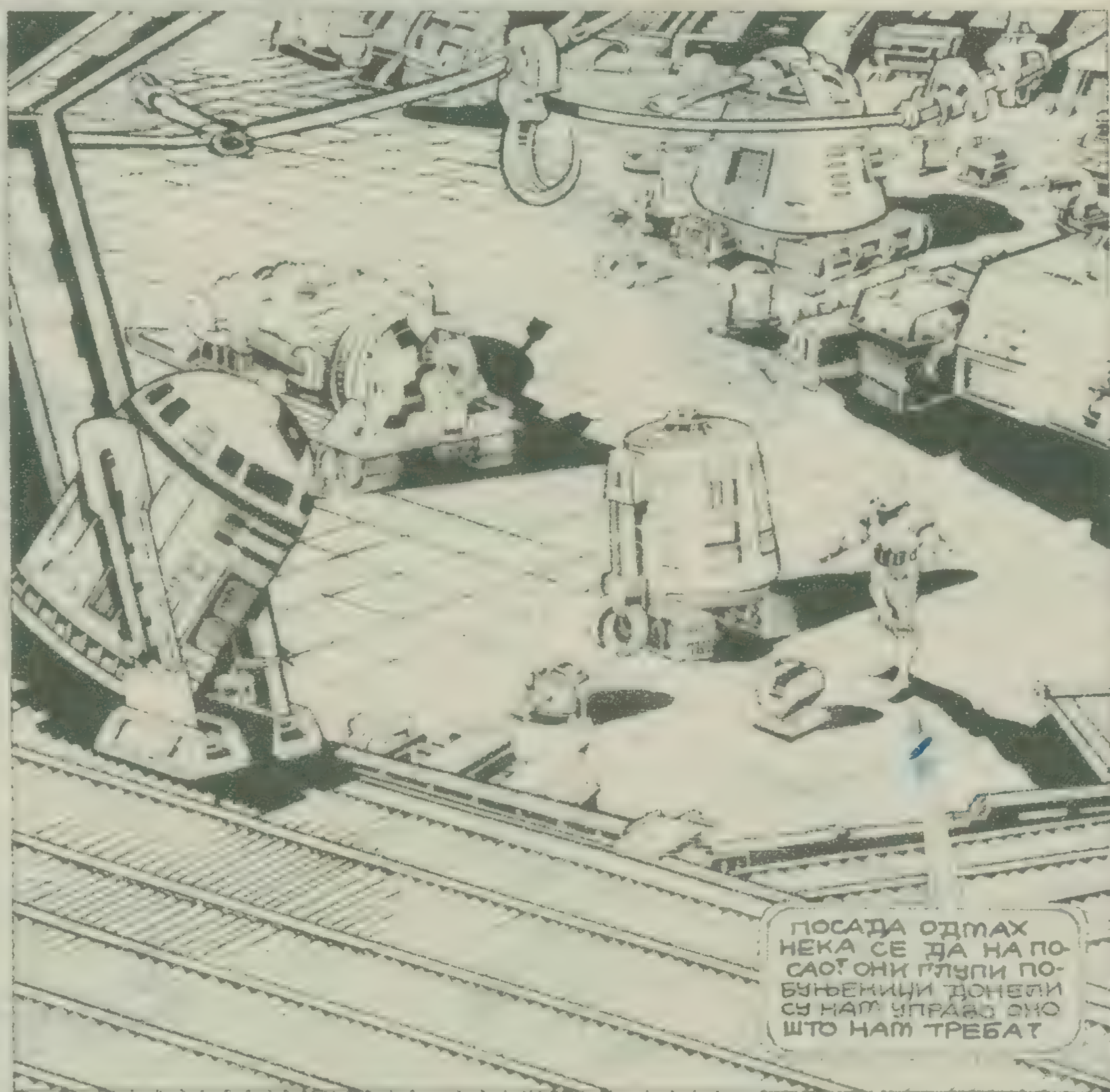

Трипио то срећом није приметио...
БУДИ ПРИСТОЈАН, АРТУ, КАДА СТИГНЕМО
МИ НИКАДА НЕЋЕМО НАПУСТИТИ ЛУКА И ПРИНЦЕЗУ... А КАДА ОДЕМО У ПЕНЗИЈУ, МОЖДА ДОЂЕМО ОВАМО ИЛИ...

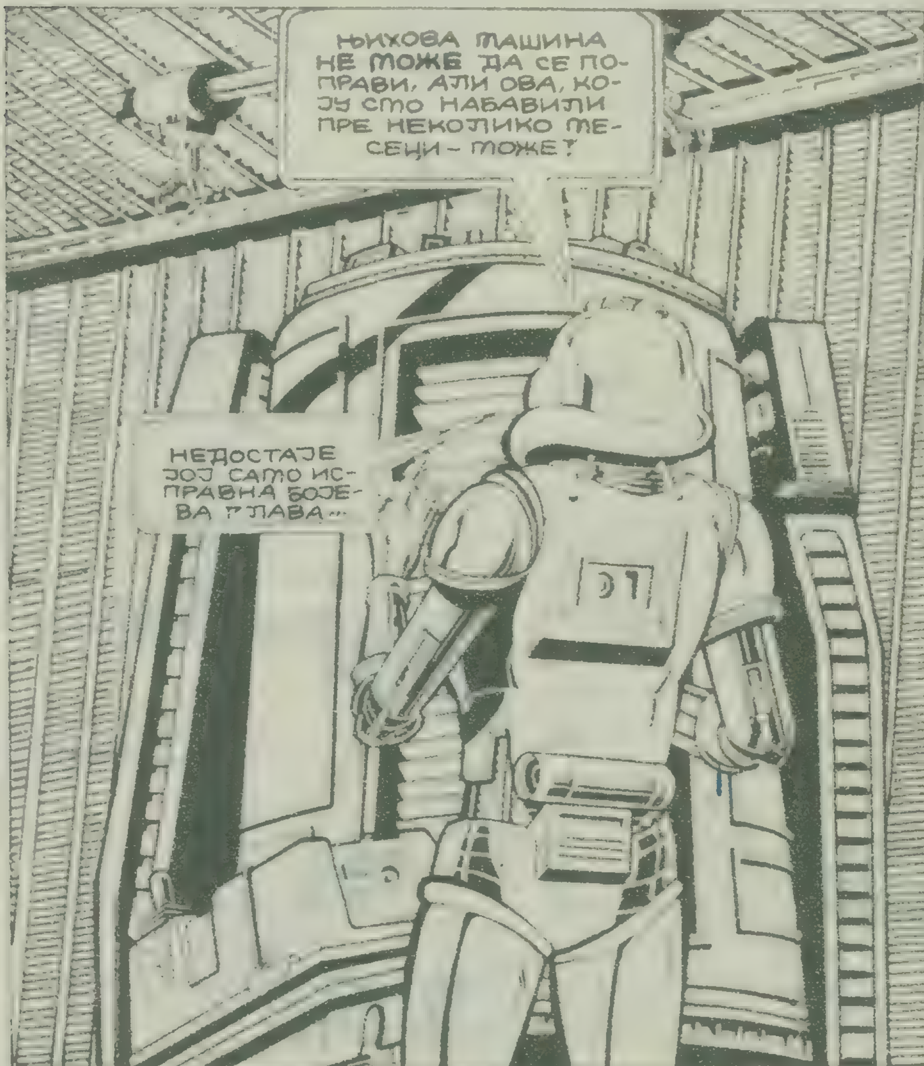

ШТА СЕ ТО ОВДЕ ДЕШАВА, ДРОИДУ ПРЕВОДИОЧЕ? ПОЗВАО САМ И ТВОГ ДРУГА?
ПА ДА, ОН ЈЕ ИЗА...
ОХ! ПОНЕКАД МЕ ЈЕ БАШ СТИД ЗБОГ ЊЕГА!

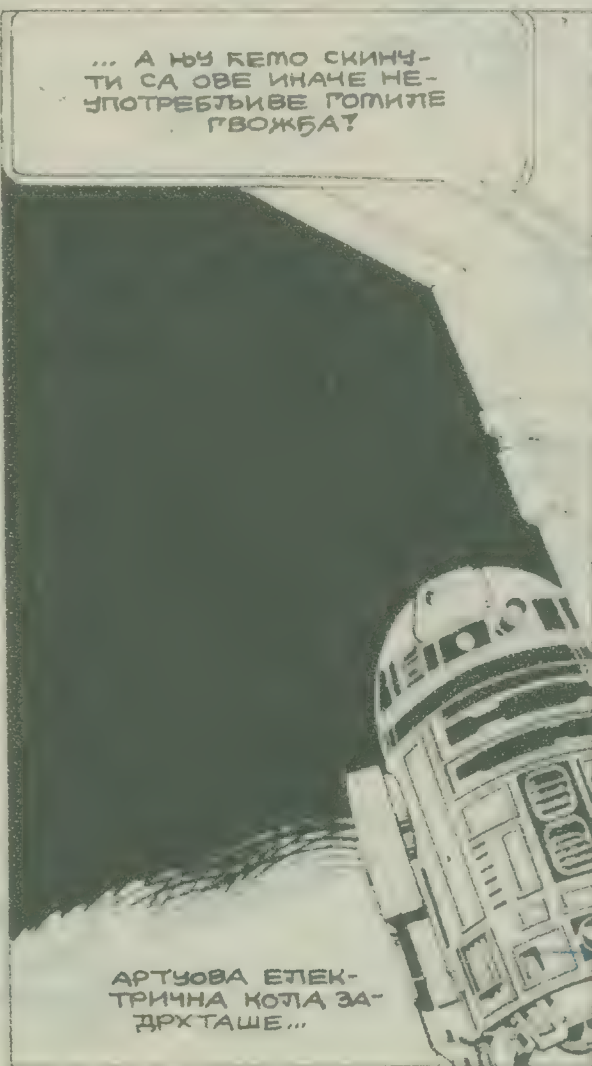
ЗА ТО ВРЕМЕ АРТУ СЕ УВЕРИО ДА ЈЕ БИО У ПРАВУ...

ЗИ ЕКСТРИ СЕ НИЈЕ УПУТИО ПРЕМА ТОПИОНИЦИ...

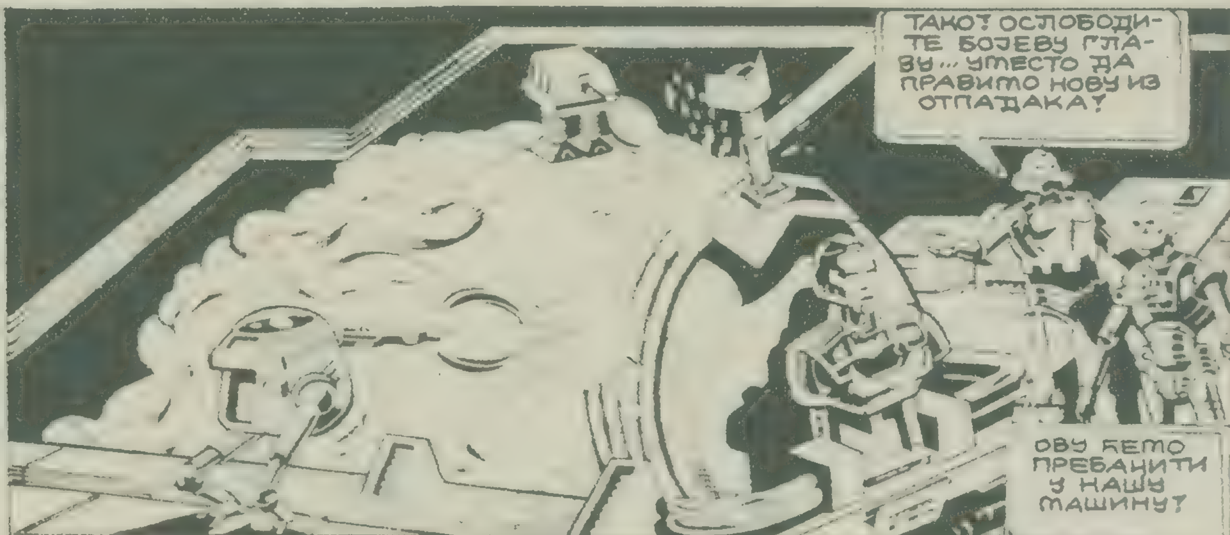
... ВЕЋ ПРЕМА ПРОЛАЗУ ГДЕ СУ ЊЕГОВИ ПОМАГАЧИ ОДВУКЛИ ОШТЕЋЕНУ РАТНУ МАШИНУ СКАГА ИМПЕРИЈЕ!

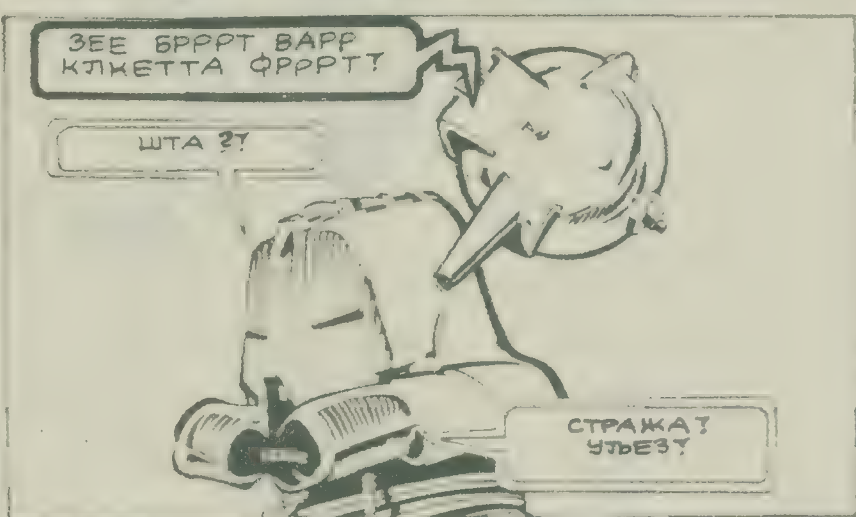

Личило је то на језу коју људи осете у сличним ситуацијама...

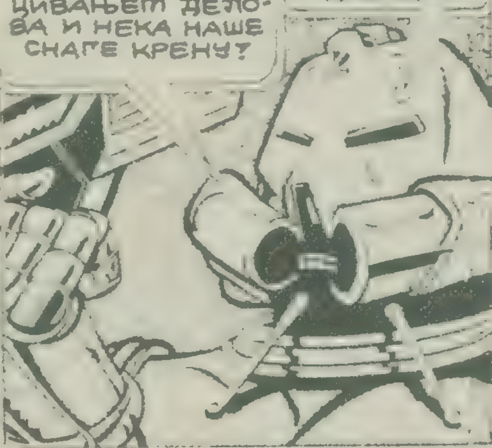

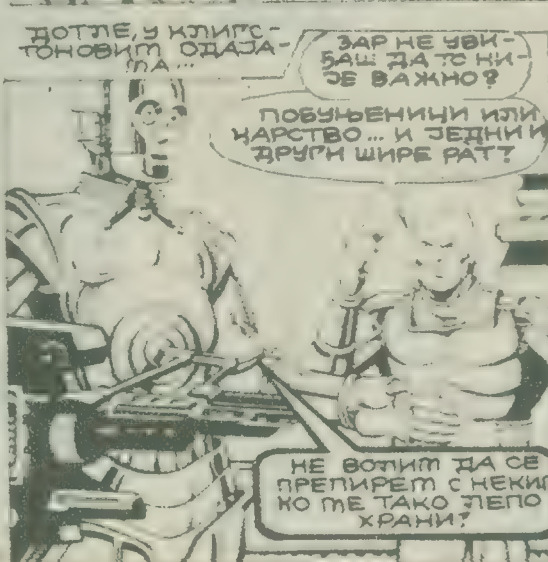

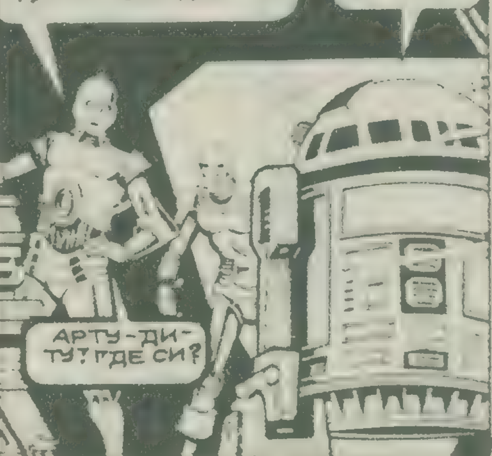

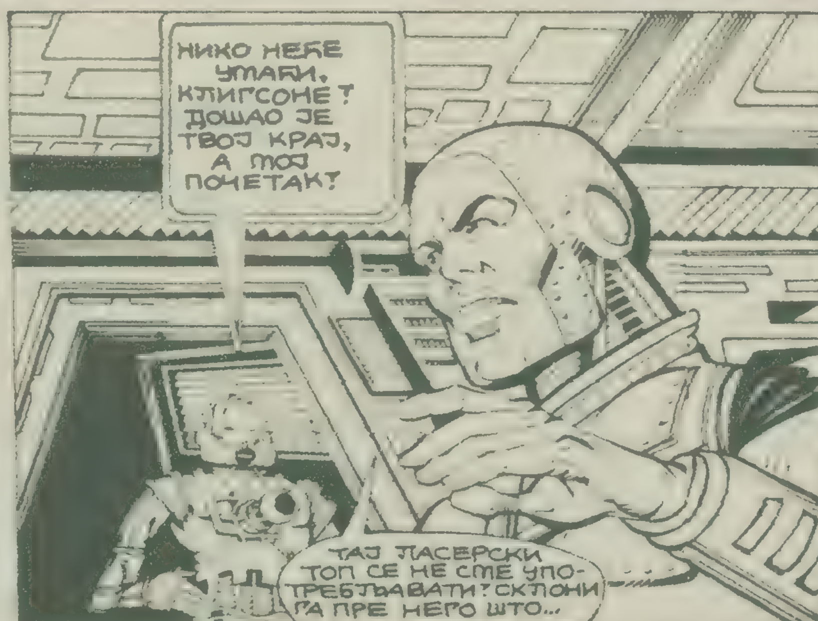

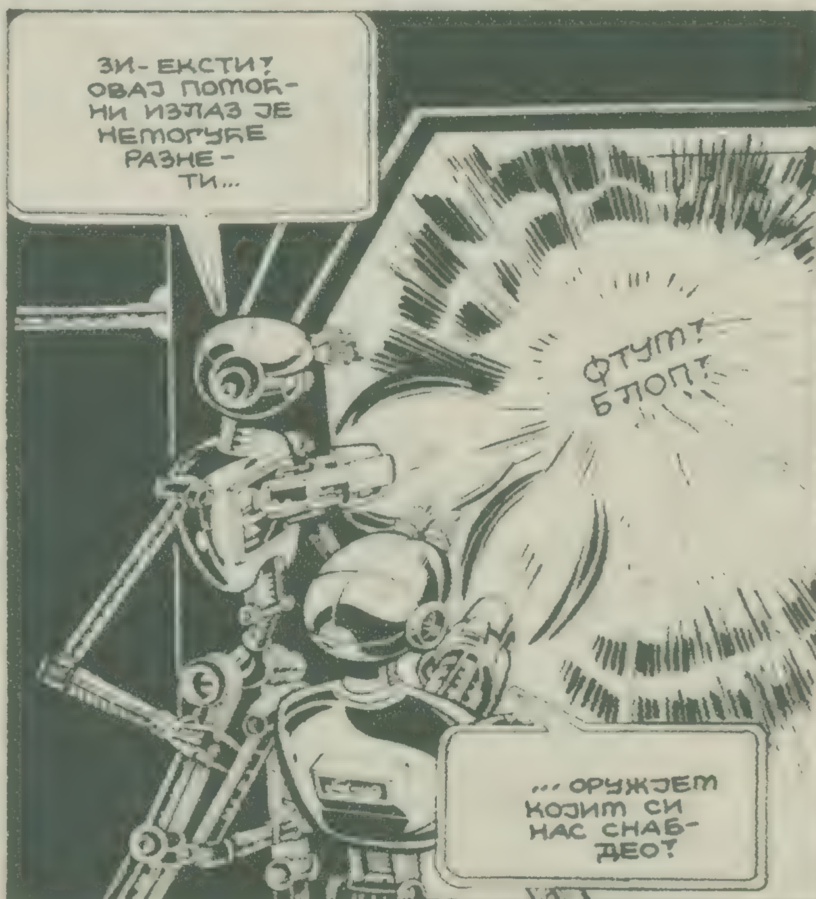

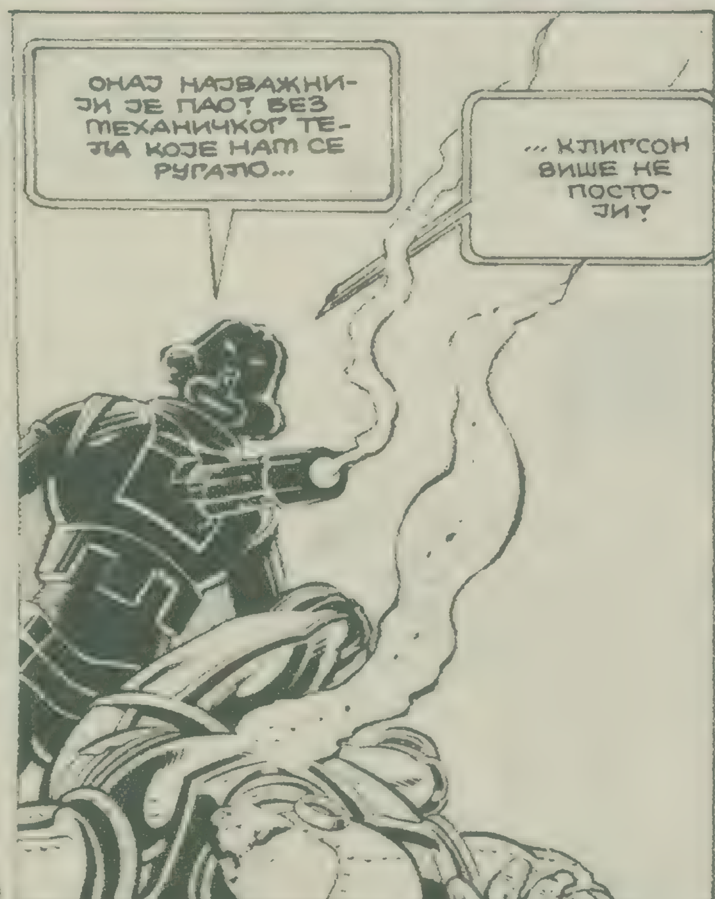

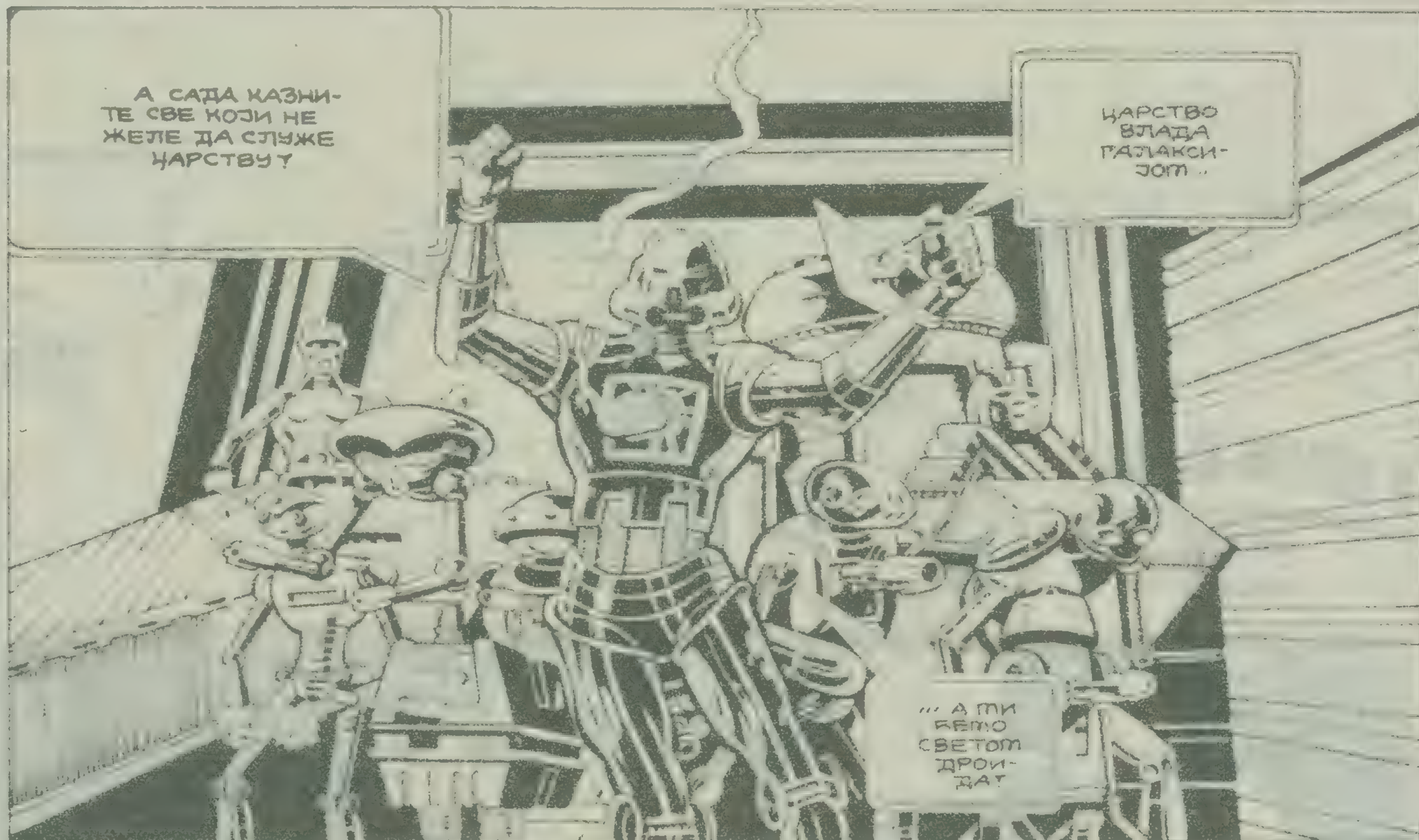

МАЛИ ДРОИД ИСПРИЧА ШТА ЈЕ ВИДЕО...
АРТУ! ПА ТО ЛИЧИ НА...
РЕВОЛУЦИЈУ! ПРЕПУСТИТЕ ТО МЕНИ! ЧУЈЕМ БУКУ ИЗ ХОДНИКА!
БИЋЕ БОЉЕ ДА ПОЂЕТЕ ОВУДА.

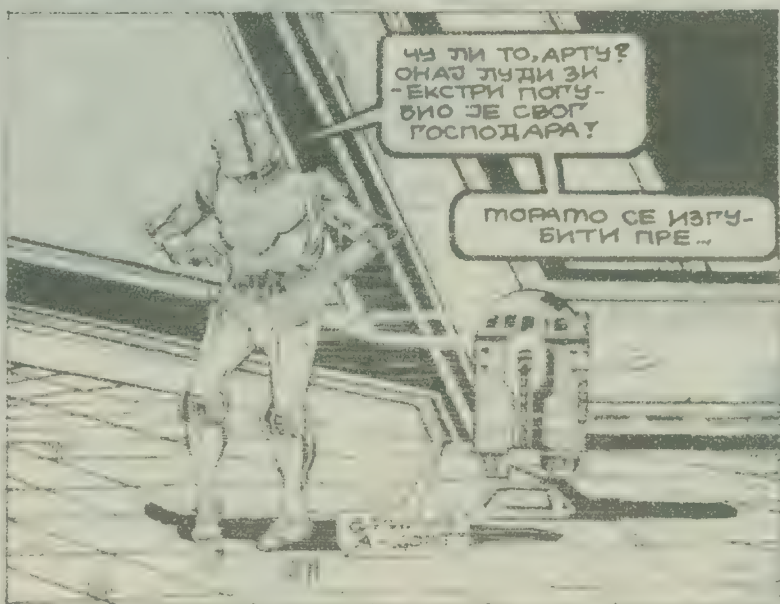

НИКО НЕЋЕ УМАЋИ, КЛИГСОНЕ! ДОШАО ЈЕ ТВОЈ КРАЈ, А МОЈ ПОЧЕТАК!
ТАЈ ЛАСЕРСКИ ТОП СЕ НЕ СМЕ УПОТРЕБЉАВАТИ! СКЛОНИ ГА ПРЕ НЕГО ШТО...

... НЕКО БУДЕ ПОВРЕЂЕН!
БУУУМ!

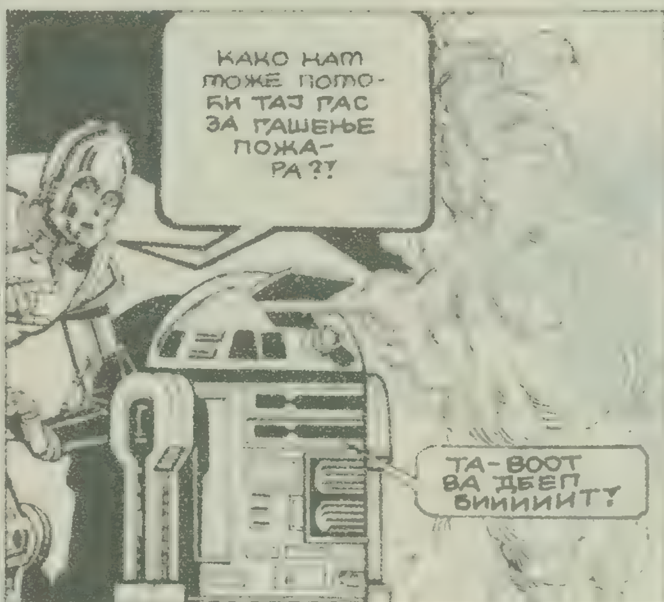

ЗИ-ЕКСТИ! ОВАЈ ПОМОЋНИ ИЗЛАЗ ЈЕ НЕМОГУЋЕ РАЗНЕТИ...
ФТУМ! БЛОП!
... ОРУЖЈЕМ КОЈИМ СИ НАС СНАБДЕО!

ОНАЈ НАЈВАЖНИЈИ ЈЕ ПАО! БЕЗ МЕХАНИЧКОГ ТЕЛА КОЈЕ НАМ СЕ РУГАЈУ...
... КЛИГСОН ВИШЕ НЕ ПОСТОЈИ!

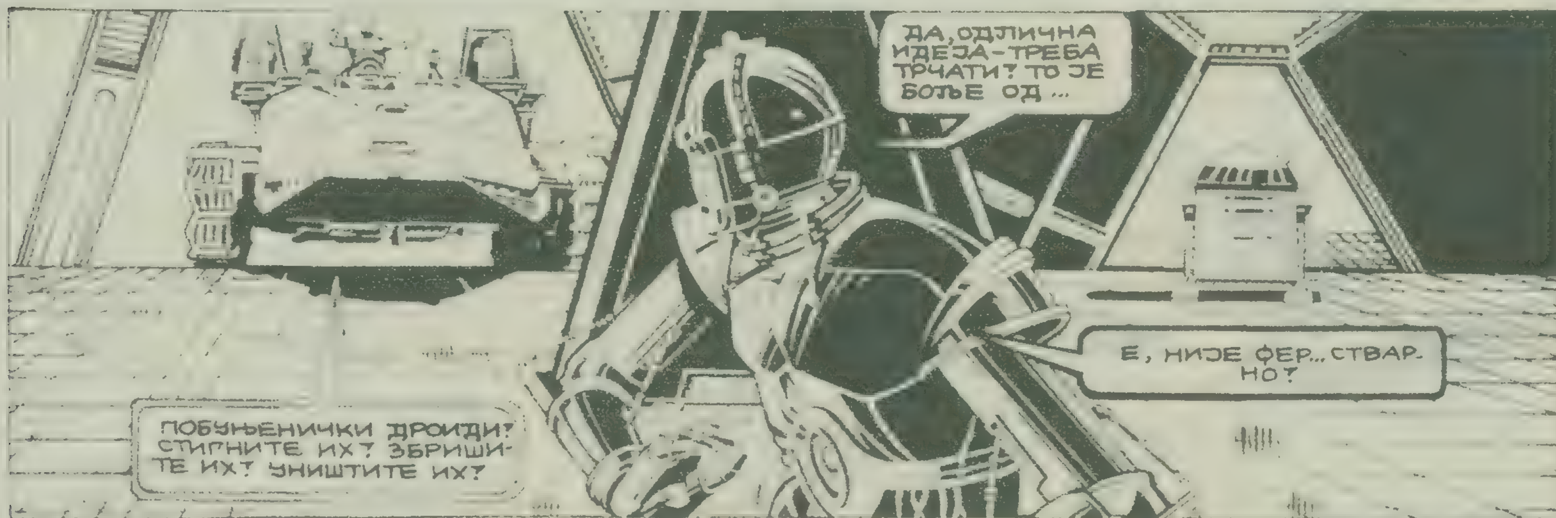

А САДА КАЗНИ-ТЕ СВЕ КОЈИ НЕ ЖЕЛЕ ДА СЛУЖЕ ЦАРСТВУ!
ЦАРСТВО ВЛАДА ГАЛАКСИ-ЈОМ...
... А ТИ ЋЕМО СВЕТОМ ДРОИ-ДА!

ЧУ ЛИ ТО, АРТУ? ОНАЈ ЛУДИ ЗИ-ЕКСТРИ ПОГУ-БИО ЈЕ СВОГ ГОСПОДАРА!
МОРАМО СЕ ИЗГУ-БИТИ ПРЕ...

РОБОТ-РАТНИК О КОМ СИ НАМ ПРИ-ЧАО-РАДИ!
НАДРЉА-ЛИ СМО?

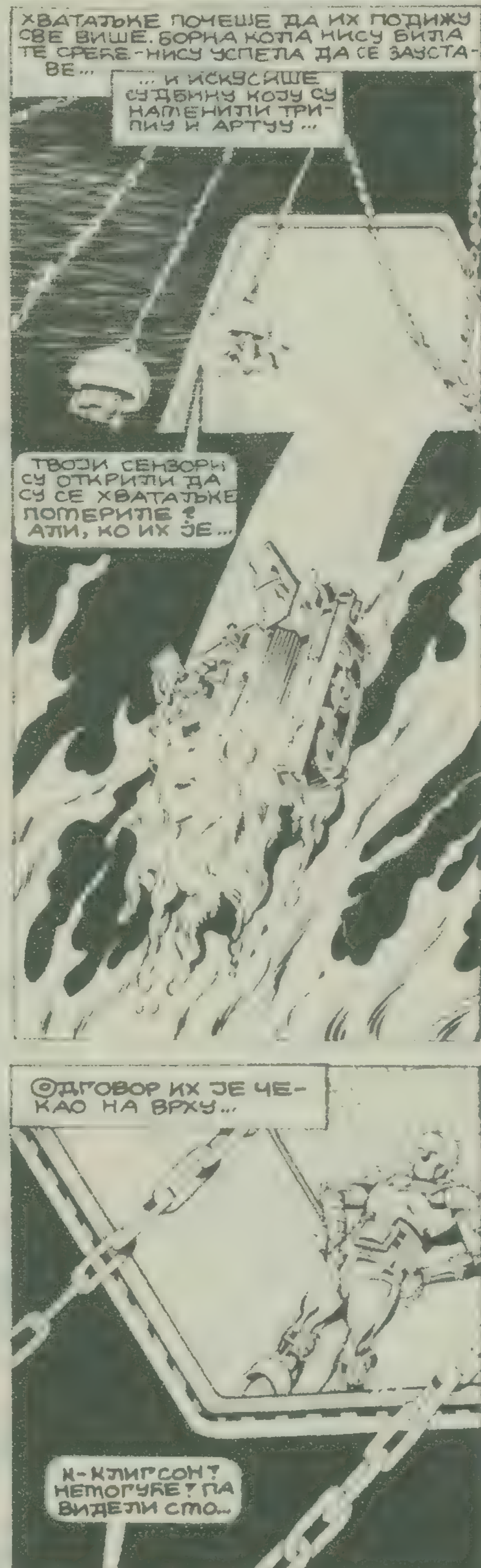

КАКО НАМ МОЖЕ ПОМО-ЋИ ТАЈ ГАС ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖА-РА?!
ТА-ВООТ ВА ДБЕЕП БИИИИИТ!

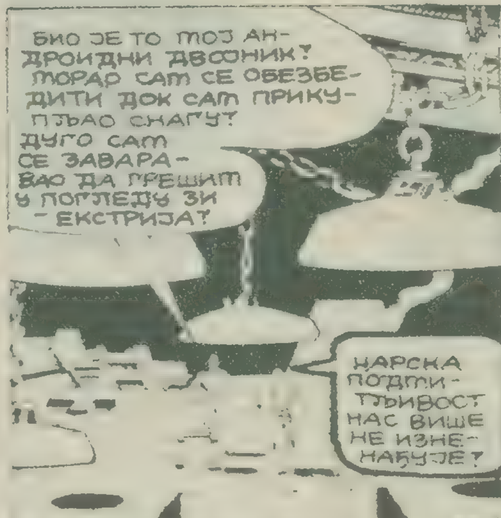

ВУУУМ!
ТО НИСАМ ЗНАО, АРТУ!
ОБЛАК МУ ЈЕ ОМЕО СЕНЗОРЕ ЗА ПРОНАЛАЖЕ-ЊЕ ЦИЉА ?!
МРЕЕЕЕП!

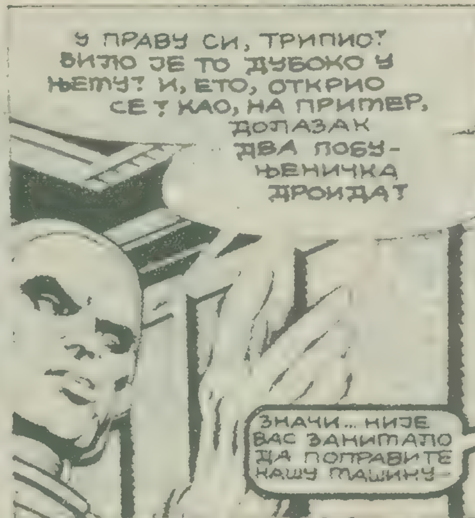

ДА, ОДЛИЧНА ИДЕЈА–ТРЕБА ТРЧАТИ! ТО ЈЕ БОЉЕ ОД ...
Е, НИЈЕ ФЕР... СТВАРНО!
ПОБУЊЕНИЧКИ ДРОИДИ! СТИГНИТЕ ИХ! ЗБРИШИТЕ ИХ! УНИШТИТЕ ИХ!

АЛИ, БИЛО ТО ФЕР ИЛИ НЕ, ТРИПИО И АРТУ СУ СЕ НАШЛИ ТАМО ГДЕ СМО ИХ НАПУСТИЛИ НА ПРВОЈ СТРАНИЦИ ОВЕ ПРИЧЕ!
БАЦИТЕ ИХ ПРЕКО ИВИЦЕ... ПРАВО У ТОПИОНИЦУ!
НЕ МОГУ ДА ПОВЕРУЈЕМ, АРТУ! КАКО МОГУ УНИШТАВАТИ САБРАЋУ ДРОИДЕ?
ТА-ДООТ ДИТТА-БЛИК!
ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН РАЗЛОГ...

АРТУ, НЕЋЕШ ВАЉДА ИЗВРШИТИ САМОУБИСТВО!
УХВАТИЋУ ТЕ!
АААХ!
ПРЕМА ЊИМА СУКНУ ТОПЛОТА ИЗ ПЕЋИ. ПОЧЕЛИ СУ ДА ПАДАЈУ...
... АЛИ, НЕШТО ИХ ЗАДРЖА...
МАГНЕТСКЕ ХВАТАЉКЕ!

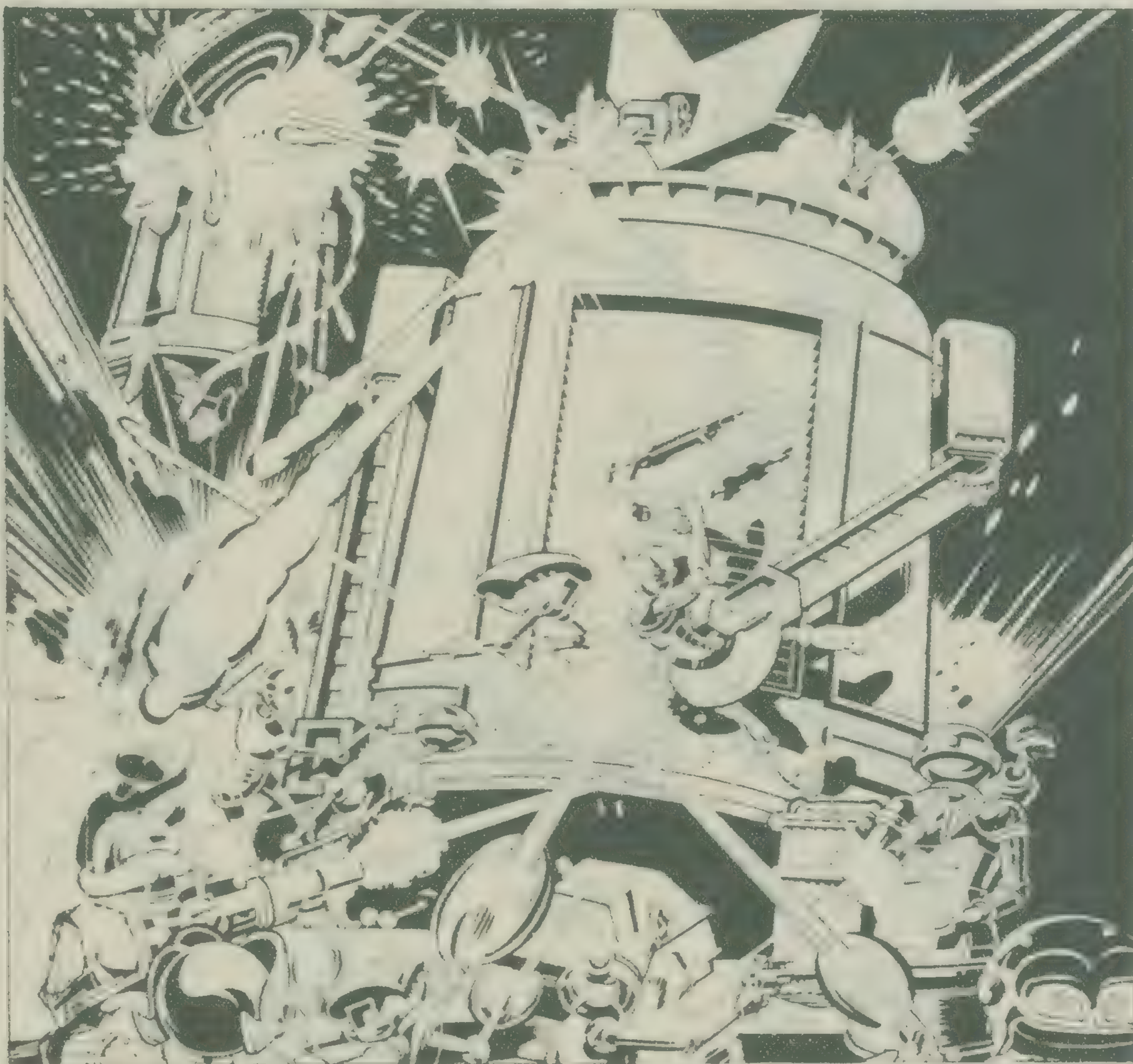

ХВАТАЉКЕ ПОЧЕШЕ ДА ИХ ПОДИЖУ СВЕ ВИШЕ. БОРНА КОЛА НИСУ БИЛА ТЕ СРЕЋЕ - НИСУ УСПЕЛА ДА СЕ ЗАУСТАВЕ...
... И ИСКУСИШЕ СУДБИНУ КОЈУ СУ НАМЕНИЛИ ТРИПИУ И АРТУУ...
ТВОЈИ СЕНЗОРИ СУ ОТКРИЛИ ДА СУ СЕ ХВАТАЉКЕ ПОМЕРИЛЕ ? АЛИ, КО ИХ ЈЕ...
ОДГОВОР ИХ ЈЕ ЧЕКАО НА ВРХУ...
К-КЛИГСОН! НЕМОГУЋЕ! ПА ВИДЕЛИ СМО...

...ПОСТАЛА ЈЕ НАЈВАЖНИЈИ БОРАЦ У СУКОБУ КОЈИ ЈЕ ИЗБИО НА ВЕШТАЧКОМ МЕСЕЦУ...

СВАКА БИТКА МОРА ЈЕДНОМ ДА СЕ ЗАВРШИ...

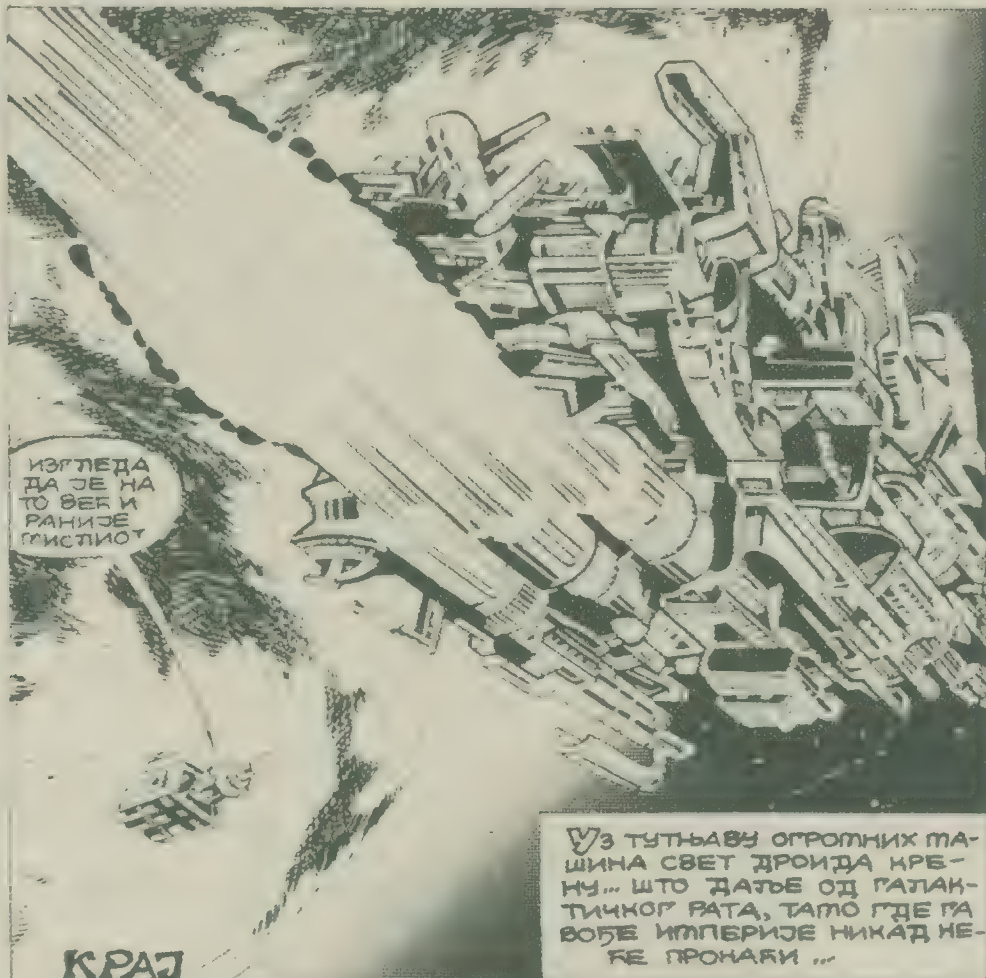

Мало касније на побуњеничком броду...

Улица
ЛУЦКАСТИХ
БРОЈ 13

ОПЕТ НАС ЈЕ ПРЕШАО! ОН ОТИШ'О, А ОСТАВИО СЛИЧИЦУ СВОЈУ!

ПОВУК!

НЕЋЕШ ВЕРОВАТИ – ПОПЕО МИ СЕ НА КРКАЧЕ И КАЖЕ: **ВОЗИ!**

МАМИЦЕ, ВИДИ КАКВОГ ДРАЖЕСНОГ ЉУБИМЦА ИМАМ!

ДИВАН ПАС! САМ СЕ ШЕТА И САМ СЕБИ КУПУЈЕ ХРАНУ!

НОВИ МОДЕЛ, КАЖЕТЕ! ЈА САМ ТРАЖИО ОДЕЛО БОЈЕ БАНАНЕ, А НЕ БАНАНУ!

ЧИКАКО НЕ
РЕКОШЕ, ЧЕ-

Е, ДОСТА ТИ ЈЕ СВЕГА! ШТА МОГУ КАД ЈЕ МЕСО СВЕ СКУПЉЕ!

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА УЗ СВАКУ КОБАСИЦУ ДОБИЈАТЕ ОВУ СВИРАЛУ!

НАСТОЈНИК

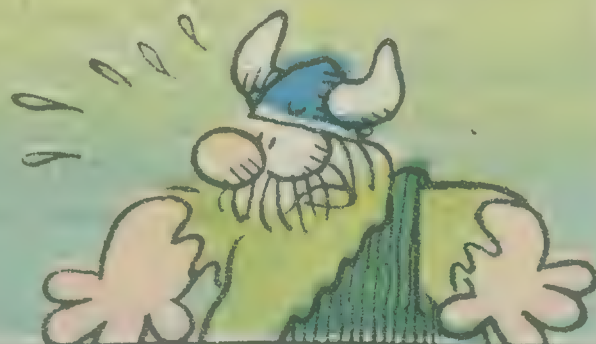
ЧУДАН НЕКИ ЛИФТ!

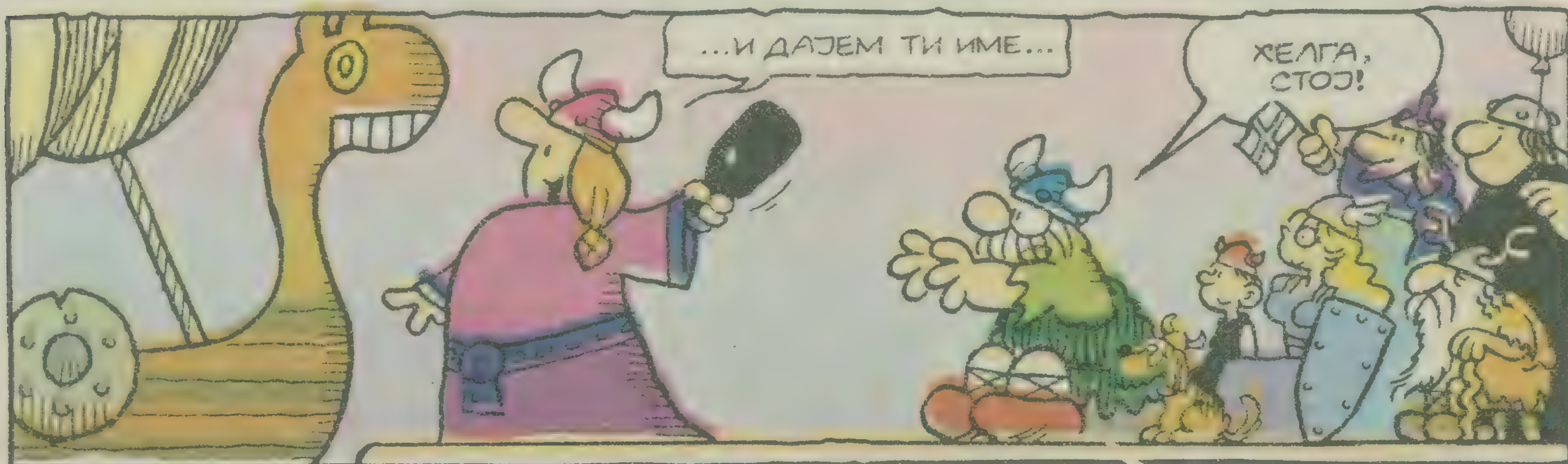
БИП, БИП, БИП!

16

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

МИСТЕРИЈА ИЗГУБЉЕНОГ РУДНИКА

НЕСРЕЋЕ ТРАГАЧА ЗА СРЕЋОМ

У ПОДНОЖЈУ ВИВЕРОВЕ ИГЛЕ, ПЛАНИНСКОГ ВРХА У АРИЗОНИ, БЛИЗУ ГРАНИЦЕ С МЕКСИКОМ ЛЕЖИ, КАКО СЕ ВЕРУЈЕ, НАЈВЕЋЕ БЛАГО НА СВЕТУ.

За рудником злата који је познат под именом „Изгубљени Холанђанин", узалуд је трагало на стотине авантуриста, страдало је најмање двадесет особа, али и данас немирни духови не одустају од грозничавог истраживања верујући да ће се управо њима срећа осмехнути.

Све је почело давне 1748. кад су области где се данас простире већина југозападних држава Америке биле мексичка територија, под шпанском управом. Шпански краљ, који је свакако чуо приче да се овде злато једноставно може копати мотиком, те године је поклонио огромну површину земље свом омиљеном властелину дон Мигуелу Паралти де Кордоби.

Његови потомци и наследници организовали су често експедиције у рудник враћајући се с караванима мула натовареним златном рудом. Запошљавали су све више и више Мексиканаца који су лако копали злато из левкастог створа рудника. Заправо више да га покупе. Три генерације Пералта стално су увећавале своје богатство захваљујући руднику, и то без икаквог ризика јер локално племе Апача није било непријатељски расположено према белцима, једино њихову похлепу за златом никако нису могли да схвате.

Један од потомака Дон Мигуела, Дон Енрико Пералта, окупио је 1866. највећу експедицију – по неким забелешкама било је чак 400 људи. Индијанци су и даље били пријатељски расположени, све док неки радник, Мексиканац, није напао једну апачку девојку. Дошло је до крвавог обрачуна, Апачи су били надмоћнији. Дон Енрико је пао од стреле која му је пробила грло. У Мексико се вратило свега неколико преживелих, а један од њих носио је карту на којој је било забележено место на коме се налази рудник.

Половина је ваша

Пет година касније, 1871, два немачка досељеника, Јакоб Валц и Јакоб Вајзер, нашли су се у малом граду Ариспе, у мексичкој држави Сонора. Док су у једној крчми посматрали партију карата, играч који је губио, посумњао је у свог партнера, навао га варилицом, на шта је овај тргнуо нож и зарио га човеку у раме. Вајзер је на то извукао свој револвер и дршком онесвестио нападача.

Пријатељи су одвели рањеног човека кући. Рекао им је да се зове Мигуел Пералта, да је до гуше у дуговима, али и то да је пуноправни власник једног од најбогатијих америчких рудника злата. Рудник се налази на непријатељској територији Апача с оне стране границе – тамо му је убијен отац. Ако два Немца хоће да прате њега и његове људе до рудника и помогну му, добиће половину од целе количине злата које оданде донесу.

Немци су се сложили, придружили се експедицији и вратили се богатији за 60 хиљада долара. Међутим, Пералта им је тада предложио да му уступе целу суму, пошто му је очајнички потребна, али да је, заузврат, спреман да Вајзеру и Валцу да писмено одобрење да се врате у рудник, одакле могу да узму одређену количину златне руде – ако желе и више од договореног.

Вајзер и Валц су одлучили да у рудник пођу сами. Повели су десетак мула и после неколико дана пута, нашли се у близини рудника. Оданде се чуо звекет алата. Помислили су да су Апачи и убили их са два прецизна метка. Али, испоставило се да су то само два Мексиканца из претходне експедиције који су се потрудили да запамте место на коме се налази рудник, па су дошли да мало „одваде".

Сахранивши Мексиканце, Валц и Вајзер су почели да копају, држећи оружје надохват руку и будно осматрајући околину: знали су да су Апачи у околини и да им је злато неопходно да би набавили пушке репетирке, неопходне за ратне походе. Три недеље су копали, извађену руду преносили и закопавали неколико километара даље. Онда се догодила незгода која ће сасвим окренути ток догађаја. Једног јутра открили су да им је мула појела све залихе хране. Договорили су се да Валц пође по нове намирнице, што је значило четири дана пута.

Чим се Валц удаљио, Апачи су напали Вајзера. Кад се Валц вратио, није затекао свог друга. Алат је био разбацан, муле нестале, а на једном грму је висила Вајзерова окрвављена кошуља. Већ ископано злато које су сакрили недалеко од рудника нашао је нетакнуто и пошто се у то уверио брзо се удаљио на сигурније место. Настанио се у Фениксу, у Аризони и ту мирно провео остатак живота. Умро је 1891.

Али, Вајзер није био убијен. Навикао на опасности, дуго је одбијао нападе Апача, а кад је увидео да нема шансе, бацио се на коња и почео да бежи. Али, коњ му је у бекству убијен, а он озбиљно рањен. Ипак, успео је да завара траг и некако се довуче до куће извесног доктора Џона Вокера коме је пред смрт испричао своју причу. Није помињао Валца, али је дао доктору грубо исцртану Пералтијеву мапу.

Место на коме се налазио рудник сада више није било тајна. Међутим, било је суђено да остане тајна јер доктора Вокера није интересовало злато, па је пред смрт, 1890. мапу дао уреднику локалних новина. Уредникова жена, чувши причу о жртвама богатог рудника злата, уплашила се за живот свог мужа и спалила оригинал и све копије мапе.

Што се Валца тиче, и он је пред смрт покушао по сећању да направи мапу. Али, они који су га слушали нису могли да прате његов крајње неразумљив говор. Претеривао је у описима страшних догађаја око рудника још из времена кад је први пут био тамо. Разумели су само да је рудник тако добро скривен да „гледаш у њега, а не видиш га".

Убија све који се приближе

Валц није знао да је рудник заиста изгубљен. После окршаја са Вајзером, Апачи су затрпали улаз и закамуфлирали га зеленилом. Али, што га је било теже наћи, било је све више оних који су га тражили. Два фармера из околине провела су пуних двадесет пет година у потрази за рудником. Почели су трагање 1895. и безуспешно истражили преко 250 квадратних миља планине!

Било је много других оптимиста који су покушавали да открију „Рудник изгубљеног Холанђанина" (како су назвали рудник, погрешно убеђени да је Валц био Холанђанин). Извесни Адолф Рут је, тврдећи да је од Пералтијевих

потомака добио малу, пошао у опасне планине 1931. Шест месеци касније у једном кањону нађена је његова лобања прострељена са два метка. Два месеца касније нађено је и тело као и опрема коју је носио са собом.

Мала је нестала, али је Рутова бележница остала нетакнута. Унутра је забележено: „Налази се у замишљеном кругу чији пречник не износи више од пет миља, и у чијем се центру налази врх Виверова игла, висок око 2500 стопа, међу бројним мањима неприступачним узвисинама и масивима базалтних стена".

Забележио је још да се рудник налази у кањону реке која је пресушила, а овај се „улива" у један већи, окренут према северу. Мањи кањон је „врло дубок, стеновит и обрастао кржљавим трновитим растињем". На крају забелешки стајало је још: „Вени, види, вици" (Дођох, видех, победих). Своју победу, као што је речено, платио је главом.

Никад неће бити утврђено да ли је Рут заиста пронашао рудник. У сваком случају од проналаска Рутових остатака, створена је легенда о „страшном Холанђанину" који љубоморно чува улаз у рудник и убија све који покушају да му се приближе.

Глава одвојена

Легенда о несталом руднику дуго је разбуктавала машту „трагача за срећом". Јуна 1947. пензионисани фотограф Џејмс Крејви изнајмио је хеликоптер да би се спустио у беспуће планине јужне Аризоне. Пилот Чак Мартенс је касније причао да се прво спустио на једно згодно место недалеко од Виверове игле. Пошто је Крејви мало разгледао околину, рекао му је да жели да сиђе у кањон који је описао Рут. Кад је сајла спуштена, хеликоптер се удаљио. Мартенс је био последњи човек који је Крејвија видео живог. Упркос пажљивом трагању, његово тело пронађено је тек крајем фебруара 1948. Скелет је био недирнут – осим главе која је накнадно пронађена две миље даље. Фотограф није направио ниједан снимак, нити је оставио белешке о свом кретању.

Изгубљени рудник је, не рачунајући бурна времена с краја 19. века, однео двадесет жртава. Сви су били убијени хицима у главу и то из непосредне близине. Свима је глава одвајана од тела и остављана на другом месту. Убица никад није пронађен...

Б. В.

ЧУДО У ВРСАРУ

(НЕ)ОБИЧНО ЗАНИМАЊЕ – РИБАР

ТРИ ПУНА ДАНА МЛАДИ РИБАР ИЗВЛАЧИО ЈЕ МРЕЖУ. РЕЗУЛТАТ: НАЈВЕЋА КОЛИЧИНА РИБЕ КОЈУ ЈЕ ЧОВЕК ИЗВУКАО У ЈЕДНОМ ДАХУ – ТОНА И ПО.

Томосова „четворка" стрпљиво је гурала мали чамац према улазу у Лимски канал. Једноличан звук мотора само би каткад пресекао удар таласа о чамац, вода око њега би се за тренутак забелела и поново постала тамномодра. Двадесетогодишњи Божо Зубић је ногом држао кормило зимогрожљиво дувајући у промрзле прсте. Било је прилично хладно, што и није ништа необично јер је био фебруар, година 1981. Један од најмлађих професионалних рибара у нашој земљи кренуо је на посао.

Негде око подне угледао је десетак-петнаест делфина који су се понашали врло чудно: бесомучно су скакали увис, онда неко време мировали и тако наизменице. И Божи је одмах прорадио кликер, онај рибарски: чим се ови морски сисари тако понашају, мора да је у близини неко веће јато риба. Окренуо је чамац према највећој групи делфина и угледао фантастичан призор: површина мора белела се од огромног јата риба какво дотад никад није видео. Рибу је одмах препознао, биле су то тзв. овчице, ситне али врло укусне рибе. Али шта сад да ради, чамац мали, мало и мрежа и тешко да улов може да буде онакав какав би требало?!

Где је сад Рипли?

У недоумици је неколико пута окренуо чамац у месту, а онда се, под пуним гасом, запутио у врсарску луку по већу барку. Никад му се пут није учинио дужи. Кад је коначно стигао, као без главе је одјурио до куће по велику мрежу коју је управо закрпио и потрчао назад, на барку. Радозналцима који су га салетали питањима шта се то догодило, само је одмахивао руком.

Сат касније био је на месту где је видео огромно јато. Али, авај! Од рибе ни трага. Међутим, Божо није губио главу: знао је да риба није далеко а надао се да се није спустила у дубину. Сат и по је ишао барком тамо-амо. Најзад му се срећа осмехнула: нашао је јато километар даље. Мрежом дугачком преко два километра заградио је, од дна до површине, јато овчица и, сад долази податак за Риплија, три дана извлачио рибу – тачно тону и по! Да то нису рибарске приче сведок је признаница фабрике за прераду рибе „Деламарис" из Изоле која је откупила сву Зубићеву рибу. Многи тврде да је то највећа количина рибе коју је један рибар у Истри и Кварнеру сигурно икада извадио у једном даху...

Овај несвакидашњи улов имао је Божа прве сезоне кад је одлучио да напусти рибарски брод и постане самосталан, сам са барком и рибама.

– Заиста сам имао доста среће да налетим на толико јато – прича ова грдосија од момка, висок је 190 цм и тежак преко 100 килограма. Поред великог рада и знања рибару је и те како потребна и срећа, она рибарска. Истина, данас нешто мање него раније јер су многе барке снабдевене савременим уређајима за откривање рибе, готово да нема ниједне без радара.

Врсар је један од ретких градића на нашој обали у коме готово свака гостионица нуди госту најквалитетнију рибу. Вољ' ти orada, бранцин, зубатац или лист, само покажи и за двадесетак минута она је на твом столу. Било би је свакако много мање да није Боже Зубића, у последње две године специјализовао се за ове најређе али без сумње најукусније. А цена једног килограма креће се од 600 до 800 динара, а неретко се деси да са мора донесе и преко 50 кг ове рибе. Исплати се, нема шта, али крвав је то посао, никад одмора. На море Божо не излази једино кад је невреме, а ни тада се нема када ленчарити – треба открити мреже, поправити неки квар на барци...

Борба с угором

Прича о рибару кога знају и поштују све колеге Истре и Кварнера почиње као и многе друге. Још као дечак заволео је море и са непуне четири године упецао прву рибу, као десетогодишњак већ се хвалио примерком бранцина од 4 кг и тако редом. Одлучио је да буде рибар и готово. Међутим, то готово се одужило јер родитељи нису хтели ни да чују да им син буде рибар, увек у опасности, прљав и смрдљив. И то је наш јунак морао да заврши за електромеханичара, али чим је добио диплому, запослио се на броду као рибар. Годину дана је пекао занат и тада одлучио да сам постане свој газда. Почео је с малим чамцем а данас у рибу излази својим бродом дугачким готово 8 метара који је опремљен радаром, хидрауличним витлом, са готово 3 км мреже...

Ипак, највише воли кад из малог чамца остима вреба рибу. То је права уметност. Део ости дугачких 11 метара држи у води, стрпљиво чека и онда – цап. Каже да ретко промаши и да је поред снаге неопходна спретност и брзина јер је довољно да риба види сенку ости или чује шум и више јој ни реп не видиш. А ту је још и преламање светлости у води и само прави рибар зна кад ости треба сјурити у воду.

Прошлог лета Божо је кренуо с пушком у подводни риболов. Риба није било и већ је мислио да одустане кад је у једној стени, заправо рупи пречника највише 30 цм, видео да се помера нешто велико. Одмах је помислио да је то угор јер је знао да су такве рупе његово омиљено скровиште. Али како да зна? Отпливао је до чамца, узео десетак сардела мамаца и убрзо их бацио испред отвора. Ако је угор, грабљивица над грабљивицама, зачас ће зграбити сарделе. Тако је и било: мало спљоштена глава са продуженом губицом пуном ситних зуба провирила је из отвора и почела халапљиво да гута плен.

„Божо није много чекао, нанишанио је и повукао ороз: мало убојито „копље" пројурило је кроз воду и зауставило се у змијоликом телу. Угор је избацио сарделе које је управо гутао и муњевито се повукао у рупу. Почела је борба: Божо је вукао на једну а угор на другу страну. Најлон којим је „копље" било повезано с пушком затегао се као струна. После дугог рвања тешко рањена риба била је савладана.

У луци у Врсару зачас се слегло мало и велико да види оно што дотад нису видели – угора тешког 20 кг и дугачког 1.80 м...

Рибар Божо Зубић не разликује се много од својих вршњака, редовно посећује кафиће и дискотеке на Поречкој ривијери... Можда се разликује по томе што је један од ретких који вози најновији модел мотоцикла „сузуки 1100" и што море за њега није само задовољство него, пре свега, тежак рад. Али, зато и уносан. Има, рецимо, уговор са ексклузивним ресторанима у Порторожу и кад се са мора врати са уловом најквалитетније рибе, довољно је само да окрене број телефона и из Порторожа стиже ауто.

Један дечачки сан је испуњен. И други, овај рибарски, није далеко: још боља барка, још боље мреже, разуме се, још више рибе.

П. Милатовић

Женка стонога заштитнички се свила око својих јаја.

У ОБЈЕКТИВУ ПОЗНАТИХ ФОТОГРАФА

БУБО, ПАЗИ, СНИМА СЕ!

РЕЈМОНД МЕНДЕС ОБИШАО ЈЕ СВЕТ ЗАВИРУЈУЋИ У ЖИВОТ СТОНОГА, СТРШЉЕНОВА, ЖИЖАКА, СКАКАВАЦА...

Много је срећника међу зглавкарима који попут дугиног скакавца (породица Acrididae) може овако вешто да се камуфлира пред грабљивцима

Овај наизглед нежан загрљај ларве црвенорепке (Dasychira pudibunda) и папрати са Тринидада преварно је фотографа – после додира сићушних чекиња све ларве рука му је просто букнула.

Многи у зглавкарима виде напаст, „бубе" које треба згазити, спљескати, утаманити спрејом, искористити, ако је то могуће, за најлон или мед, или чак појести, као неке врсте скакаваца. Али за оне који их проучавају, фотографишу и једноставно – воле, ова створења су нешто друго.

Познати фотограф Рејмонд Мендес, опчињен „бубама" још из дечачких дана у Њујорку, пропутовао је свет снимајући зглавкаре не би ли „ухватио" нешто од хармоније и драматичности њиховог живота. А ова најбројнија скупина животиња – највише је инсеката и има их око 800 хиљада познатих врста – заиста не може да се пожали да јој је живот досадан: телесна конструкција омогућава им да се у тренутку прилагоде свакој ситуацији. Многе је забележила и камера Рејмонда Мендеса који је после дванаест година рада у одељењу за изложбе Америчког музеја историје природе прешао у слободне фотографе. Његове најбоље фотографије ипак припадају свету зглавкара.

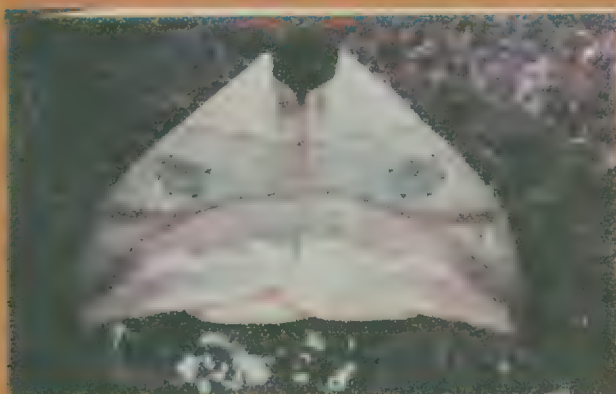

У зглавкаре, артроподе (Arthropoda) спадају ракови (Crustacea), пауци (Arachnoidea), стоноге (Myriapoda) и инсекти (Insecta) који су и најбројнији. Један од познатијих, и грабљивијих, инсеката је и богомољка (Mantis releglosa) са снажно развијеним предњим делом тела и оком као калеидоскоп.

Женка стршљена (Vaspa crabc) спрема се за зимски сан.

Уплашена свилена буба (Odonestis pruni) у тренутку је пред непријатељем открива шаре налик на очи типичног гребљивца.

Штеточине без премца: жишци (род Curculionidae) са делом главе продуженим у рило, снимљени на влатима траве.

Анегдоте

КО ЈЕ ВИКНУО „ПОЖАР!"

Једном концерту славног пијанисте Артура Рубинштајна у Лондону присуствовала је и леди Есквит, супруга тадашњег британског премијера и уметникова добра познаница.

Када је концерт завршен и први аплауз се стишао, Рубинштајн се повукао иза позорнице очекујући, као и обично, узвике „бис", позив да одсвира још нешто, изван програма. Међутим, нити је било узвика „бис", нити аплауза.

Уметника је то веома зачудило, а и збунило, па је упитао свог секретара није ли то нека саботажа, или је можда неко узвикнуо „пожар"?...

Тек у Рубинштајновој гардероби све се објаснило. Чим је он изишао с позорнице, пре него што је публика поново почела да пљеска, леди Есквит је устала и одржала кратак и оштар говор

– Не пљескајте више и не позивајте Рубинштајна! Зар вам није довољно свирао за новац којим сте платили улазнице? Хоћете ли да га дотучете умором? Хајде, пођите сад кућама и оставите га да се одмори!

Готово сви гледаоци познали су енергичну премијерову супругу и дворана се заиста зачас испразнила.

СВИ СУ НАЈБОЉИ

Француски књижевник румунског порекла Ежен Јонеско пише

„У школи у Француској учили су ме да је француски језик најлепши на свету, да су Французи најхрабрији народ на свету, да су увек побеђивали непријатеља, осим ако их је било сто на једног Француза... Онда смо се преселили у Букурешт. Тамо су ме у школи учили да је румунски најлепши језик на свету, да су Румуни увек побеђивали своје непријатеље, осим ако их неко није издао. Ту сам научио то да нису Французи већ Румуни највећи и најбољи на свету... Срећа што се нисмо селили у Јапан!"

ШТА САД?

Чувени амерички књижевник Вилијам Саројан, који је написао и речи „оно најбоље у човеку је вечито", умро је маја 1981, пошто је две године боловао од рака. У априлу, пет дана пошто је пренет у болницу, Саројан је позвао уредништво новинске агенције Асошијетед прес и саопштио да је рак напао више његових битних органа, па дао последњу изјаву која је требало да буде објављена после његове смрти:

„Сваки човек мора умрети, али ја сам увек сматрао да ће у мом случају бити учињен изузетак. Шта сад?"

АГРЕСИВНО, АЛИ ПЕВЉИВО И ОСМИШЉЕНО

ЗАМБА УДАРА НИСКО!

Успешан првенац младе београдске групе

„Ударац ниско" открива мало агресивније, али врло певљиве чврсте – такозване „повер – поп" амбиције ове одличне групе. Текстови су углавном љубавни, али врло суптилни, а комплетно задовољство Замба пружа тек на концертима који су њени нај-најглавнији адут. То многи знају из искуства јер је Замба много ефикаснија „уживо" него на слици.

Замба је једна врста топлог убојитог оружја које вуче порекло из Африке, али и назив нове београдске групе коју чине гитаристи Александар Радуловић и Никола Чутурило, бубњар Предраг Јаковљевић и басиста и певач Богдан Драговић. Постоје неких осам месеци, када је Богдан почео да окупља екипу за свој лични пројекат. Футу је повео са собом из Зане („Знамо се већ десет година и још од тада планирамо да имамо своју групу и своју музику која би само нама била слична"). Чутура је дошао после краће сарадње са саставом Бицикл, а бубњар Бата је имао дужу паузу у раду своје матичне групе Булевар. идеја му се допала па је постао равноправан члан. Ускоро је уследио и албум „Ударац ниско" са девет композиција, од којих се као потенцијални хитови издвајају „Мара", „Зашто идеш с њим", „Вињак" и „Девојчице, хеј", али се не искључује могућност да се из изузетно уједначеног материјала издвоји још која нумера. Аутор комплетне музике је Богдан Драговић, док су текстове заједно радили Богдан и Марина Туцаковић, што је, истиче Богдан, њена једина веза са Замбом.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

„МАРА"

МУЗИКА: Богдан Драговић
ТЕКСТ: Богдан Драговић и Марина Туцаковић
ИЗВОДИ: Замба

Имам трособан стан, Маро
и у углу још топлу пећ
имам фрижидер пун слаткиша
тебе чека дуго већ

Још увек луд
луд сам за тобом ја

Имам велико срце, Маро
чист кревет само за нас
за тебе немам изненађење
ако стигнеш у прави час

Још увек луд
луд сам за тобом ја

Јер ти
ти си најбоља риба на свету
ти си најбоље лоше искуство
ти си једина моја будућност
хеј, моја Маро

За све друге си мрак, Маро
могу да те мрзе сви
мада знам да си свачија помало
баш таква ми се свиђаш ти

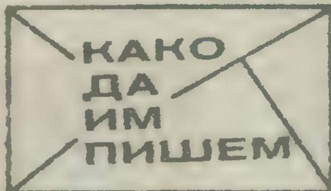
Још увек луд
луд сам за тобом ја

Јер ти...

ДЕСЕТ НАЈВЕЋИХ

Знате ли које су то сингл плоче које су до дана данашњег продате у највећим тиражима? Ево списка првих десет:

1. „Бели божић" („White Christmas") Бинг Кросби (Bing Crosby) – 30.5 милиона примерака
2. „Рок око сата" („Rock Around The Clock") Бил Халеј и Комете (Bill Haley & The Comets) – 17 милиона
3. „Желим да те држим за руку" („I Want To Hold Your Hand") Битлси (The Beatles) – 12,3 милиона
4. „Сад или никад" („It's Now Or Never") Елвис Присли (Elvis Presley) – 10,2 милиона
5. „Не буди окрутна" („Don't Be Cruel") Елвис Присли (Elvis Presley) – 9.7 милиона
6. „Ја сам онај што верује" („I'm Believer") Манкиси (The Monkees) – 8,4 милиона
7. „Дијана" („Diana") Пол Енка (Paul Anka) – 8,3 милиона
8. „Хеј Џуд" („Hey Jude") Битлси (The Beatles) – 8.1 милион
9. „То беху дани" („Those Were The Days") Мери Хопкин (Mary hopkin) – 8 милиона
10. „Мирна ноћ" („Silent Hight") Бинг Кросби (Ging Crosby) – 7,6 милиона.

Wham! Fan Club
64 South Molton Street
London W1, England

The Truth Fan Club
Suite 1
20 Broadwick Street
London W1, England

Прљаво казалиште
Јасенко Хоура
Чањићева 10
41000 Загреб

РОК ДАТУМ

21. октобар 1940.

У Јоханесбургу, Јужна Африка, рођен Манфред Мен. Почео да учи клавир у шестој години. Као *академски музичар 1961. сели се* у Енглеску где започиње каријеру солисте. Убрзо оснива Mann-Hugg Blues Brothers. Године 1963. група мења назив у Manfred Mann и следеће године праве први хит са песмом „5-4-3-2-1". Следила је серија нових успеха: „Лепи фламинго", „Моћна краљица", „Ха, ха, рече кловн", „Ако желиш да одеш, иди"... Група се распала 1969. да би Манфред направио „Charter II" цез састав. Две године касније оснива „Earth band" са којим и даље успешно свира.

ПАУК

Састав Паук из Задивовића скренуо је на себе пажњу јавности синглом „Момак из провинције", објављеном 1981 године, али ова плоча није значила и успех ширих размера. Хоће ли им управо изашли ЛП „Мумије лажу" помоћи да најзад „изађу из провинције" и постану група југословенског значаја?

После лошег искуства са дискографском кућом ПГП РТБ (сингл „Момак из провинције"), немогућности пробоја у врх југословенске рок сцене и персоналних промена које су веома дестабилизовале кохезију групе и довеле до престанка сваке активности, чланови Паука су, средином прошле године, гоњени осећајем да „треба завршити посао који се почне" и да још имају шта да кажу, одлучили да још једном крену од самог почетка. Члановима прве поставе басисти Ненаду Симићу, бубњару Ешрефу Хамзићу и певачу Жељку Селаку, придружио се нови гитариста Владо Каладжић. Нови човек је унео неопходну свежину у групу, а то је, опет, резултирало и одређеном променом њене музичке концепције

Прво је пала одлука да се промени дискографска кућа. Највише интересовања показано је у загребачкој фирми „Сузи", а повратак Паука на сцену најављен је коктел-албумом „Први зуби", на којем, уз још пет младих група из целе земље, Паук бива заступљен композицијама „Закаснио сам на херојска времена" и „Дан". Иако релативно добро прихваћена од стране музичке критике „Херојска времена" су групи по први пут донела и неке неспоразуме и проблеме у презентацији на радио-таласима. У емисији „Са и око југословнске поп сцене", која се емитује на Првом програму Радио-Сарајева, главни уредник је одбио емитовање због, наводно, „незгодног текста", што групи у главном граду БиХ доноси епитет „исувише политизоване групе"

– Можда неке групе свесно иду на „фрке" како би обезбедиле публицитет, али нама заиста није до тога и зато нам је глупо да се тако нешто дешава – каже Жељко. – Песма мора да ти прође на десетине некаквих комисија и рецензената, а онда се опет нађе нека „мумија" која има своје властите аршине. „Закаснио сам на херојска времена" је песма о отуђењу и потрази за идентитетом и уопште нема политичке апликације какве нам појединци пришивају

Најзад, дошло је време и за први ЛП „Порођај" је био заиста мукотрпан. Још прошле године снимљено је једанест композиција у студију Зорана Реџића у Сарајеву (за бољи, кажу, није било пара). Дванаеста песма на албуму биће већ поменута „Закаснио сам на херојска времена", док су остали наслови: „Умирем од досаде", „Курвалук", „Немој (пусти ме да свирам)", „Редукција", „Футур", „Elvis swing", „Мумије", „Подршка", „Интима", „Позлило од страсти" и „Глас". Пошто је све урађено за рекордних шест дана (опет лова!), трака је предата дискографској кући и излазак плоче планиран за март 1983. Онда су, међутим,

ДИСКОГРАФИЈА О ДИСКОГРАФИЈА

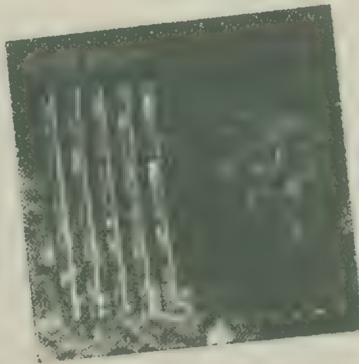
ПАРНИ ВАЉАК

Једна од највећих југословенских концертних атракција ових дана поново обилази домовину нудећи добру свирку и перфектан звук. Постоје од 1975. године и до данас су снимили осам албума.

„Дођите на шоу" (ПГП РТБ, 1976.)
„Главом кроз зид" (Југотон, 1977.)
Градске приче" (Suzy, 1979.)
„City Kids" (Suzy, 1980.)
„Вруће игре" (Suzy, 1980.)
„Вријеме је на нашој страни" (Suzy, 1981.)
„Концерт" (Suzy, 1982.)
„Главном улицом" (Suzy, 1983.)

НОВА ПЛОЧА

ПЕРЈЕ СЕ РАЗЛЕТЕЛО

У издању „Југотона" однедавно је у продаји први албум енглеске атракције КађаГуГу (KajaGooGoo) назван „Бело перје" („White Feathers"). Издат у Југославији непосредно пошто је певач Лимал (Limahl) напустио овај, како га називају, „један од најлепших састава света", албум је актуелно сведочанство прве фазе њихове каријере: иако још врло млади, чланови састава су изванредни инструменталисти, али се чини да још увек нису начисто са собом каква их музика заправо занима. Плоча садржи два велика хита, „Too Shy" и „Ooh To Be Ah".

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ ИДОЛЕ?

1. Идоли су се у почетку звали:
   а) **Звуци улице**
   б) **Дечаци моје улице**
   в) **Дечаци**
2. Њихов први сингл, „Ретко те виђам са девојкама", био је независно издање часописа:
   а) **„Видици"**
   б) **„Књижевна реч"**
   в) **„Полет"**
3. Године 1981. Идоли су се, заједно са Ел оргазмом и Шарлом акробатом, нашли на једној занимљивој ЛП плочи. Знате ли њено име?
   а) **„Артистичка радна акција"**
   б) **„Сви марш на плес"**
   в) **„Пакет аранжман"**
4. Њихов велики хит са те плоче звао се:
   а) **„Девојко мала"**
   б) **„Маљчики"**
   в) **„Једина"**
5. Идоли су по формацији:
   а) **трио**
   б) **квартет**
   в) **квинтет**
6. Идоли су се појавили у филму?
   а) **„Дечко који обећава"**
   б) **„Луде године"**
   в) **"Национална класа"**
7. Песма „Кенозоик" налази се на албуму
   а) **„Идоли"**
   б) **„Одбрана и последњи дани"**
   в) **„Чоколада"**
8. Идоли су на тој истој плочи имали још један велики хит
   а) **„Док добује киша..."**
   б) **„Чоколада"**
   в) **„Моја си"**
9. Како се зове њихов последњи албум?
   а) **„Чоколада"**
   б) **„Изроди на граници"**
   в) **„Ударац нисио"**
10. Који је то албум Идола по реду?
   а) **први**
   б) **други**
   в) **трећи**

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1. в; 2. в; 3. в; 4. б; 5. в; 6. в; 7. б; 8. в; 9. в; 10. в.

почеле перипетије: најпре уредник одлази на двомесечни пут у иностранство, потом комисија не даје „зелено светло" иако је уговор већ потписан, онда следе неспоразуми, натезања, убеђивања, па опет уређивачки колегијум, комисија. Паук нема свог менаџера (или, како се то сада модерније назива, извршног продуцента), те је цела заврзлама била препуштена личној иницијативи. „Сузи" је, на крају, одлучно најавила излазак плоче почетком јесени, а она би, у часу кад ово читате, требало да се већ налази у продавницама.

Живе свирке су одувек биле јача страна Паука, што могу да посведоче сви они који су имали прилике да присуствују неком од његових наступа. Последњи пут, Паук је наступио на неком великом концерту приликом промоције албума „Успаванка за Радмилу М." састава Бијело дугме, пред око дванаест хиљада посетилаца у сарајевској „Скендерији", где је и први пут представио материјал са деби-албума. На жалост, концертна активност групе углавном је базирана на територији БиХ. Можда помало и чуди, али Паук је једна од ретких релативно непознатих група која бира место и време где ће свирати. Они желе да се публици представе у правом светлу и такву одлуку образлажу досадашњим лошим искуствима на наступима „по сваку цену", где је звук врло често „миниран" или влада таква дезорганизација да би и много искуснијим саставима било тешко да се снађу. Са свиркама у осталим градовима иде мало теже и због тога што су Завидовићи тако далеко од људи који организују концерте у музичким центрима... Ствари би, ипак, требало да се промене јер су промоционални концерти у Београду већ заказани, а постоји могућност и скорих наступа и у неким од загребачких клубова.

Уколико желите да контактирате групу Паук, ево и адресе: Рок група Паук, 72 220 Завидовићи, БиХ.

РЕЗУЛТАТИ НАГРАДНЕ ИГРЕ

САСТАВИТЕ СТАРЕ АУТОМОБИЛЕ

СТИГЛО ПРЕКО 110000 ОДГОВОРА

У прошлом броју објавили смо слике старих аутомобила онако како је требало да их и ви саставите. Видели сте – задатак није био тежак.

До 30. септембра у редакцију „Политикиног забавника" стигло је 110.386 решења, углавном тачних.

Међу свима који су послали исправне одговоре жири у саставу: аутомобилски ас Павле Комненовић, Мирјана Крстуловић и Диего Зарагић, новинари „Политикиног забавника", извукао је добитнике и ево њихових имена.

Прва награда — мопед аутоматик припала је Саши Ђорђевићу, Мајданска 97, Титово Ужице

По један бицикл добили су:
Ивица Златановић, Улица Бојанина, Насеље Камник АС-21/II, Гњилане, Небојша Шево, Пут ударника 170/Д Сплит и Снежана Стојковић, Баштованска 1, Житковац.

Фото-апарати иду у руке:

Дамјан Пуцицр, Шенлетс, 262 Савински Дохина, **Горан Слевичек**, Бит. [illegible] 31/Д. [illegible], **Звонко Хокман**, [illegible] 14 Нови Мароф. **Никола Вељасник**, [illegible] 12 [illegible], **Нада Грујичић**, 6. бригаде Ш/5, **Миличи**, **Александар Јенков**, [illegible] 2/10, Вуковар, **Светлана Хижа**, Руменачка 125/[illegible] Нови Сад, **Станко Младеновић**, Димитрија [illegible] 7 [illegible], **Зоран Јеротић**, Д. [illegible] 19/1 Дубље и **Зоран Стипић**, Петра Лековића 5, Суботица

Комплете омотница за књиге и свеске добили су:

Младен Кнковић, Катарина 7 Пидан, **Емина Омерђић**, Бир ЈНА 103/44, Београд, **Јесна Витезовић**, 22. октобра 30 [illegible], **Смиљана Шугар**, [illegible] 22 [illegible], **Горан Андоновић**, Илинденска 25/10, Крагујевац, **Татјана Бранић**, Отокар Кершовани 28, Вуковар, **Светлана Дапић**, ЈНА бр. 3, Варош, **Јанка Глишић**, Загорска 7/II, Пожаревац, **Александар Бељковић**, Ка- [illegible]

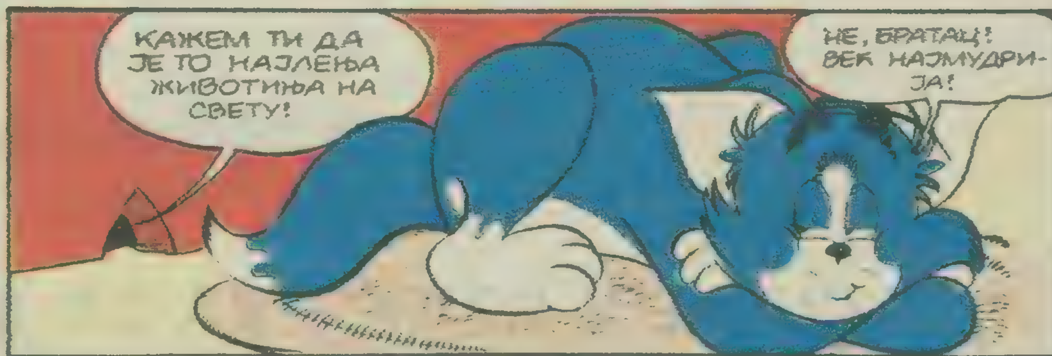
ЛП плоче добили су:

[illegible]

У идућем броју сазнаћете ко иде на зимовање, ко је добитник телевизора и осталих 219 награда које смо вам обећали.

ТОМ И ЏЕРИ

by Gott & Kay

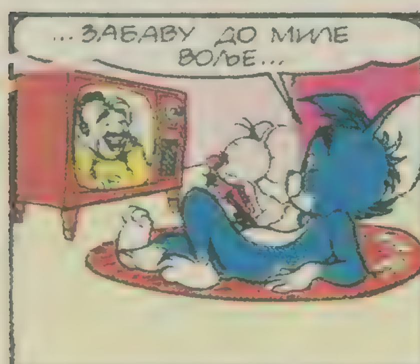

А ЗАР ТИ НЕМАШ НИКАКВИХ АМБИЦИЈА?

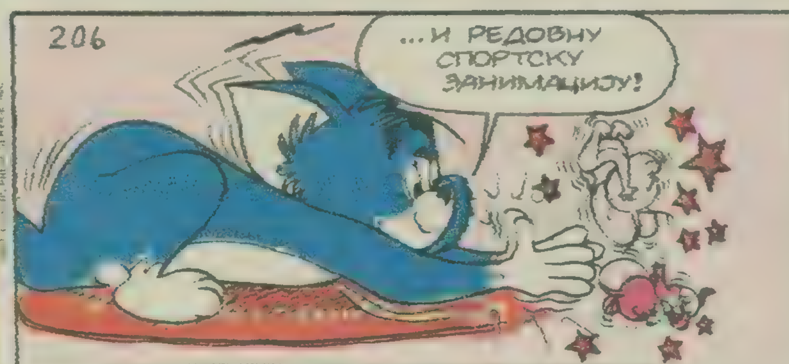
ШТА ЋЕ МИ, КАД САМ ПОСТИГАО СВЕ ШТО ЈЕДАН МАЧАК ПРИЖЕЉКУЈЕ!

 ljubljanska banka

OSNOVNA BANKA »LJU-BANKA« BEOGRAD

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА СА МЕЂУШКОЛСКОГ ТАКМИЧЕЊА ЗА НАЈБОЉИ ЛИТЕРАРНИ, ЛИКОВНИ И ФОТОГРАФСКИ РАД

На конкурсу за најбољи литерарни, ликовни и фотографски рад, који је Основна банка „Љу-банка" Београд расписала у листу „Политикин забавник" 25. маја 1983. године, приспело је 435 литерарних, 205 ликовних радова и једна фотографија, из читаве Југославије.

Жири, који је оцењивао приспеле радове, радио је у складу са објављеним пропозицијама, с тим што је за сваку област био формиран посебан жири.

Литерарне радове оцењивао је жири у саставу: Војислав Стојановић, новинар-књижевник, Биљана Гачановић, професор и Персида Меденица, представник Банке, који је једногласно прогласио за најбоље литерарне радове:

1. Састав „Игре" аутора Копић Иве, ученика VII-1 разреда Основне школе „29. новембар" из Крепшића код Брчког
2. Састав „Прича сунчевог зрака" аутора Будић Иване, ученице V-4 разреда Основне школе „Вожд Карађорђе" из Ниша.

У складу са утврђеним пропозицијама Конкурса колективи — разредне заједнице из којих потичу аутори добијају награде у износу од по 3.000.— динара, и то:

1. Разредна заједница VII-1 разреда Основне школе 29. „новембар" из Крепшића код Брчког и
2. Разредна заједница V-4 разреда Основне школе „Вожд Карађорђе" из Ниша.

Поред награда утврђених пропозицијама Конкурса, „Љу-банка" Београд је одлучила да се **и ауторима награђених радова** доделе новчане награде, и то: 2.500.— динара Копић Иви и 2.000.— динара Будић Ивани.

Ликовне радове оцењивао је жири у саставу: мр Александар Грбић, академски сликар, Александар Хецл, сликар и Персида Меденица, представник Банке, који је једногласно прогласио за најбољи рад:

1. „Берба кукуруза" аутора Марковић Љиљане, ученице VII-4 разреда ОВОО „Драгица Правица" из Зрењанина.

У складу са утврђеним пропозицијама Конкурса, колектив разредне заједнице аутора Марковић Љиљане, VII-4 разред ОВОО „Драгица Правица" из Зрењанина, добија новчану награду од 3.000.— динара. Банка је накнадно одлучила да се аутору Марковић Љиљани додели новчана награда од 2.500.— динара.

С обзиром на квалитет приспелих радова, „Љу-банка" Београд је одлучила да се додели **и 17 утешних награда** од по 1.000.— динара следећим ауторима:

Из области литерарног стваралаштва:

1. Приштињат Зорану, ученику V-4 разреда Основне школе „Ужичка Република" Нови Београд, за рад „Тајна"
2. Исаковић Марији, ученици IV-2 разреда Основне школе „Ђура Јакшић" Кикинда, за рад „Моја Кристина"
3. Бокун Зорици, ученици VII-3 разреда Основне школе „Петар Кочић" Инђија, за рад „Моје прво клизање"
4. Степановић Лели, ученици VII-4 разреда Основне школе „С. Сремчевић" Крагујевац, за рад „Најлепше писмо пилоту"
5. Лукић Свјетлани, ученици VIII-6 разреда Основне школе „Иван Филиповић" Осијек, за рад „Прва љубав"
6. Миловановић Јелени, ученици VI-1 разреда Основне школе „Милан Илић Чича" Аранђеловац, за рад „Ласта ме није заборавила"
7. Деменди Санди, ученици I разреда МИОЦ „В. Половић" Загреб, за рад „Мојих петнаест година"
8. Јовановић Марији, ученици VII-4 разреда Основне школе „13. октобар" Ћуприја, за рад „Пред олују"

Из области ликовног стваралаштва:

1. Стојиљковић Бобану, ученику VIII-4 разреда Основне школе „Иван Горан Ковачић" Нишка Бања, за рад „Коњи"
2. Миличевић Александру, ученику VI-3 разреда Основне школе „Драгица Правица" Зрењанин, за рад „Кишни дан у мом граду"
3. Јовановић Наташи, ученици V-4 разреда Основне школе „Е. Кардељ" Ниш, за рад „Операција"
4. Деспотов Мирославу, ученику VII-3 разреда Основне школе „Ратко Павловић Ћићко" Ратково, за рад „Орач"
5. Врењешевић Анкици, ученици VI-3 разреда Основне школе „Драгица Правица" Зрењанин, за рад „Берба сунцокрета"
6. Вучек Милани, ученици VIII-3 разреда ОВОО „Д. Правица" Зрењанин, за рад „Помоћ старима на пешачком прелазу"
7. Ћирић Милени, ученици вртића „Бамби" Кикинда, за рад „Возим бицикл"
8. Палатинуш Едити, ученици VI-3 разреда Основне школе „Д. Правица" Зрењанин, за рад „Берба сунцокрета"
9. Јовановић Виолети, ученици VII разреда Основне школе „И. Г. Ковачић" Н. Бања, за рад „Дрва за огрев".

Сви награђени ученици и разредне заједнице добиће штедне књижице О. Б. „Љу-банка" Београд, које ће им бити достављене поштом.

Изложба награђених радова биће организована у просторијама Банке, а неколико ће радова бити објављено у часопису „Змај" и „Гласилу" О. Б. „Љу-банка" Београд.

ljubljanska banka *brže do cilja*

ЦРНА МАЦА

Данас ћемо показати како да од старе сијалице, уз додатке од картона, направите црну мацу. На црт. 1 нацртано је тело маце које треба да залепите на картон не претерано чврст, па саставите на означеном месту тако да добијете облик као на црт. 4. На телу где је повучена црта прорежите жилетом – то је место где ћете провући реп. Реп маце је дат на црт. 2. Њега пресавијте по означеном месту и залепите горњи део за доњи (као на црт. 5), тако да реп има два лица, па га утакните кроз прорез на телу и залепите са унутрашње стране (црт. 6). На цртежу 3 дате су мацине уши. И њих пресавијте по означеном месту, па залепите свако уво као што је показано не црт. 7. Тако ћете добити ухо које је споља црно а изнутра ружичасто.

Узмите сијалицу и темперама нацртајте „косу", „шишке" и лице као на црт. 8. Када бојите, ако темпера неће да се прихвати за површину сијалице, најпре насапуњајте четкицу, па је онда умочите у темперу. Ако нисте вешти у цртању, само обојите „косу" и „лице", а очи, нос и уста исеците са наше слике у „Забавнику", па залепите на сијалицу. Затим за сијалицу залепите уши помоћу малих испуштених црних правоугаоника – то се јасно види на црт. 8. Сада сијалицу утакните у тело маце, залијте око врата лепком (црт. 9), па кад се лепак осуши, вежите маци око врата лепу машну. Готова маца види се у горњем десном углу.

сл. 5

сл. 7

сл. 6

сл. 9

сл. 3

сл. 8

ПРЕСАВИЈ И ЗАЛЕПИ

ПРЕСАВИЈ И ЗАЛЕПИ

сл. 4

сл. 2

ЗАЛЕПИ

ПРОСЕЦИ ЖИЛЕТОМ

ПРЕСАВИЈ И ЗАЛЕПИ

сл. 1

сл. 3

Власта 1983

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЈАДАН ШЕКСПИР

Исак Асимов

Да, да – рекао је др Финијес Велч. – Ја могу да вратим дух умрлих великана.

Био је можда под гасом, али сасвим је нормално мало се напити на свечаности уочи Нове године.

Скот Робертсон, млади професор енглеске књижевности, додирнуо је кажипрстом своје наочаре и погледао десно и лево да види јесу ли сви чули што и он.

– Заиста, докторе Велч?

– Заиста. И не само дух. Ја исто тако успешно враћам и тело.

– То ми не изгледа могуће – рекао је Робертсон.

– Зашто не? То је обичан трансфер у времену.

– Хоћете да кажете: путовање кроз време? Али, то је потпуно... немогуће.

– Није ако знате како.

– Онда, како, докторе Велч?

– Мислите ли да ћу вам рећи? – казао је физичар и потражио около још неко пиће, али ништа није нашао. – Вратио сам неколицину: Архимеда, Њутна, Галилеја... Јадници!

– Зашто јадници? Зар им се овде није допало? Ја бих очекивао да су фасцинирани нашом науком.

– И били су. Нарочито Архимед. Мислио сам да ће полудети од радости кад му објасним понешто од тога на грчком који сам напабирчио, кад тамо...

– Шта није ваљало?

– Нису могли да се навикну на наш начин живота. Били су ужасно усамљени и уплашени. Морао сам поново да их вратим.

– Штета.

– И те каква. Велики умови, али неприлагодљиви. Зато сам покушао са Шекспиром.

– Шта! – викнуо је Робертсон.

– Полако, младићу – рекао је Велч. – Зар се каже „шта"?

– Јесте ли рекли да сте довели Шекспира?

– Јесам. Био ми је потребан неки универзални ум, неко ко познаје људе тако добро да може с њима да живи вековима далеко од свог времена. Шекспир је био тај. Добио сам и његов потпис, онако, за сећање. Ево, овде.

Велч је претурао по џеповима. Најзад је извадио парче чврсте

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

СПАСИЛАЦ ПЛАНЕТЕ

Фредерик Браун

У унутрашњости брода светлост је имала злокобну нијансу и давала зеленкаст нездрав тон изгледу особе која је седела за командама.

На готово целој половини главе било је једно једино око, као избрушено са више страна, које је без трептања посматрало седам квадраната. Откад су напустили Ксандор, ово око није ниједном скренуло са њих. Сан је био непознат раси којој је припадао Кар-388Y, а исто тако и осећање. Да се то закључи, био је довољан један поглед на оштре и сурове црте које су уоквиравале велико око.

На четвртом и седмом квадранту све је било мирно: то је значило да се брод зауставио тачно над циљем. Кар је испружио горњу десну руку и притиснуо дугме стабилизатора, а затим устао да протегне утрнуле мишиће.

– Ту смо – рекао је свом сапутнику, Лалу = 16B. – Наша прва станица, звезда Z = 5689, има девет планета, али само на трећој постоје услови за живот. Надајмо се да ћемо на њој наћи створења погодна да постану добри робови на Ксандору.

Лал, који је све време пута седео потпуно непокретан, устао је да прошета по броду.

– Ако их нађемо, вратићемо се на Ксандор, да уживамо у слави и почастима. Ипак, не треба много да рачунамо на то: имати среће већ на првој станици било би право чудо. Вероватно ћемо морати да тражимо на хиљаду других места.

– На хиљаду? – Кар је одмахнуо главом. – Пошто Лунаци изумиру, морамо што пре да нађемо робове ако нећемо да затворимо руднике и гледамо свој крај.

Вратио се командама и притиснуо дугме. Активирао је видео-плочу која ће им показати панораму испод њих.

– Налазимо се на сеновитој страни треће планете – рекао је. – Испод нас је густ слој облака. Пређи ћу на ручне команде.

Мало касније, били су испод облака.

– Лале, погледај видео-плочу. Светлости постављене у правилним размацима. То је град. Планета је настањена!

Лал је заузео место испред пулта за управљање оружјем и почео и сам да испитује квадранте.

– Немамо чега да се плашимо. Град није заштићен ни најпростијим пољем силе. Ова раса није много одмакла у науци. Ако нешто покушају, разнећемо их једним плотуном.

– Дозволи да те подсетим да уништавање не улази у наш задатак... бар не у овом тренутку. Нама су потребни живи примерци. Ако се покажу погодним, флота ће доћи да покупи хиљаде робова који су нам потребни, а потом ћемо имати времена да уништимо не само град већ и целу планету. Тако њихова цивилизација неће више моћи да се развија и да можда једног дана организује осветничку експедицију против нас.

Лал је исправио једну ручку на командној табли.

– Чим укључим мегапоље, бићемо за њих невидљиви, осим ако нису у стању да виде и у ултраљубичастом појасу, у шта сумњам.

Како се брод спуштао, светлост у њему прелазила је од зелене у љубичасту и онда се мењала у оквиру спектра. Мекано су се спустили. Кар је активирао механизам за отварање врата.

Изашао је, а одмах за њим и Лал.

– Погледај – рекао је Кар. – Два

хартије на којој је било нашкрабано: Виљем Шекспир.

Робертсона је спопала дивља радозналост.

– Како је изгледао?

– Не као на сликама. Ћелав и с ружним брковима. Говорио је тешким провинцијским наречјем. Наравно, учинио сам све да га придобијем за наше време. Рекао сам му да високо ценимо његове драме и још их приказујемо. Да мислимо да су то највећа драмска дела написана на енглеском језику, и можда не само на енглеском.

– Фино, фино – рекао је Робертсон без даха.

– Рекао сам му да је досад написано безброј коментара о његовим комадима. Наравно, желео је да види, и ја сам му дао један из библиотеке.

– И?

– Био је фасциниран. Јадан човек! Мислим да није могао ни да сања о таквој својој слави. Стално је понављао: „Благи боже! Из влажне крпе исцедили су читаво море!"

– Он то не би рекао.

– Зашто не? Рекао ми је да је своје драме писао на брзину. Каже да је тако морао због кратких рокова. „Хамлета" је написао за мање од шест месеци. Прича је стара. Он ју је само углачао.

Велч је угледао један нетакнути коктел неколико метара даље низ шанк и полако кренуо тамо.

– Рекао сам бесмртном песнику да ми овде у колеџу држимо курсеве о Шекспиру – додао је.

– Ја их држим.

– Знам. Био сам га уписао на ваш вечерњи курс за нестуденте. Јадни Вил! Гануо ме је својом грозничавом жељом да сазна шта нова поколења мисле о њему. Вредно је учио.

– Уписали сте Виљема Шекспира на мој курс? – промуцао је Робертсон. Макар била и фантазија алкохоличара, ова идеја га је згрануда. Али да ли је то уопште фантазија? Почео је да се присећа једног ћелавог човека са чудним изговором...

– Наравно, не под правим именом – рекао је Велч. – Није важно како се звао. Била је то грешка, ето. Велика грешка.

Узео је коктел и са задовољством окретао чашу у руци.

– Зашто је била грешка? Шта се десило?

– Морао сам да га вратим, ето шта! – дрекнуо му је у лице Велч. – Шта мислите, колико понижења може човек да поднесе?

– О каквом понижењу говорите?

Доктор Велч је једним трзајем искапио чашу.

– Зар се не сећате? Па, оборили сте га на испиту!

двоношца. Две руке, два ока... мало су мањи од Лунака, али се не разликују много. Ето наших примерака!

Подигао је леву доњу руку. Између три прста стезао је мали цилиндар покривен навојем жице. Уперио га је прво у једно створење, па у друго. Ништа видљиво није изашло из цеви, али оба створења су се одмах укочила, као статуе.

– Нису тешки – рекао је Лал. – Ти однеси једног, а ја ћу другог. У броду ћемо их лакше испитати, а онда идемо назад.

– Надам се да је пар довољан, уз то мужјак и женка – рекао је Кар.

Минут касније брод је узлетео. Још нису били изашли из атмосфере кад је Кар притиснуо дугме стабилизатора и придружио се Лалу који је већ почео да испитује уловљене примерке.

– Сисари – рекао је Лал. – Пет прстију, шаке погодне за прилично сложене послове. Сад да пређемо на најважније – тест интелигенције.

Кар је узео слушалице. Један пар је дао Лалу.

После неколико минута, Кар и Лал су се погледали, разочарани.

– Свих седам тачака испод минимума – рекао је Кар. – Њих би било немогуће научити и најједноставнијим пословима. Нису у стању да разумеју ни најпростија упутства. Добри су само за музеј Ксандора.

– Да уништимо планету?

– Не. Можда ће се за милион година довољно развити за наше потребе... Кренимо у неки други соларни систем.

Заменик директора „Милвоки стара" управо је закључивао сутрашњи број листа. Главни метер Ценкинс преламао је последњу страницу.

– У осмом ступцу има рупа, Пите – рекао је. – Може да стане 35 редова на дванаест цицера. На регалу имам две вести које одговарају. Коју ћеш пустити?

Заменик директора је погледао слог. Његовом искусном оку био је довољан један поглед да прочита два изокренута наслова.

– Чланак о састанку етнолога и вест из зоолошког врта... Дај састанак. Кога интересује то што су синоћ две шимпанзе нестале из зоолошког врта?

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	ВЕШТИНА ЧИТАЊА И ПИСАЊА	НАШ ШАХИСТ ПРЕДРАГ	ДУГО УПОТРЕБЉАВАН	ОСНОВНА БОЈА, КОЛОРИТ	МИНЕРАЛ ПРОНАЂЕН НА АВАЛИ	ГУЖВА, МЕТЕЖ	КЛИЗАЧИЦА РОДНИНА
НАСТАТИ, СТВОРИТИ СЕ							
[illegible]							
[illegible]							
ЧЕСТИТ, [illegible] ЧОВЕК							
УЗВИК ДОЗИВАЊА			ВРСТА ДРВЕТА / ШАША				
РУСК. МУШКО ИМЕ							УДАРЦИ
ОСЕТ, ОСЕЋАЈ					СУПРОТНИ ВЕЗНИК / РАСПОЗНАВАТИ		
ЗНАК ЗА СУМПОР		КЕF (зб. именица) / [illegible], ОДРЕЂЕНО					
ИЛИРСКА КРАЉИЦА						НАША ПЛИВАЧИЦА МАРАТОНКА	
СТАВЉАТИ УНУТРА	АУТООЗНАКА ГРЧКЕ			ВЕО, КОПРЕНА / ВРСТА ЧЕТИНАРА			
УЋИ КУДА, ЗАУЗЕТИ							
ПРЕХЛАДА (мн.)							ИМЕ КАРЕЊИНЕ
ПРЕДЕО ОКО НЕКОГ МЕСТА							
ПРАВИ, РЕАЛАН							
ДРУГИ				ГРУБО СУКНО			
ЗВУК, ГЛАС				ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА / МОРСКИ РАК			ПРИПАДНИЦИ ПАРИСКОГ ПОДЗЕМЉА
АУТООЗНАКА ИТАЛИЈЕ		[illegible] / [illegible]					
ТИТУЛА ИНДИЈСКОГ ВЛАДАРА	„АМПЕ" / ВАВИЛОНСКИ БОГ НЕБА		ЗНАК ЗА АР / ЛУКА У ИЗРАЕЛУ		АНА ПАВЛОВА / ЗМАЈ, АВЕТ		
МЕТАР							
НАШ ПИСАЦ ГОЈКО							
НАШ СКИЈАШ-СКАКАЧ [illegible]						„ИС-ТОК"	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: изданак, званица, „Маринер", Анамити, Си, Авар, нч, тата, радо, Ин, ланара, , Риник, Иса, аде, пчелар, слати, Ц, калити, Авелино, манекен, Ирина, о, Ј, ђ, кс, аи, март, клавир, фрегата, Баранин.

НАЦИОНАЛНИ ПАРК БИОГРАДСКА ГОРА

БИСЕР СРЕД ПРАШУМЕ

УДАЉЕНА ЈЕДВА 3,5 КИЛОМЕТАРА ОД ЈАДРАНСКЕ МАГИСТРАЛЕ ЈЕДИНСТВЕНА ПРАШУМА ЖИВИ КАО ПРЕ ХИЉАДУ ГОДИНА.

Кад се шумском стазом попнете до једног од врхова планине Бјеласице поглед пуца на све четири стране. По ведром и сунчаном дану са врха Троглава (2075 m) види се велики део Црне Горе. Ова планина је дивља и сурова али и богата шумом, пашњацима и водом. Свуда непомућена природа у којој се савремени човек осећа као уљез. Драгуљ ове планине је Национални парк Биоградска гора која је, поред Перућице у Босни и Чаркове греде у Словенији, једина очувана прашума у Европи.

Ова бара биће моја

Када је после Берлинског конгреса 1878. Колашин са околином припао Црној Гори, турска војска се коначно повукла. Убрзо за војском отишле су и турске породице. Остале су куће и имања која је књаз Никола поделио својим војницима и породицама изгинулих ратника. Без обзира на чин и положај, свако је добио једнак „војнички дио". Хроничари су забележили да је књаз Никола после поделе земље и имања дошао да види како су то његови изасланици урадили. Попео се на Бјеласицу до катуна Врањак одакле су могли да му покажу како су поделили тај део ослобођене земље. Када их је саслушао, лукаво се осмехнуо и рекао:

– Ја свима вама дадох по дио, па би право било да и за себе нешто узмем. Ето, ако велите, ја бих за себе узео ову котлину са оном баром – и показао на данашњи комплекс Биоградске горе са Биоградским језером (а површина те „баре" износи 25 ha). Да ли је његовим саговорницима било јасно због чега књаз ову дивљину узима за себе није познато, али је одмах после тога на „свом" делу поставио једног капетана и неколико перјаника који су имали задатак да чувају Биоградску гору. Народу је објављено да се на књажевом делу не сме сећи шума нити ловити дивљач што се његовим „комшијама" нимало није допадало. Капетан и перјаници су добили неограничена овлашћења која су прекршиоца могла и живота да коштају. Због тога је овај део планине Бјеласице био познат као „Забран књаза Николе".

Чувари којима је књаз на овај начин учинио велику почаст озбиљно су схватили његову наредбу. Када је крајем 1884. група од тринаест Турака прешла границу и дошла на језеро да лови рибу, командир Милош Петров Радовић их је са својим војницима затекао на делу. Како су пружили отпор дошло је до обрачуна у коме је погинуло девет, рањен један а само су тројица успела да побегну и кажу осталима да је „Књажев забран" као тврђава.

Одлука да се у Биоградској гори не сме сећи шума и ловити дивљач остала је на снази и после уједињења да би након другог светског рата 1952. године шума са језером била проглашена за национални парк. Тада су утврђене границе Парка којима је обухваћена површина од око 5400 хектара од чега око 1600 ha отпада на прашумски резерват. Законом је, између осталог, у прашумском резервату забрањена и свака друга делатност која би могла да наруши спонтани развитак природе. Тако је Биоградска гора стала на листу европских националних паркова.

Јелен Јанко сараћа на пиво

Национални парк Биоградска гора представља најатрактивнији и најбоље очуван део Бјеласице. Ту су планински врхови који сежу до 2137 метара над-

1

2

1. Биоградско језеро, једно од наших највећих ледничких језера, окружено је стаблима старим и по 450 година.

2. Престарела стабла падају сама уз помоћ снажних планинских ветрова. Њих не уклања нико јер је то закон који важи за све националне паркове „европског" типа, овде важи још од 1876. године.

3. Језеро је богато разним врстама рибе. Лов није дозвољен, само спортски риболовци, и то у одређено време године, могу да окушају срећу.

4. Купање у језерској води је лети пријатно, али само за оне храбрије јер максимална температура воде износи 19°. За време хладних зима језеро се заледи, ледена кора достиже дебљину и до 30 cm.

5. Колашин је стари град, основан у 17. веку. У својој историји је више пута рушен и спаљиван а у последњем рату Немци су га 16 пута бомбардовали тако да ослобођење ниједна кућа није дочекала неоштећена. Данас је то град са великим туристичким могућностима јер се налази на самој граници шире зоне Националног парка.

6. Пешића језеро, једно од шест ледничких језера, друго по величини иза Биоградског.

морске висине, глечерски циркови и шест глечерских језера од којих је највеће Биоградско. Ужи део парка има карактер резервата и служи, између осталог, и у научне сврхе, а шири су катуни и села.

Биоградско језеро налаја Биоградска ријека са притокама и многобројни извори а у Тару га одводи Језерштица. У прошлости ово језеро је било три пута веће него данас са дубином и до 30 метара али је на његово смањење утицало брзо усецање отоке Језерштице и стално засипање језерског дна материјалом који наноси Биоградска ријека. Језеро се налази на 1094 m надморске висине са просечном површином (зависи од водостоја) од 250000 m² и дубином до 12 m. Обале су му дуге 3,3 km и непосредно су окружене столетним стаблима која „умиру" усправно. Досадашњим истраживањима утврђено је да подручје Биоградске горе представља јединствену биоеколошку лабораторију у природи са многобројним врстама флоре и фауне. У границама Парка утврђено је 86 дрвенастих врста, од којих су поједина стабла стара и преко 450 година, и преко 220 других биљака. Фауна је такође веома разноврсна, језеро и реке су богате рибом а шуме разним врстама птица. Основну врсту животињског света чини срна која је овде, због забране лова, бројна и готово питома. У рано јутро и пред смирај дана на обалама Биоградског језера ове лепе животиње могу се видети како долазе на појило. Поред њих велики је број и друге шумске дивљачи, нарочито јелена, од чије рике у доба парења одзвања цела прашума. Има и медведа и дивљих свиња а недалеко од Језера примећене су и дивокозе.

Није редак случај да дивљач угрози околна насеља и катуне, а дешава се да и на човека насрну. Тада се медвед или јелен-убица морају одстрелити што се чини у крајњој нужди. Међутим, има случајева да се животиње толико припитоме и навикну на људе да залазе и у њихове куће. Такав је пре петнаестак година био јелен звани Јанко који је био чест „гост" малог хотела на обали Биоградског језера где је редовно свраћао на чашу пива.

Да би се Биоградска гора заштитила од било каквог утицаја човека, у Колашину о томе брине организација која се уз помоћ Републичког завода за заштиту природе и Шумарског факултета у Београду стара да природа овде остане нетакнута. Око ње се окупљају научници који прате и испитују феномене ове јединствене и огромне природне лабораторије.

* * *

У овом царству медведа, јелена, срна, куница, лисица и других животињских врста влада право јачега. Ускоро ће се врхови Бјеласице окитити првим снежним капама и започеће махнити пир ветрова за чију дивљу игру народ овога краја каже „да се ђаволи жене". У то време умире најстарије дрвеће да би већ на пролеће уступило своје место младим изданцима. Оборена стабла нико не уклања – то је стари закон Биоградске горе.

Тако ова прашума живи откад људи памте. Њен мир данас ремети писак локомотиве која се оглашава са пруге Београд – Бар чија је траса од Биоградског језера удаљена једва два километра. Гвозденом „змају" прашума одговара дугом јеком, риком јелена или хуком моћних ветрова – њених јединих дрвосеча. **З. Меденица**

Снимио: ***Љ. Меденица***

3

5

4

6

БЕОГРАД *** 11001 МАКЕДОНСКА 29

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

Писмо недеље

КОМШИЈСКА ПОМОЋ

Можеш ли да ми одговориш зашто птице лете у јату?

АНА, Мајданпек

Једноставно зато што ероединамичка линија јата птицама олакшава лет. Јато од 25 птица које лете у поретку у облику латиничног слова V са одређеном количином енергије може да прелети већу раздаљину него кад птица лети сама.

Када птица замахне крилима надоле, код врхова крила ствара се вертикално струјање којим се користи суседна птица, па јој треба мање енергије да се вине даље. Ово „комшијско испомагање" постиже се када птице лете у хоризонталном низу, а птице у центру јата имају већу помоћ него оне са стране. У поретку у облику латиничног слова V расподела овог вертикалног струјања је готово равномерна. Птица водич осећа нешто веће трење него оне иза ње, али то надокнађује струјањем које добија од птица с обе стране. Птице на крају јата имају притисак само са једне стране али је он снажен захваљујући свим осталим птицама које лете испред њих. Овај поредак у облику слова V не мора бити симетричан и на једној страни може бити више птица него на другој. Ако са стране нема мање од шест птица и ако оне подесе свој темпо како треба, за све птице у јату има довољно потисне снаге.

Међутим, авиони немају исту корист када лете у оваквом поретку јер њихова крила нису савитљива. Птице стално подешавају замахе крилима према промени растојања у јату, што авиони, наравно, не могу да постигну. У сваком случају авиони би морали да лете тако близу један другоме што би свако угрозило њихову безбедност.

НОЋНА ПЕСМА

Реците ми нешто о градићу Стону на Пељешцу и да ли тамо има шакала.

ДЕЈАН К, Мостар

Стон је стари град који је забележен још на римској карти „Tabula Peutingeriana" као Turris stagno (на латинском stagnum значи мочвара). У средњем веку био је средиште области Хума (Захумља) и бискупије која је вероватно утемељена још у 10. веку, а укинута је 1828. Од 1333, када Дубровачка република купује цео Пељешац, Стон се опасује одбрамбеним зидом који се очу-

вао и до данашњих дана и добија две тврђаве Позвизд и Велики каштио. Исто тако у то време почиње и планска изградња насеља. Највећу важност за Дубровачку републику имале су Стонске солане јер су приходом од соли могли подмирити годишњи данак Турској. Ова солана је и данас од велике важности.

Од споменика у Стону истиче се неколико лепих готских кућа, ренесансна бискупска палата с лапидаријумом, фрањевачки самостан и црквица св. Михајла са остацима фресака из 11. и 12. века.

Што се шакала тиче њих код нас има у целој Далмацији (где их називају чагљевима), па тако и на Пељешцу. Ноћу се још може чути завијање ових животиња које се овом својом ноћном „песмом" сазивају на окуп.

ГРАНИЦА КОНТИНЕНТА

Где је граница између Северне и Јужне Америке. Да ли је то река Рио Гранде или Панамски канал?

СЛАВИША ГАВРИЛОВИЋ и ПАВЛЕ ДИМИТРИЈЕВИЋ, Крагујевац

Северна Америка (са Средњом, до реке Рио Гранде дел Норте) одвојена је од Јужне Панамским земљоузом који је 1914. пресечен Панамским каналом. То је подела на основу природно-географског критеријума. Али, подела Америке може да се заснива на социјално-историјским критеријумима, па с обзиром на карактер колонизације разликујемо Англоамерику (до реке Рио Гранде дел Норте) и Латинску Америку. Трећа подела направљена је на основу економске и политичко-географске стварности и узима у обзир више критеријума, па се зато разликује: Северна Америка, која има особине Англоамерике и територијално обухвата класичну Северну Америку, затим Америчко средоземље које обухвата простор око Мексичког залива и Карипског мора и Јужна Америка која је од Америчког средоземља раздвојена простором Амазоније.

САМО САН

Желео бих да вас питам да ли у Југославији постоји неко друштво које организује научне експедиције. Мој је давнашњи сан да постанем члан једне такве експедиције.

РАША, Ниш

Ваша жеља тешко да ће постати стварност јер у Југославији засад не постоји неко друштво које припреме научне експедиције. Додуше, постоје многобројне установе које се баве научним радом и оне, према својим потребама, организују разна истраживања. Наши људи се ипак некако сналазе, удружују се, проналазе сами финансијска средства, прикључују већ постојећим експедицијама као рецимо Жељко Малнар Иву Кустоу.

КАО ЗРНО ПРОСА

На палцу лијеве руке појавиле су ми се три брадавице. До сада их нијесам имала и страшно ми сметају. Не знам како да их отклоним без лекарске помоћи, па те молим да ми даш одговарајући савјет. Имам још један проблем: леђа су ми посута младежима па не знам како да се скинем у купаћи костим. Бојим се да ће ми се сви ругати.

ГАГА, Иванград

Обична брадавица је доста чврст чворић који може да буде мали као зрно проса али и велики као грашак. У почетку тај чворић има глатку површину али она касније постаје избраздана. Боја брадавице може да буде различита: има оних које се не разликују од коже, затим сиво и тамносмеђих. Јављају се појединачно али и у „групи", најчешће на рукама (поготову прстима) и углавном не представљају никакву сметњу. Непријатне су, па и болне, брадавице које се појаве испод нокта и на табанима.

Лечењем брадавица, које се иначе могу сматрати заразним обољењем јер их изазива једна врста вируса, баве се лекари, специјалисти за кожне болести али их је могуће отклонити и неким средствима народне медицине. Ипак, препоручили бисмо ти да се обратиш лекару тим пре што кажеш да имаш велики број младежа на леђима. Лекар ће, након прегледа, утврдити да ли уопште можеш да се сунчаш јер претерано излагање коже посуте младежима сунцу није баш увек безазлено. Младежи су иначе урођене или касније стечене промене на кожи које се одликују бојом,

неправилним развојем крвних судова или пак нарочитим, често брадавичастим изгледом. Најчешће су те промене доброћудне.

ЗАТРПАНО МОРЕ

Хтели бисмо да нам одговориш када је постојало Панонско море, како се излило и где?

КРИСТИНА И МАРКО.
Врање

Панонска низија је у терцијеру (период у историји развитка Земљине коре) била покривена морем

које се протезало од данашњег Црног мора на истоку до реке Роне на западу. Средином плиоцена (најмлађи период терцијера) Панонско море је, пре свог отицања, поред Паноније обухватало данашњу Шумадију, западну Србију, северну Босну, највећи део панонске Хрватске и ниже делове Словеније и продирало је уским заливима у унутрашњост дуж данашњих речних долина Муре, Драве, Саве, Купе, Уне, Сане, Спрече, Колубаре и Мораве. На северу, истоку и западу допирало је до Алпа и Карпата. Због отицања кроз Ђердап крајем плиоцена Панонско море је постало плитко и раздвојило се на низ мањих језера. У ледено доба отапањем леда са околних планина реке су нанеле огромне количине еродираног материјала и њиме затрпале највећи број језера у Панонији.

НЕ ОДСКАЧЕ

Имам сто за пинг-понг стар неколико година и боја на њему сеољуштила. Проблем је у томе што не знам каквом бојом да га обојим. Мој друг је свој сто обо-

јио неком бојом и сад му лоптица једва одскаче, па не бих желео да се то и мени догоди.

РОБЕРТ РОХАЧЕК.
Болманска 4
Палић

Сто за пинг-понг можеш обојити тамнозеленом нитро мат бојом. Али, претходно је важно да плочу стола добро очистиш шмирглом и затим је изгитујеш. Најбоље би било да се боја не наноси четком већ нарочитим пиштољем који ће је равномерно распршити по столу. Сто обојен на овај начин не би требало да стоји напољу изложен сунцу и киши јер ће боја опет брзо испуцати. Што се тиче твог друга, он је свој сто највероватније обојио неком уљаном бојом и лоптица му зато слабо одскаче.

УЏБЕНИК И РЕЧНИК

Желео бих да знам где (улица, број и место) и по којој цени могу да набавим уџбеник „Чешки у 100 лекција" и речник чешко-српскохрватског језика?

БОБ

Чехословачки у 100 лекција не постоји, али се зато у књижари Матице српске у Београду, Студентски трг бр. 5 може купити Уџбеник чешког језика од Доброславе Берг који иначе користе студенти славистике. Његова цена је 176 динара. Речник чешко-српскохрватски нисмо успели да пронађемо и сазнали смо да га тренутно нема у продаји.

МУЗИКАЛНА ВАСПИТАЧИЦА

Интересује ме да ли је за позив васпитачице неопходно бити музикалан?

АНА

Будућа васпитачица треба да има слуха, али то не мора бити нека изузетна надареност. На пријемном испиту Педагошке академије за васпитачице предшколских установа проверава се музикалност кандидата јер се касније, по избору, похађа настава клавира, хармонике или оргуље.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Чедељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$	35 –
СР НЕМАЧКА	DM	88 –
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75 –
ФРАНЦУСКА	Ffr	248 –
ШВЕДСКА	Skr	255 –

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

ХАЈДЕ МАЛО ДА ПРОШЕТАМО ПРЕ ВЕЧЕРЕ!

ЖЕЛИМ ДОБРО ДА ОГЛАДНИМ!
$ $ $

А У КОЈУ КАФАНУ ИДЕМО?
ПА, МОЖДА БИСМО МОГЛИ...
Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ЋУТИ! НЕМОЈ ДА МИ КАЖЕШ! ЖЕЛИМ ДА СЕ ИЗНЕНАДИМ!
ОХ!
?

ПОГЛЕДАЈ ТАМО!

ЗАР НИЈЕ К'О САН?
ПА, ОВАЈ, ЈЕСТЕ...
ЗЛАТАР

ОГРЛИЦУ ОД БИСЕРА САЊАМ ВЕК ГОДИНАМА!
ТЕШКО МЕНИ...
$ $ $

ЗНАШ, ДРАГИ, АКО СИ ЗАБОРАВИО, ЗА ЧЕТИРИ МЕСЕЦА ЈЕ МОЈ РОЂЕНДАН...
$ $ $
Distributed by King Features Syndicate

ПОГЛЕДАЈ, МИНИ, ОВО ЋЕ РЕШИТИ СВЕ НАШЕ ПРОБЛЕМЕ!
3-20

МОЖЕМО ДА ВЕЧЕРАМО И У ИСТО ВРЕМЕ НИЖЕМО ОГРЛИЦУ!
РЕСТОРАН ТРИ ГИРИЦЕ
СВЕЖЕ ОСТРИГЕ
СВАКИ БИСЕР КОЈИ НАЂЕ ТЕ - ВАШ ЈЕ!